

J

Nr 41

Politechnika Warszawska

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

POLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESIE

CHORZÓW I G.ŚL.

PLAC MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 9-12, TEL. 409-01

SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW
i SIARCZAMONU Z KOPALNI
„KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR.

CHORZÓW

SKARBOWE FERME

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK

WYDAWANY PRZY POPARCIU

MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU

ORAZ 3 MINISTERSTW:

SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN.,
KOMUNIKACJI ORAZ POCZT I TELEGR.

REDAKTOR NACZELNY:

WACŁAW SZURIG

REDAKTOR:

EDMUND CZAPLICKI

S P I S R Z E C Z Y
DRUKOWANYCH W I PÓŁROCZU 1939 R.

(XX ROK WYDAWNICTWA)

NAKŁADEM TYGODNIKA

POLSKA GOSPODARCZA

WARSZAWA, ELEKTORALNA 2

1939

Współpracownicy tygodnika „Polska Gospodarcza”,

których prace artykułowe były umieszczone w I półroczu 1939 r.:

St. Andracki, A. Andrzejewski, Wł. Arczyński, E. Arnekker, E. Baird, E. Baranowicz, R. Battaglia, P. Bin, Cz. Bobrowski, A. Bogdanowicz, K. Bohdanowicz, T. Chęciński, J. Czadankiewicz, A. Dobiecki, W. Drabarek, M. Dütz, W.-G. Dżabagi, A. Fijałkowski, J. Fuglewicz, J. Rawita Gawroński, Z. Rawita Gawroński, L. Giżycki, R. Górka, W. Górkowa, A. Grajewski, T. Grodyński, J. Grzymała-Grabowiecki, H. Herbich, A. K. Ivánka, W. Iwaszkiewicz, W. Jastrzębowski, W. Jastrzębski, J. Jeżewski, N. Kaliński, I. Kaltenberg, P. Kaltenberg, W. Karamać, J. Karchowski, J. Komarnicki, K. Kopka, J. Korolkiewicz, S. Kruczek, Wł. Krzychowiec, L. Kurowski, S. Leszczyński, Wł. Leszczyński, Wł. Lewandowski, B. Litwa, J. Lubowicki, Wł. Łochocki, K. Łubieński, T. Łychowski, M. Markijanowicz, I. Medresowa, St. Mierczyński, B. Nawrocki, G. Niemiec, H. Olsienkiewicz, J. Olszewski, St. Ołtarzewski, S. Orlikowski, J. Orynżyna, S. Oskierko, J. Partyka, S. Pelc, R. Piotrowski, T. Piskorski, J. Podleski, S. Podwysoczek, S. Połaczek, L. Pollheim, M. Popławski, T. Poznański, H. Prawdzicówna, Z. Raciński, L. Radzikowski, St. Rękawek, Z. Rogoziński, M. Rogóyski, W. Rosiński, T. Rozdejczer, K. Rudziński, B. Rzepecki, St. Sielski, W. Skrzywan, Kaz. Sokołowski, Konst. Sokołowski, J. Staroń, Z. Szempliński, W. Szurig, E. Szyszkowski, St. Zb. Szyszkowski, Z. Szyszkowski, R. Ślaski, J. Trzeciak, M. Tyll, Fr. Urbański, St. Walas, J. Wędrychowski, J. Wiszniewski, S. Wojstomski, W. Wojtowicz, J. Wolski, P. Wrangel, E. Wyszomirski, W. Zagórowski, T. Zamoyski, F. Zastawniak, A. Zawistowski, A. Zębalski, St. Żółkowski.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
POSTĘPOWY WARSZAWSKI

PL. ...

g. 4.1

Spis rzeczy, drukowanych w I półroczu 1939 r.

(XX rok wydawnictwa)

Zeszyt Strona

Zeszyt Strona

Ogólne zagadnienia gospodarcze

Rozważania noworoczne — <i>W. Sz.</i>	1	1
Trzyletni plan inwestycyjny — <i>Z. Szempliński</i>	1	5
Tendencje koniunktury światowej — <i>W. Skrzywan</i>	1	14
Srodki finansowe włoskiej gospodarki autarkicznej — <i>J. g.</i>	1	36
Problem zabezpieczenia koniunktury — <i>A. W-ski</i>	2	41
Ograniczenie nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach — <i>J. Trzeciak</i>	3	95
Przemówienie Pana Ministra Przemysłu i Handlu <i>A. Romana</i> w Sejmie	4	109
Reglamentacja bezpośredniej działalności gospodarczej Państwa — <i>J. K.</i>	5	178
Przemówienie Pana Wicepremiera i Ministra Skarbu <i>E. Kwiatkowskiego</i> w Sejmie	6	213
Trzyletni plan inwestycyjny (przemówienie <i>P. Wicepremiera</i> i <i>Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego</i> w Sejmie)	7	261
Zagadnienie średniej i drobnej wytwórczości (przemówienie <i>Pana Ministra Przemysłu i Handlu A. Romana</i> w Senacie)	7	266
Gospodarka Niemiec na progu roku 1939 — <i>W. H. H.</i>	7	308
Wtyczne polskiej polityki przemysłowo-handlowej (przemówienie <i>Pana Ministra Przemysłu i Handlu A. Romana</i> w Sejmie)	8	317
Ewolucja gospodarcza Włoch — <i>m. r.</i>	8	355
Polityka inwestycyjna (przemówienie <i>Pana Wicepremiera</i> i <i>Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego</i> w Sejmie)	9	372
Ewolucja problemu „obciążenia społecznych“ w teorii i praktyce gospodarczej — <i>E. Arnekker</i>	12	498
Sytuacja gospodarcza świata w roku 1939 — <i>W. H. H.</i>	13	561
Naród swej Armii i sobie (przemówienie <i>Pana Wicepremiera</i> i <i>Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego</i>)	14	569
Inwestycje publiczne w 4-lecie 1934/35—1937/38 — <i>A. K. Ivánka</i>	14	574
Synteza przeciwieństw — <i>A. W-ski</i>	15	607
Świadczenia rzeczowe przemysłu, handlu i rolnictwa — <i>S. M.</i>	15	615
Zbieżność interesów wojny i pokoju w gospodarstwie narodowym — <i>W. Jastrzębski</i>	17	673
Gospodarka państw północnych — <i>B. Rm.</i>	20	799
Bank Rozrachunków Międzynarodowych o światowej sytuacji gospodarczej — <i>Konst. Sokółowski</i>	21	811
Europa południowo-wschodnia w niemieckiej polityce „Grossraumwirtschaft“ — <i>D.</i>	21	835
Trzeci plan pięcioletni <i>Z. S. R. R.</i> — <i>W. Omski</i>	21	839
Konsumcja czasu — <i>A. K. Ivánka</i>	22	843
Zagadnienia gospodarcze wojny — <i>W. H. H.</i>	22	847
Wstrząsy gospodarki światowej — <i>A. W-ski</i>	23	879
Tło ekonomiczne zagadnienia ziem wschodnich — <i>W. Skrzywan</i>	23	883
Pomorska Rada Gospodarcza	23	894

Kronika krajowa — zeszyty: 3 (80), 5 (179), 7 (293), 8 (333), 10 (429), 13 (530), 18 (712), 21 (815), 22 (851, 852), 23 (896), 24 (920, 922, 945, 946), 25 (954).
Kronika zagraniczna — zeszyty: 1 (39), 2 (71), 6 (259), 7 (313), 13 (505), 14 (605), 15 (643), 20 (804, 805), 22 (876), 25 (974).

Przemysł i górnictwo

1.—Ogólne zagadnienia przemysłu i górnictwa

Problemy finansowe przemysłu sowieckiego — <i>L. Winnicki</i>	2	66
Zagadnienie opracowania statystycznego surowców — <i>W. Moszczyński</i>	6	227
Przyszła ustawa kartelowa a zrzeczenia przemysłowe — <i>R. Piotrowski</i>	10	418
Zużycie wyrobów przemysłowych na wsi — <i>I. K.</i>	22	860
Ruch świadectw przemysłowych — <i>M. T.</i>	24	941
Działalność Państwowej Służby Geologicznej — <i>K. Bohdanowicz</i>	25	949
Kronika krajowa — zeszyty: 4 (135), 18 (714).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 5 (211).		

2. — Kopalnictwo węglowe

Rynek węglowy w Polsce — <i>I. K.</i>	15	618
Kronika krajowa — zeszyty: 19 (714), 21 (816).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 1 (39).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 2 (46), 3 (84), 4 (135), 5 (182), 6 (228), 8 (338), 9 (388, 389), 10 (432), 12 (509), 14 (582), 16 (681), 18 (714, 716), 21 (817), 23 (854), 24 (898), 25 (955).		

3. — Przemysł naftowy

Kopalnictwo naftowe w roku 1938 — <i>P. B.</i>	15	619
Działalność Funduszu Popierania Wiertnictwa Naftowego — <i>J. Olszewski</i>	18	716
Przemysł rafineryjny w roku 1938 — <i>P. Wrangel</i>	19	750
Kronika krajowa — zeszyty: 5 (153), 10 (433), 11 (467), 15 (718), 21 (820).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 21 (836).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 4 (138), 5 (183), 6 (229), 8 (338), 12 (510), 13 (533), 16 (682), 21 (617), 23 (856), 24 (899), 25 (925), 25 (955, 956).		

4. — Hutnictwo i kopalnictwo rud

Kronika krajowa — zeszyty: 3 (84), 16 (685), 24 (925), 25 (958).
Statystyka krajowa — zeszyty: 1 (19, 20), 2 (47, 48), 6 (229), 10 (433, 434), 15 (625), 16 (682, 683), 18 (718, 719), 19 (754), 20 (782), 23 (899), 24 (925).

5. — Przemysł metalowy i maszynowy

Budowa staków i cięcie na złom w stoczniach krajowych — <i>G. N.</i>	11	482
Akcja siewnikowa — <i>St. Żółkowski</i>	18	721
Rozwiązanie międzynarodowego porozumienia kartelowego producentów wanien żelaznych — <i>R. P.</i>	25	969
Ceny zagraniczne — zeszyty: 2 (72), 3 (107), 5 (211), 6 (259), 8 (359), 11 (492), 12 (524), 13 (567), 15 (645), 17 (703), 22 (876), 19 (771), 20 (807), 24 (947).		

6. — Przemysł włókienniczy

Popieranie zbytu wełny krajowej — <i>St. W.</i>	5	186
Eksport włókienniczy w roku 1938 — <i>St. W.</i>	6	229
Nowe zasady popierania zbytu krajowej wełny a postulaty rolnictwa — <i>P. K.</i>	6	237

Sytuacja i bieżące zagadnienia przemysłu włókienniczego — <i>St. Walas</i>	8	326
Uregulowanie zbytu krajowych surowców włókienniczych — <i>W.</i>	14	585
Przemysł włókienniczy w bilansie handlowym — <i>St. Rz.</i>	19	741
Kronika krajowa — zeszyt 12 (513).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 25 (973).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 1 (22), 2 (51), 11 (407), 15 (625, 627), 19 (754), 20 (783), 24 (926), 25 (959).		
Ceny zagraniczne — zeszyty: 3 (107), 16 (671), 21 (840), 23 (911).		

7. — Przemysł chemiczny

Eksport produktów chemicznych w roku 1938 — <i>T. Chęciński</i>	11*	469
Polski przemysł chemiczny w roku 1938 — <i>T. Zamoycki i T. Chęciński</i>	15	611
W obliczu nowej kampanii olejarskiej — <i>P. K.</i>	17	685
Wydobywanie produktów chemicznych w I kwartale 1939 r. — <i>T. Chęciński</i>	22	858

8. — Przemysły rolnicze

Ewolucja podstawowych cen za spirytus w kampaniach 1934/35—1938/39 — <i>W. K.</i>	7	299
Zagadnienie fachowych kierowników zakładów mleczarskich — <i>Inż. E. Baird</i>	8	342
Kontyngent odpędu spirytusu na kamp. 1939/40 — <i>J. Fuglewicz</i>	15	629
Produkcja i spożycie cukru w kampanii 1938/39 — <i>W. K.</i>	19	760
Umowy zbiorowe cukrowniczo-plantatorskie na okres kampanijny 1939/40 — <i>W. K.</i>	20	785
Kontyngenty odpędu spirytusu dla gorzeli rolniczych — <i>W. K.</i>	20	786
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (84), 2 (63), 6 (256), 8 (353), 9 (403).		

9. — Przemysł ludowy i domowy

Popieranie przemysłu ludowego i domowego — <i>J. Oryziyna</i>	4	138
---	---	-----

10. — Przemysły różne

W sprawie jednolitej polskiej ustawy probierczej — <i>Fr. Zastawniak</i>	4	127
Znamienne orzeczenie Sądu Kartelowego — <i>R. P.</i>	5	202
Kronika krajowa — zeszyty: 15 (635), 22 (859).		

11. — Rzemiosło i chałupnictwo

Sprawa opłacania terminatorów — <i>T. Piskorski</i>	16	651
Chałupnictwo jako zagadnienie społeczne — <i>W. Iwaszkiewicz</i>	18	708
Akcja Podkomisji Pracy Chałupniczej — <i>J. K.</i>	19	755
Ubezpieczenie rzemieślników w Niemczech — <i>B. Nawrocki</i>	22	872
Zmiany w ustroju samorządu gospodarczego rzemiosła — <i>W. Wł.</i>	24	916
Reforma samorządu gospodarczego rzemiosła (wywiad z Panem Ministrem Przemysłu i Handlu <i>A. Romanem</i>)	25	953
Normy liczbowe terminatorów w warsztatach rzemieślniczych — <i>T. Piskorski</i>	25	961
Kronika krajowa — zeszyty: 11 (487), 19 (764).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 20 (804).		

12. — Budownictwo

Kredytowanie akcji budowlanej i terenowej w roku 1939 — <i>A. Andrzejewski</i>	3	84
Budownictwo mieszkaniowe a ulgi inwestycyjne — <i>M. T.</i>	25	952
Kronika krajowa — zeszyt 15 (633).		

13. — Gospodarka elektryczna

Elektryfikacja Centralnego Okręgu Przemysłowego (przemówienie Pana Wiceministra Przemysłu i Handlu <i>A. Rosego</i>)	21	814
Kronika krajowa — zeszyty: 16 (685), 24 (927), 25 (962).		

Rolnictwo i leśnictwo

1. — Ogólne zagadnienia rolnicze

Sytuacja i zadania w roku rolniczym 1938/39 — <i>Cz. Bobrowski</i>	1	8
Spółdzielczość rolnicza w Polsce — <i>J. Podleska</i>	1	24
Wpływy z opłat przemiałowych — <i>A. Z.</i>	3	85
Spłata długów rolniczych papierami wartościowymi — <i>H. O.</i>	4	140
Normy obszarowe gospodarstw samodzielnych w woj. południowych — <i>E. Wyszomirski</i>	4	141
Warunki intensyfikacji i rozwoju produkcji rolniczej (przemówienie Pana Ministra Roln. i Ref. Roln. <i>J. Poniatowskiego</i>)	5	187
Przemówienie Pana Ministra Roln. i Ref. Roln. <i>J. Poniatowskiego</i> w Sejmie	6	233
Zagadnienie zniesienia służebności oraz świadczeń i danin — <i>Wł. Arczyński</i>	7	284
Przemówienie Pana Ministra Roln. i Ref. Roln. <i>J. Poniatowskiego</i> w Senacie	7	296
Przemówienie Pana Ministra Roln. i Ref. Roln. <i>J. Poniatowskiego</i> w Sejmie	8	338
Plan parcelacyjny na rok 1939 — <i>A. D.</i>	8	340
Nowy kredyt długoterminowy dla rolnictwa — <i>K. Ł.</i>	11	490
Wypłacalność rolnictwa w roku 1938 — <i>H. Olsenkiewicz</i>	12	514
Nowe kredyty dla rolnictwa — <i>St. O.</i>	14	586
Częściowe zawieszenie wymagalności długów rolniczych — <i>O.</i>	14	586
Zadłużenie drobnych gospodarstw w połowie 1938 r. — <i>I. K.</i>	16	654
Zużycie wyrobów przemysłowych na wsi — <i>I. K.</i>	22	860
Uporządkowanie długów rolniczych — <i>St. O.</i>	24	927
Kronika krajowa — zeszyt 7 (300).		

2. — Produkcja roślinna

Obecna sytuacja w zakresie siemienia lnianego w Polsce i świecie — <i>I. P. K.</i>	5	196
Nadzór państwowy nad sprzedażą nawozów sztucznych — <i>J. W.</i>	10	434
Udział mniejszych i większych gospodarstw w kontyngencie buraczanym — <i>I. S. M.</i>	11	471
Prace nad podniesieniem produktywności łąk i pastwisk — <i>St. Mierczyński</i>	16	653
W obliczu nowej kampanii olejarskiej — <i>P. K.</i>	17	685
Akcja siewnikowa — <i>St. Żółkowski</i>	18	721
Umowy zbiorowe cukrowniczo-plantatorskie na okres kampanijny 1939/40 — <i>W. K.</i>	20	785
Gospodarka buraczana w okresie kampanijnym 1939/40 — <i>W. K.</i>	21	820
Wielka i mała własność w uprawie nasion oleistych — <i>P. K.</i>	23	900
Przewozy kolejowe nasion oleistych i olejów roślinnych na tle układu taryf — <i>S. Poduysocki</i>	24	934
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (26), 4 (143), 13 (535), 22 (860), 24 (930).		
Kronika zagraniczna — zeszyty: 1 (40), 21 (910).		

3. — Hodowla

Popieranie zbytu wełny krajowej — <i>St. W.</i>	5	186
Nowe zasady popierania zbytu krajowej wełny a postulaty rolnictwa — <i>P. K.</i>	6	237
Akcja rozpowszechniania kiszenia pasz — <i>M. M.</i>	8	341
Uregulowanie zbytu krajowych surowców włókienniczych — <i>W.</i>	14	585
Prace nad podniesieniem produktywności łąk i pastwisk — <i>St. Mierczyński</i>	16	653

4. — Handel rolniczy

Ceny zbóż na świecie i w kraju — <i>D. Z.</i>	2	52
Wydobywanie masła w roku 1938 — <i>Wł. Łochocki</i>	2	54
Wpływy z opłat przemiałowych — <i>A. Z.</i>	3	85
Zaopatrywanie staków w artykuły zwierzęce w 1938 r. — <i>S.</i>	3	88
Popieranie zbytu wełny krajowej — <i>St. W.</i>	5	186
O polityce cen rolniczych (referat <i>P. Dyr. Cz. Bobrowskiego</i>)	5	191
Wydobywanie konserw mięsnych w roku 1938 — <i>St.</i>	5	198

	Zeszyt	Strona
Nowe zasady popierania zbytu krajowej wełny a postulaty rolnictwa — <i>P. K.</i>	6	237
Wydobywanie trzody chlewnej i przetworów mięsnych w roku 1938 — <i>J. Staroń</i>	6	239
Wydobywanie koni, bydła, owiec i mięsa w roku 1938 — <i>St.</i>	11	472
Wydobywanie produktów roślinnych w I półroczu roku gospod. 1938/39 — <i>Wł. Łochocki</i>	13	539
Wymiana przez rolników zboża na mąkę lub mąki na chleb — <i>A. Z.</i>	15	628
Przewozy kolejowe zbóż i przetworów młynarskich na tle układu tariff — <i>S. Podwysocki</i>	15	631
Koncesjonowana sprzedaż komisowa zwierząt gospodarskich — <i>R. Ś.</i>	16	662
Przewozy kolejowe nasion olejistych i olejów roślinnych na tle układu tariff — <i>S. Podwysocki</i>	24	934
Kronika krajowa — zeszyty: 9 (342), 9 (392), 10 (434, 435), 14 (588), 24 (930).		
Ceny krajowe — wszystkie zeszyty.		
Ceny zagraniczne — wszystkie zeszyty.		

5. — Lasy

Potrzeby kredytowe leśnictwa — <i>R. Górka</i>	13	534
Nowelizacja rozporządzenia o ochronie lasów prywatnych — <i>Z. Szyszowski</i>	19	759

Handel

1. — Ogólne zagadnienia handlu

Renta kontyngentowa i jej konsekwencje — <i>St. Rzębowski</i>	1	11
Perspektywy rozwojowe handlu prywatnego — <i>K. A. S.</i>	14	579
„Zbędne pośrednictwo“ — <i>K. A. S.</i>	18	705
Koszty pośrednictwa — <i>K. A. S.</i>	19	739
Problem zapasów w handlu — <i>K. A. S.</i>	21	809
Polityka handlowa w koniunkturze „wojennej“ — <i>Z. I.</i>	24	913
Ruch świadectw przemysłowych — <i>M. T.</i>	24	941

2. — Traktaty i konwencje

Układ handlowy polsko-estoński — <i>P.</i>	4	143
Traktaty handlowe z Argentyną i Urugwajem — <i>W. Rosiński</i>	5	198
Polsko-sowiecki układ handlowy — <i>L. Winnicki</i>	10	437
Układy gospodarcze z Włochami — <i>S. L.</i>	13	535
Rozszerzenie wymiany handlowej polsko-duńskiej — <i>P.</i>	13	537
Stosunki handlowe Polski z Grecją — <i>T. Rozdejczar</i>	16	655
Układ gospodarczy polsko-francuski — <i>J. Grzymała-Grabowiecki</i>	17	689
Układy handlowe i turystyczny ze Słowacją — <i>F. T.</i>	22	862
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (27), 12 (515), 14 (587).		
Kronika zagraniczna — zeszyty: 13 (565, 566), 23 (909).		

3. — Handel zagraniczny

Renta kontyngentowa i jej konsekwencje — <i>St. Rzębowski</i>	1	11
Wydobywanie masła w roku 1938 — <i>Wł. Łochocki</i>	2	54
Problem eksportu do Z. S. R. R. — <i>W.</i>	3	87
Zaopatrywanie statków w artykuły zwierzęce w 1938 r. — <i>S.</i>	3	88
Ekspansja gospodarcza Niemiec na południowo-wschód — <i>Dr B. Rm.</i>	3	103
Wydobywanie konserw mięsnych w roku 1938 — <i>St.</i>	5	198
Eksport włókienniczy w roku 1938 — <i>St. W.</i>	6	229
Wydobywanie trzody chlewnej i przetworów mięsnych w roku 1938 — <i>J. Staroń</i>	6	239
Perspektywy i zadania handlu zagranicznego — <i>St. Rz.</i>	7	281
Konferencja Importowa	9	392
Konferencja Importowa	10	409
Zamknięcie Konferencji Importowej	10	436
Eksport produktów chemicznych w roku 1938 — <i>T. Chęciński</i>	11	469
Wydobywanie koni, bydła, owiec i mięsa w roku 1938 — <i>St.</i>	11	472
Polsko-brytyjskie stosunki handlowe — <i>J. Grzymała-Grabowiecki</i>	13	538
Wydobywanie produktów roślinnych w I półroczu roku gosp. 1938/39 — <i>Wł. Łochocki</i>	13	539
Handel zagraniczny Niemiec — <i>Zygmunt R. Gauroński</i>	16	668

	Zeszyt	Strona
Anglia jako partner handlowy Polski — <i>St. S.</i>	17	690
Stosunki handlowe polsko-francuskie — <i>St. Rękawek</i>	18	725
Przemysł włókienniczy w bilansie handlowym — <i>St. Rz.</i>	19	741
Zagadnienie importu owoców — <i>S. L.</i>	20	774
Europa południowo-wschodnia w niemieckiej polityce „Grossraumwirtschaft“ — <i>D.</i>	21	835
Wydobywanie produktów chemicznych w I kwartale 1939 r. — <i>T. Chęciński</i>	22	858
Nowe możliwości rozszerzenia wymiany handlowej polsko-amerykańskiej (wywiad z Panem Ministrem Przemysłu i Handlu A. Romanem)	22	861
Rozdrobnienie przywozu w świetle liczb — <i>B. Rzepecki</i>	23	884
Polityka handlowa w koniunkturze „wojennej“ — <i>Z. I.</i>	24	913
Stosunki handlowe Polski z Dalekim Wschodem — <i>T. Szukiewicz</i>	25	963

Kronika krajowa — zeszyty: 3 (96), 4 (143), 5 (199, 207), 6 (245, 246), 8 (344), 10 (441, 442), 12 (502), 13 (546), 14 (587, 588), 16 (657), 17 (696), 20 (788), 21 (829).

Kronika zagraniczna — zeszyty: 4 (160), 7 (314), 13 (623), 17 (702), 22 (874).

Statystyka krajowa — zeszyty: 3 (89), 8 (344), 11 (473), 16 (657), 20 (787), 25 (963).

4. — Handel wewnętrzny

Ceny zbóż na świecie i w kraju — <i>D. Z.</i>	2	52
Nadzór państwowy nad sprzedażą nawozów sztucznych — <i>J. W.</i>	10	434
Rynek węglowy w Polsce — <i>I. K.</i>	15	618
Koncesjonowana sprzedaż komisowa zwierząt gospodarskich — <i>R. Ś.</i>	16	662
Kronika krajowa — zeszyty: 8 (352), 9 (302), 10 (434, 435), 11 (488), 13 (545), 20 (793).		
Kronika zagraniczna — zeszyty: 14 (605), 19 (771).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 7 (300), 11 (474), 14 (588), 18 (726), 24 (930).		

5 — Targi i wystawy

Projekt ustawy o wystawach i targach oraz aukcjach — <i>R. St. Słaski</i>	9	394
Otwarcie XIX Targów Poznańskich	18	723
XIX Targi Poznańskie — <i>K. S.</i>	18	728
Wystawa „Nowoczesny Sklep Detaliczny“	21	821
Prace Komitetu do Spraw Targów i Wystaw Gospodarczych — <i>K. Kopka</i>	23	902
Kronika krajowa — zeszyty: 17 (601), 18 (728).		

Cło oraz reglamentacja

Kontyngenty wywozowe W. M. Gdańska w roku gosp. 1938/39 — <i>Z. R.</i>	1	28
Zniżki celne i zwolnienia od cła — <i>A. Z.</i>	18	730
Kronika krajowa — zeszyty: 3 (91), 8 (346), 12 (517), 16 (659).		

Komunikacja i transport

1. — Ogólne zagadnienia komunikacyjne

Przemówienie Pana Ministra Komunikacji J. Ulrycha w Sejmie	4	145
--	---	-----

2. — Koleje

Kolej Siemkowice — Częstochowa — <i>J. W.</i>	5	200
Przewóz osób na P. K. P. w roku 1938 — <i>r. a.</i>	11	477
Przewozy kolejowe zbóż i przetworów młynarskich na tle układu tariff — <i>S. Podwysocki</i>	15	631
Specjalne dopłaty drogowe — <i>S. K.</i>	20	790
Przewozy kolejowe nasion olejistych i olejów roślinnych na tle układu tariff — <i>S. Podwysocki</i>	24	934
Przewozy kolejowe w roku 1938 — <i>N. K.</i>	24	936
Kronika krajowa — zeszyty: 2 (58), 3 (91), 4 (153), 6 (243), 8 (347, 348, 349), 9 (399), 10 (430), 13 (517, 518), 14 (590, 591), 18 (653, 660), 17 (693), 18 (732), 20 (791), 22 (863), 24 (938), 25 (966).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 2 (57), 4 (154), 6 (243), 8 (346), 11 (480), 17 (693), 19 (762), 21 (824), 24 (904).		

3. — Żegluga i sprawy morskie

Kontyngenty wywozowe W. M. Gdańska w roku gosp. 1938/39 — Z. R.	1	28
Zaopatrywanie statków w artykuły zwierzęce w 1938 r. — S.	3	88
Rok 1938 w dziedzinie morskiej — St. Zb. Szysz-kowski	5	163
Port gdyniński w roku 1938 — St. O.	8	331
Stan polskiej floty handlowej na początku 1939 r. — L.	8	349
Subwencjonowanie żegluga morskiej za granicą — St. Andracki	8	357
Praca portów polskiego obszaru celnego w roku 1938 — L. Radzikowski	9	399
Budowa statków i cięcie na złom w stocznjach krajowych — G. N.	11	482
W sprawie ubezpieczenia ryzyka wojennego — T. Poznański	11	482
Ustawodawstwo morskie w II półroczu 1938 r. — L.	11	483
Rozbudowa polskiej floty handlowej — G. N.	12	518
Praca polskiej floty handlowej w roku 1938 — J. Korolkiewicz	14	591
Program inwestycji wodno-komunikacyjnych — H. Herbich	16	647
Stan polskiej floty handlowej — L.	16	660
Papierowe doktryny przeciw polskiej polityce morskiej — W. Górkowa	20	791
M/S „Sobieski“	23	904
Kronika krajowa — zeszyty: 2 (59), 3 (92), 5 (205, 206), 6 (243), 7 (304), 12 (519), 13 (541, 542), 14 (533), 15 (633), 25 (966, 967).		
Kronika zagraniczna — zeszyty: 6 (256), 7 (314, 315), 16 (671), 20 (804).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 2 (59), 4 (155, 156, 157), 9 (401), 13 (542, 543), 14 (594), 17 (694), 19 (762), 21 (826), 23 (864), 24 (938), 25 (967).		
Frachty morskie — wszystkie zeszyty.		

4. — Drogi kołowe i motoryzacja

Akcja motoryzacyjna Rządu w ostatnim 3-leciu (wywiad z P. Wiceministrem Komunikacji J. Piaseckim)	1	29
Regulacja ulg taryfowych autobusów międzymiastowych — A. D.	21	825
Kronika krajowa — zeszyty: 6 (246), 11 (489).		

5. — Poczta i telegraf

Przemówienie Pana Ministra Poczty i Telegrafów E. Kalińskiego w Sejmie	3	93
Wyniki budżetowe P. P. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ w roku 1938/39 — A. Bogdanowicz	24	939
Statystyka krajowa — zeszyty: 1 (32, 33), 3 (95), 5 (201, 202), 10 (440), 11 (487), 12 (519), 13 (544, 545), 15 (634), 17 (695), 21 (827), 22 (860), 25 (968).		

6. — Lotnictwo

Rok 1938 w polskiej komunikacji lotniczej — Z. Racięski	1	17
Sieć i rozkład lotów P. L. L. „Lot“ w sezonie letnim 1939 r. — Zb. Racięski	21	823
Dziesięciolecie P. L. L. „Lot“	25	965
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (31, 32), 11 (481).		
Kronika zagraniczna — zeszyt 1 (38).		

Skarbowość i finanse**1. — Ogólne zagadnienia skarbowe i finansowe**

Trzyletni plan inwestycyjny — Z. Szempliński	1	5
Srodki finansowe włoskiej gospodarki autarkicznej — j. g.	1	36
Inwestowanie Warszawy — Wł. Lewandowski	3	77
Trzyletni plan inwestycyjny (przemówienie P. Wicepremiera i Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego w Sejmie)	7	261
Polityka inwestycyjna (przemówienie Pana Wicepremiera i Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego w Sejmie)	9	372
Trzy lata równowagi budżetowej w Polsce — T. Grodyński	14	572
Inwestycje publiczne w 4-leciu 1934/35—1937/38 — A. K. Ivánka	14	574
Kronika zagraniczna — zeszyty: 10 (452), 13 (504), 23 (909).		

2. — Sprawy budżetowe

Przemówienie Pana Wicepremiera i Ministra Skarbu E. Kwiatkowskiego w Sejmie	6	213
Przemówienie P. Wiceministra Skarbu J. Kożuchowskiego w Sejmie	6	247
Prawo budżetowe a plan inwestycyjny — T. Grodyński	11	457
Wyniki budżetowe P. P. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ w roku 1938/39 — A. Bogdanowicz	24	939
Kronika zagraniczna — zeszyty: 21 (837), 22 (874).		
Statystyka krajowa — zeszyty: 3 (97, 99), 6 (251, 253), 10 (443, 444), 13 (549, 551), 21 (830, 831).		

3. — Podatki i opłaty

Związki publiczno-prawne wobec podatku obrotowego — L. Kurowski	3	73
Scalone podatki obrotowe — Wł. K.	6	254
Zryczałtowanie podatku obrotowego — A. Grajewski	10	424
Ryczałt w podatku dochodowym — Fr. Urbański	10	427
Zryczałtowany podatek obrotowy — Wł. K.	10	446
Zryczałtowany podatek dochodowy — F. U.	10	448
Statystyka podatkowa — M. Tyll	11	460
Fałszywe zarzuty pod adresem polityki podatkowej — J. L.	12	520
Znowelizowany podatek obrotowy — A. Gr.	20	778
Liczba płatników podatku dochodowego od uposażeń — M. T.	20	794
Ruch świadectw przemysłowych — M. T.	24	941
Budownictwo mieszkaniowe a ulgi inwestycyjne — M. T.	25	952
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (33), 2 (60), 4 (158), 7 (305), 9 (403), 10 (440), 11 (480), 14 (599), 16 (665), 18 (734), 20 (793), 22 (867), 25 (970).		

4. — Akcyzy i monopole

Unifikacja przepisów akcyzowo-monopolowych na obszarze ziem odzyskanych — B. Litwa	2	62
Wpływy z opłat przemiałowych — A. Z.	3	85
Ewolucja podstawowych cen za spirytus w kampaniach 1934/35—1938/39 — W. K.	7	299
Wymiana przez rolników zboża na mąkę lub mąki na chleb — A. Z.	15	628
Kontyngent odpędu spirytusu na kamp. 1939/40 — J. Fuglewicz	15	629
Kontyngenty odpędu spirytusu dla gorzelni rolniczych — W. K.	20	786
Kronika krajowa — zeszyty: 1 (34), 2 (63), 3 (101), 4 (158), 5 (208), 6 (256), 7 (305), 9 (403), 17 (701), 24 (943).		

5. — Sprawy walutowe

Obrót płatniczy z Czechosłowacją — M.	2	63
Emisja fiducyjna banków centralnych — J. Partyka	5	175
Zmiany w niemieckim ustawodawstwie dewizowym — J. R. G.	20	801
Przepisy dewizowe — zeszyty: 5 (208), 6 (256), 7 (305), 12 (520), 15 (640), 19 (768), 24 (943).		
Kronika zagraniczna — zeszyty: 3 (106), 25 (975).		
Rynek dewiz i papierów procentowych — wszystkie zeszyty.		

6. — Kredyt

Pożyczki premiove — S. O.	3	84
Problemy finansowe przemysłu sowieckiego — L. Winnicki	2	66
Kredytowanie akcji budowlanej i terenowej w roku 1939 — A. Andrzejewski	3	84
Działalność Pocztovej Kasy Oszczędności w roku 1938 — K. Rudziński	4	125
Splata długów rolniczych papierami wartościowymi — H. O.	4	140
Bank Polski w roku 1938 — Konst. Sokolowski	6	218
Ewolucja długów państw względem banków centralnych — J. Partyka	6	219
Zmiany statutu Banku Polskiego — Konst. Sokolowski	7	279

	Zeszyt	Strona		Zeszyt	Strona
Prawo o obligacjach — <i>W. Drabarek</i>	9	361	Koncesjonowana sprzedaż komisowa zwierząt gospodarskich — <i>R. S.</i>	16	662
Bilans płatniczy Polski w latach 1936 i 1937 — <i>S. Polaczek</i>	9	366	Rozwiązanie międzynarodowego porozumienia kartelowego producentów wanien żeliwnych — <i>R. P.</i>	25	969
Nowy kredyt długoterminowy dla rolnictwa — <i>K. Ł.</i>	11	490	Kronika krajowa — zeszyty: 3 (97), 5 (204), 15 (635).		
Wypłacalność rolnictwa w roku 1938 — <i>H. Olsienkiewicz</i>	12	514	Sprawy gospodarcze w Izbach Ustawodawczych — zeszyty: 2 (45), 3 (81, 83), 4 (186, 131, 133, 134), 5 (180, 181), 6 (223, 226), 7 (294, 295), 8 (333, 335, 336), 9 (378, 379, 385, 387), 10 (430, 431, 432), 11 (463), 12 (505, 506), 13 (530, 533), 17 (697, 699), 18 (713), 19 (748, 749, 750), 20 (782), 21 (815, 816), 22 (852, 853), 23 (857), 24 (923, 924), 25 (954).		
Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej	13	525	Przeгляд ustaw i rozporządzeń — wszystkie zeszyty.		
Wierzyciele i dłużnicy — <i>A. W-ski</i>	13	527	Różne		
Potrzeby kredytowe leśnictwa — <i>R. Górka</i>	13	534	40-lecie pracy społecznej <i>K. Rose</i>	9	376
Wewnętrzne pożyczki obligacyjne — <i>P.</i>	13	553	Rynek akcyjny — wszystkie zeszyty.		
Nowe kredyty dla rolnictwa — <i>St. O.</i>	14	586	Terminy ogólnych zebrań w spółkach akcyjnych — wszystkie zeszyty.		
Częściowe zawieszenie wymagalności długów rolniczych — <i>O.</i>	14	586	Przeгляд czasopism		
Dwudziestolecie Pocztovej Kasy Oszczędności — <i>J. Czadankiewicz</i>	14	599	Zeszyty: 8 (360), 22 (878).		
Obrót płatniczy polsko-francuski — <i>M.</i>	15	638	Bibliografia		
Zadłużenie drobnych gospodarstw w połowie 1938 r. — <i>I. K.</i>	16	654	Zeszyty: 4 (162), 5 (212), 7 (316), 8 (360), 9 (408), 16 (672), 20 (808), 21 (841), 22 (877), 23 (912), 24 (948), 25 (976).		
Centralna Kasa Spółek Rolniczych w roku 1938 — <i>E. Szyszkowski</i>	19	767	Przeгляд zagraniczny		
Po zamknięciu subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej — <i>Sz.</i>	20	773	1. — Ogólne		
Obrót płatniczy ze Słowacją — <i>M.</i>	22	868	Ekspansja gospodarcza Niemiec na południow-schód — <i>Dr B. Rm.</i>	3	103
Zagadnienie polityki pieniężnej i cen w opinii Rady Gubernatorów systemu Rezerwy Federalnej — <i>J. Jeżewski</i>	22	871	Subwencjonowanie żeglugi morskiej za granicą — <i>St. Andracki</i>	8	357
Uporządkowanie długów rolniczych — <i>St. O.</i>	24	927	Sytuacja gospodarcza świata u progu roku 1939 — <i>W. H. H.</i>	13	561
Kronika krajowa — zeszyty: 3 (101), 8 (355), 13 (547, 553), 14 (597), 15 (637), 16 (664), 17 (697), 18 (734), 19 (766, 767), 20 (796), 21 (814), 24 (943, 944).			Gospodarka państw północnych — <i>B. Rm.</i>	20	799
Kronika zagraniczna — zeszyt 21 (837).			Kronika — zeszyty: 1 (38), 4 (160, 161), 7 (313), 14 (605), 21 (833), 24 (945), 25 (973).		
Stan rachunków Banku Polskiego — zeszyty: 2 (65), 7 (307), 9 (404), 10 (451), 12 (522), 13 (560), 15 (642), 16 (667), 19 (769), 20 (798), 22 (870), 23 (907), 25 (972).			2. — Anglia		
Rynek dewiz i papierów procentowych — wszystkie zeszyty.			Polsko-brytyjskie stosunki handlowe — <i>J. Grzymała-Grabowiecki</i>	13	538
Pożyczki polskie za granicą — wszystkie zeszyty.			Anglia jako partner handlowy Polski — <i>St. S.</i>	17	620
Spółdzielczość			Kronika — zeszyty: 1 (39), 3 (91, 106), 4 (160), 6 (255), 11 (481), 12 (517), 21 (837), 24 (943).		
Spółdzielczość rolnicza w Polsce — <i>J. Podleska</i>	1	24	3. — Argentyna		
Zagadnienia pracy i ludności			Traktat handlowy z Argentyną — <i>W. Rosiński</i>	5	198
Ewolucja problemu „obciążeń społecznych“ w teorii i praktyce gospodarczej — <i>E. Arnekker</i>	12	498	4. — Bułgaria		
Ruch naturalny ludności w Polsce — <i>S.</i>	20	781	Kronika — zeszyty: 18 (732), 21 (838), 24 (938).		
Liczba płatników podatku dochodowego od uposażeń — <i>M. T.</i>	20	794	5. — Czecho-Słowacja		
Kronika krajowa — zeszyty: 4 (135), 6 (245).			Obrót płatniczy z Czecho-Słowacją — <i>M.</i>	2	63
Kronika zagraniczna — zeszyty: 9 (407), 10 (454), 20 (800), 21 (833), 23 (908).			Słowacja oraz Protektorat Czech i Moraw — <i>A. F.</i>	14	603
Samorząd			Kronika — zeszyty: 2 (71), 8 (346).		
Związki publiczno-prawne wobec podatku obrotowego — <i>L. Turowski</i>	3	73	6. — Dania		
Inwestowanie Warszawy — <i>Wi. Lewandowski</i>	3	77	Rozszerzenie wymiany handlowej polsko-duńskiej — <i>P.</i>	13	537
Kronika krajowa — zeszyty: 3 (96, 97), 5 (205, 206, 207), 6 (245, 246), 8 (351, 352, 353), 10 (441, 442), 11 (487, 488), 13 (545, 546), 14 (595, 596), 16 (663), 17 (695, 696), 19 (764, 765), 20 (793), 21 (829), 22 (866, 867).			7. — Estonia		
Prawo i prawodawstwo gospodarcze			Układ handlowy polsko-estoński — <i>P.</i>	4	143
Unifikacja przepisów akcyzowo-monopolowych na obszarze ziem odzyskanych — <i>B. Litwa</i>	2	62	Kronika — zeszyt 14 (591, 605).		
Ograniczenie nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach — <i>J. Trzeciak</i>	3	95	8. — Finlandia		
W sprawie jednolitej polskiej ustawy probierczej — <i>Fr. Zastawniak</i>	4	127	Kronika — zeszyty: 7 (315), 14 (587).		
Znamienne orzeczenie Sądu Kartelowego — <i>R. P.</i>	5	202			
Prawo o obligacjach — <i>W. Drabarek</i>	9	361			
Przyszła ustawa kartelowa a zrzeczenia przemysłowe — <i>R. Piotrowski</i>	10	418			
Ustawodawstwo morskie w II półroczu 1938 r. — <i>L.</i>	11	483			
Jeszcze w sprawie definicji kartelu w przyszłej ustawie kartelowej — <i>R. Piotrowski</i>	12	493			

9. — Francja

Obrót płatniczy polsko-francuski — <i>M.</i>	15	638
Układ gospodarczy polsko-francuski — <i>J. Grzy- mała-Grabowiecki</i>	17	689
Stosunki handlowe polsko-francuskie — <i>St. Rękawek</i>	18	725

Kronika — zeszyty: 1 (39), 3 (91), 4 (161), 10 (452),
13 (566), 16 (671), 24 (943).

10. — Grecja

Stosunki handlowe Polski z Grecją — <i>T. Rozdejcz</i>	16	655
--	----	-----

Kronika — zeszyt 1 (32).

11. — Hiszpania

Kronika — zeszyty: 6 (250), 15 (643).

12. — Jugosławia

Kronika — zeszyty: 1 (32), 8 (348), 13 (566), 16
(660), 20 (791), 22 (874).

13. — Litwa

Po inkorporacji Kłajpedy do Niemiec — <i>P.</i>	13	563
---	----	-----

Kronika — zeszyty: 14 (590, 591), 15 (640), 23 (910).

14. — Łotwa

Kronika — zeszyt 14 (591).

15. — Mandżukuo

Stosunki handlowe Polski z Dalekim Wschodem — <i>T. Szukiewicz</i>	25	963
---	----	-----

16. — Niemcy

Ekspansja gospodarcza Niemiec na południo- wschód — <i>Dr B. Rm.</i>	3	103
Gospodarka Niemiec na progu roku 1939 — <i>W. H. H.</i>	7	308
Po inkorporacji Kłajpedy do Niemiec — <i>P.</i>	13	563
Handel zagraniczny Niemiec — <i>Zygmunt R. Ga- wroński</i>	16	668
Zmiany w niemieckim ustawodawstwie dewizo- wym — <i>J. R. G.</i>	20	801
Europa południowo-wschodnia w niemieckiej poli- tyce „Grossraumwirtschaft” — <i>D.</i>	21	835
Ubezpieczenie rzemieślników w Niemczech — <i>B. Na- wrocki</i>	22	872

Kronika — zeszyty: 5 (211), 6 (245), 9 (407),
10 (454), 13 (564, 565, 566), 17 (702), 19 (771), 21
(838), 23 (908).

17. — Rumunia

Kronika — zeszyty: 2 (58), 3 (91), 4 (153), 8 (243),
8 (349), 9 (399), 10 (439), 12 (517), 13 (565), 14
(591), 18 (732), 22 (874), 24 (938, 946).

18. — Słowacja

Słowacja oraz Protektorat Czech i Moraw — <i>A. F.</i>	14	603
Układy handlowe i turystyczny ze Słowacją — <i>F.</i>	22	862
Obrót płatniczy ze Słowacją — <i>M.</i>	22	868

19. — Stany Zjedn.

Nowe możliwości rozszerzenia wymiany handlowej polsko-amerykańskiej (wywiad z Panem Mini- strem Przemysłu i Handlu A. Romanem)	22	861
Zagadnienie polityki pieniężnej i cen w opinii Rady Gubernatorów systemu Rezerwy Federalnej — <i>J. Jeżewski</i>	22	871

Kronika — zeszyty: 4 (160), 12 (523), 24 (945).

20. — Syria

Kronika — zeszyty: 11 (481), 22 (875).

21. — Szwajcaria

Kronika — zeszyt 11 (477).

22. — Unia Południowo-Afryk.

Kronika — zeszyt 7 (316).

23. — Urugwaj

Traktat handlowy z Urugwajem — <i>W. Rosiński</i>	5	198
---	---	-----

24. — Węgry

Kronika — zeszyty: 1 (40), 7 (314), 8 (348), 10 (439),
12 (518), 13 (565), 16 (660), 17 (702), 20 (791).

25. — Włochy

Srodki finansowe włoskiej gospodarki autarkicz- nej — <i>j. g.</i>	1	36
Ewolucja gospodarcza Włoch — <i>m. r.</i>	8	355
Układy gospodarcze z Włochami — <i>S. L.</i>	13	535

Kronika — zeszyty: 1 (39), 9 (399), 11 (481), 23 (909),
25 (974, 975).

26. — Z. S. R. R.

Problemy finansowe przemysłu sowieckiego — <i>L. Winnicki</i>	2	66
Problem eksportu do Z. S. R. R. — <i>W.</i>	3	87
Polsko-sowiecki układ handlowy — <i>L. Winnicki</i>	10	437
Trzeci plan pięcioletni — <i>W. Omski</i>	21	839

Kronika — zeszyt 12 (520).

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
PROBLEM ZABEZPIECZENIA KONIUNKTURY—A. W-SKI	41	KRONIKA TYGODNIOWA:	
KRONIKA GOSPODARCZA:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	59
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	45	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	59
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICTWO WĘGLOWE	46	PODATKI I OPŁATY	60
HUTNICTWO	47	AKCYZY I MONOPOLE	62
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	51	Unifikacja przepisów akcyzowo-monopolowych na obszarze odzyskanych ziem — B. Litwa	
ROLNICTWO	52	PIENIĄDZ I KREDYT	63
Ceny zbóż na świecie i w kraju — D. Z.		Obrót płatniczy z Czecho-Słowacją	
HANDEL:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	64
HANDEL ZAGRANICZNY	48	Z BANKU POLSKIEGO	65
Wywóz masła w roku 1938 — Wł. Łochocki		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	55	PROBLEMY FINANSOWE PRZEMYSŁU SOWIECKIEGO — L. WINNICKI	66
RYNEK AKCYJNY	57	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	57	CZECHO-SŁOWACJA	71
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	59	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	71

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST SPIS OGŁOSZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH W II PÓŁROCZU 1938 R.

PROBLEM ZABEZPIECZENIA KONIUNKTURY

WCHODZIMY w rok 1939 z poważnym dorobkiem rozwoju koniunkturalnego, osiągniętego w roku ubiegłym. Fakt ten, o którym wiadomo zresztą powszechnie, może być zilustrowany najlepiej, jeśli porównamy wskaźniki naszego życia gospodarczego ze wskaźnikami innych krajów. Przy jednolitej bazie porównawczej dla produkcji przemysłowej (1929 r.=100) wskaźniki produkcji tej w styczniu 1937 r., w styczniu 1938 r. i w październiku 1938 r. przedstawiają się dla poszczególnych krajów, jak następuje: dla Stanów Zjedn.—95·8, 67·2, 80·7, dla Wielkiej Brytanii (tu wobec braku wskaźników miesięcznych ograniczamy się do I kwart. 1937 r. i 1938 r. oraz III kwart. 1938 r.)—122·3, 123·3, 108·5, dla Francji—84·7, 81·5, ok. 72 (nastąpiła zmiana wskaź-

nika, deformująca nieco porównanie), dla Belgii—87·2, 80·9, 73·9, dla Włoch—91·1, 96·7, 99·5 (za wrzesień), dla Szwecji—141, 147, 141, dla Norwegii—124·5, 126·4, 136·0, dla Holandii—92·0, 87·0, 79·6 itd. itd. Odpowiednie liczby dla Polski natomiast wynosiły: 100·9, 113·1, 116·2. W okresie ostatnich 2 lat zatem—w przeciwieństwie do wahań koniunkturalnych na całej kuli ziemskiej—linia naszego rozwoju szła nieprzerwanie w górę, przy czym mamy najzupełniej uzasadnioną nadzieję, iż dalszy przebieg koniunkturalny powinien być również pomyślny.

O tym, że taki właśnie a nie inny przebieg koniunkturalny jest dla nas nieodpartą koniecznością, nie musimy już nawet mówić. Liczby, a wskazujące na waha-

jednolitym wzroście naszej własnej—nie powinny nam w żadnym razie zamykać oczu na to, iż—biorąc syntetycznie—jesteśmy w naszym rozwoju przemysłowym silnie w stosunku do świata opóźnieni. Wskaźniki bowiem, przedstawiając nam tendencje rozwojowe poszczególnych koniunktur, nie mówią nic o swej „wewnętrznej zawartości”, o tym, co w wartości, zatrudnieniu, inwestycjach itd. itd. przedstawia owe porównawcze „100” w poszczególnych krajach. A tu właśnie różnice pomiędzy nami a przodującymi krajami Zachodu Europy i Stanami Zjednoczonymi są największe, i dystans, jaki widzimy przed sobą do „dogonienia”—szczególnie długi.

Jeśli przypominamy ten aksjomat, to tylko dlatego, aby wysnuć zeń dalszy wniosek—tym razem już niezupełnie w Polsce niesporny. Sądzimy, mianowicie, iż trzeba by sobie raz na zawsze powiedzieć, iż nie możemy sobie w żadnym razie pozwolić na uzależnienie naszego rozwoju wewnętrznego całkowicie od przebiegu koniunktury w czołowych pod względem gospodarczym organizmach świata. I to nie tylko nawet dlatego, iż w obecnej epoce rozbitcia gospodarstwa światowego na szereg odrębnych organizmów, w których łonie posunięcia polityczno-gospodarcze rządów tworzą dla celów wewnętrznych i środkami zgola sztucznymi własne, autonomicznie rozwijające się koniunktury, ale przede wszystkim dlatego, że nie sposób w naszych warunkach dopuszczać do jakichś opóźnień rozwojowych, do jakichś wahań, cofań się i stawania w miejscu—właśnie z uwagi na dystans, który pozostaje nam jeszcze do pokonania, aby osiągnąć taki poziom, przy którym by nasz potencjał gospodarczy mógł odpowiadać potencjałowi politycznemu kraju i dawał gwarancję normalnego życia i rozwoju całego naszego organizmu gospodarczego.

Mówiąc w skrócie—nie powinniśmy wiązać się bezapelacyjnie z tym, co potocznie nazywa się „koniunkturą światową”—raz dlatego, że koniunktury takiej, zaakcentowanej w jakiś wyraźny sposób, w tej chwili właściwie brak, po wtóre zaś dlatego, że w rozwoju naszym musimy się śpieszyć. Związek pomiędzy koniunkturą polską i światową musi zatem być możliwie elastyczny, a więc taki, który pozwala nam na korzystanie w okresach wzrostu koniunktur organizmów czołowych świata z możliwie wszystkich dobrodziejstw, które wzrosty takie innym krajom przynoszą, a z drugiej strony—w okresach cofania się tych koniunktur—zabezpieczenie jak najdalej idące naszego własnego rozwoju przed niekorzystnymi wpływami, płynącymi z zagranicy. Ta podstawowa teza pociąga za sobą szereg konsekwencji, o których będziemy mówić poniżej.

*

Stosunek każdego gospodarstwa narodowego do otaczającego go świata znajduje swój wyraz zewnętrzny w kształtowaniu się bilansu płatniczego tego gospodarstwa. Bilans ten, na który działa bardzo wielka ilość wewnętrznych i zewnętrznych wpływów, może wykazywać, jak dobrze wiadomo, okresowe przewyżki rozchodów nad dochodami, na dłuższy przeciąg czasu jednak winien być on co najmniej zrównoważony.

W klasycznej teorii o automatycznym wyrównywaniu w okresie kilkuletniego każdego bilansu, samych tylko procentów, co najmniej (jeśli nie oszczędzania. Widzieliśmy

w przeciągu ostatniego dziesięciolecia wiele przykładów, wskazujących niezbicie na konieczność stosowania celem zrównoważenia bilansów płatniczych poszczególnych krajów zupełnie świadomych posunięć polityczno-gospodarczych, bez których musiałyby nastąpić nieuchronnie krach całego organizmu gospodarczego, zagrożonego czy to nagłym skurczeniem się dochodów jego bilansu płatniczego, czy wzrostem rozchodów, czy wreszcie—równocześnie i jednym i drugim. Dotychczas nieomal zawsze jednak posunięcia te były natury czysto obronnej i kierowano je dla utrzymania pewnego trudnego okresu braku równowagi bilansu płatniczego—z nadzieją odrzucenia ich, skoro sytuacja zmieni się na lepsze. Nie było natomiast nigdy jeszcze, o ile nie mylimy się, stosowania takiego kompleksu posunięć polityczno-gospodarczych, który miałby na widoku trwałe zabezpieczenie równowagi bilansu płatniczego, a przez to i równowagi w stosunku danego organizmu gospodarczego wobec zagranicy, a więc wyeliminowania możliwie jak najdalej idącego ujemnych wpływów, płynących z zewnątrz, na rozwój rodzimej koniunktury. A tylko to może stanowić właśnie istotne jej zabezpieczenie.

Polityka gospodarcza, która by przyjęła na siebie takie zadania, musiałaby z natury rzeczy liczyć się zarówno z trudnymi jak i z łatwiejszymi okresami w kształtowaniu się bilansu płatniczego. Musiałaby, mówiąc inaczej, dążyć do zabezpieczania w okresach łatwiejszych, kiedy dochody bilansu tego wyraźnie przekraczają rozchody, rezerw na lata „chude”. O ile w prowadzeniu przedsiębiorstwa polityka taka jest i znana i stosunkowo łatwiejsza, to zastosowana do całokształtu organizmu państwowego musi z natury rzeczy wywoływać szereg komplikacji.

Konkretnie biorąc—w wypadku Polski—przypomnieć musimy dla jasności naszych rozważań wielokrotnie zresztą stwierdzone „organiczne” kształtowanie się naszego bilansu płatniczego, rozkładając go na główne jego składniki. Wiemy, mianowicie, iż jako pozycja trwale „dochodowa” figuruje w nim pozycja „usług” (dochody z emigracji, tranzytu itd., przewyższające z reguły rozchody z tychże tytułów). Również trwała—ale już w sensie „rozchodowym”—jest pozycja świadczeń jednostronnych, zawierająca wszystkie procenty, amortyzacje itd., płacone zagranicy, a stale, oczywiście, przewyższające dochody, jakie czerpiemy od zagranicy z tych tytułów.

Co do pozostałych dwóch składników bilansu płatniczego: bilansu obrotów towarowych i ruchu kapitałów—to z natury rzeczy kształtują się one zmiennie. Klasyczna teoria uczyła zawsze, iż dopływ towarów z zagranicy powoduje w danym organizmie gospodarczym dopływ kapitałów—i odwrotnie. Obecnie widać, iż—niejednokrotnie z przyczyn zgola pozagospodarczych—ten związek funkcjonalny, jeśli nie zniknął zupełnie, to w każdym razie rozluźnił się bardzo silnie. Można z pewnością powiedzieć, bez obawy uczynienia większego błędu, iż możliwy jest w chwili obecnej znacznie zwiększony dopływ towarów bez jednoczesnego zwiększonego dopływu kapitałowego, że—innyimi słowy—może powstać na dłuższy przeciąg czasu taka sytuacja, kiedy w naszym bilansie płatniczym pozycja obrotów towarowych wykaże ujemność i taką samą ujemność (lub jakąś minimalną dodatniość, nie odpowiadającą w każdym razie ujemności bilansu handlowego) ujrzymy w saldzie naszego obrotu kapitałowego z zagranicą.

Ten punkt, który—nawiasem mówiąc—sprawia, iż teoria o automatycznym wyrównywaniu się w dłuższej skali czasu bilansów płatniczych jest, niestety, nie do utrzymania—wymaga specjalnego zbadania wówczas, kiedy chodzi o zabezpieczenie od ujemnych wpływów zagranicy rozwoju naszej koniunktury wewnętrznej. Można by, mianowicie, rozumować w sposób następujący:

Aktywność naszej pozycji „usług” i ujemność pozycji „świadczeń jednostronnych” w naszym bilansie płatniczym jest trwała—tak, iż w stosunku do nich wchodzić w grę może tylko rozmiar jednej i drugiej. W określaniu rozmiaru tego istnieje szereg czynników, na które nasza polityka gospodarcza wpływu mieć nie może zupełnie. Tak np. najpoważniejsze źródło dochodów bilansowych w pozycji usług—emigracja—jest uzależniona całkowicie od koniunktury zagranicznej, i to zarówno w tym, co się tyczy liczby osób, przesyłających w danym okresie swe oszczędności do kraju, jak i wysokości tych przesyłek (wysokie i niskie zarobki za granicą, bezrobocie, zapotrzebowanie na nowe siły robocze itd. itd.). W innych dziedzinach obu tych pozycji akcja polityczno-gospodarcza może mieć już pewien wpływ. Tak np. każde obniżenie oprocentowania naszych długów państwowych i prywatnych wobec zagranicy da zawsze widoczny rezultat w zmniejszeniu się ujemności pozycji świadczeń jednostronnych (jasne, że zwiększony dopływ kapitałów ujemność tę znów powiększy, da jednak przed tym tak korzystne skutki na wewnątrz, iż zawsze jest jak najbardziej pożądany). Zmniejszenie się ujemnego salda turystycznego nastąpić może zarówno przez ograniczanie wyjazdów za granicę z kraju, jak i forsowanie obcej turystyki w Polsce (ta druga droga jest, oczywiście, jeśli chodzi o znacznie większe efekty pieniężne, o wiele dłuższa i wymagająca większych wkładów). Wreszcie, odpowiednia polityka usług komunikacyjnych, a więc zarówno kolejowych, jak i morskich, pocztowych itd. itd., dać może zawsze wyniki wysoce korzystne i—co ważniejsze—w czasie stosunkowo krótszym niż inne posunięcia polityczno-gospodarcze. Wymaga ona jednak w wielu wypadkach odsunięcia na drugi plan wymogów rentowności pewnych dziedzin naszego gospodarstwa narodowego.

Polityka zabezpieczania koniunktury winna, naszym zdaniem, przyjąć jako aksjomat à la longue zasadę wygospodarowywania maksimum nadwyżek bilansowych z tych dwóch—„organicznie” ujemnej i dodatniej—pozycji bilansu płatniczego. Oznacza to w praktyce—zarówno w lepszej, jak i gorszej koniunkturze:

a) forsowanie usług komunikacyjnych na rzecz zagranicy i zmniejszanie (przez przejmowanie na własne barki) w miarę możliwości korzystania z usług zagranicy wobec nas (tworzenie linii okrętowych, rozwój żeglugi trampowej itd. itd.),

b) jak najdalej posunięte oszczędności turystyczne (z reguły tylko układy, dopuszczające wyjazdy turystyczne w zamian za wyraźnie dodatkowy—a więc nie nadający się w inny sposób do ulokowania—wywóz towarowy),

c) akcja w kierunku redukcji do osiągalnego minimum wysokości obsługi długów zagranicznych.

W wyniku skoordynowania tych trzech trwałych kierunków polityki gospodarczej Państwa należy postawić jako cel osiągnięcie takiego stanu rzeczy, aby wspomniane powyżej dwie „przeciwstawne” pozycje naszego bilansu płatniczego mogły nie tylko nie da-

wać w sumie nadwyżki rozchodów nad dochodami, ale wygospodarować pewną nadwyżkę dochodów. Rola nadwyżki tej uwydatni się za chwilę przy rozpatrywaniu innych pozycji bilansu płatniczego—obrotów towarowych i ruchu kapitałów.

Tworzą one, jak dobrze wiadomo, „gros” naszych obrotów płatniczych. Obroty handlowe w bilansie płatniczym Wielkiej Brytanii nie przekraczają 50% ogólnej wysokości sumy bilansowej, pozostawiając resztę na owe pozycje „niewidoczne”. W Polsce obroty handlowe dochodzą do 75% ogólnej sumy bilansowej, z czego słusznie zupełnie się wnosi, iż bilans handlowy decyduje w tej chwili u nas o bilansie płatniczym. Albowiem pozycja ruchu kapitałów jest w tej chwili, jak wiadomo, niezmiernie szczupła.

Na kształtowanie się ruchu kapitałów polityka gospodarcza Państwa ma wpływ tylko jednostronny. Ograniczenia dewizowe mogą nie dopuścić do nadmiernego zwiększenia się rozchodów z tej pozycji. Nic jednak nie może bezpośrednio doprowadzić do zwiększenia dochodów, a więc do rozszerzenia przyływu kapitałów zagranicznych do kraju. Wprawdzie tutaj klasyk ekonomiczny może wypowiedzieć długi wywód o tym, jak to „właściwa” ogólna polityka gospodarcza powoduje dopływ kapitałów z zagranicy, ale znów doświadczenia lat ostatnich wykazują niezbitcie, iż względy całkowicie pozagospodarcze odgrywają w ruchach kapitałów rolę zupełnie decydującą. Inna rzecz, że—oczywiście—fakt braku ograniczeń dewizowych zwiększa szanse przyływu nowych kapitałów do danego kraju, ale ryzyko, związane w pewnych warunkach faktycznych z nieposiadaniem tej klapy bezpieczeństwa, jest nieomal zawsze stokroć większe od owej „szansy”, na którą wpływają już nawet nie tylko obawy polityczne w ośrodkach dyspozycji kapitałowej, ale nawet mniej lub więcej ostre posunięcia, udaremniające odpływ z danego rynku nawet tych „odważnych” kapitałów, dla których wyższa rentowność lokaty nie przestała być największym magnesem.

Tak więc polityka gospodarcza może w pozycji ruchu kapitałów zahamować w dużej mierze nadmierne rozchody płatnicze z tej pozycji, wpływając jednak w pewnej mierze pośrednio na osłabienie ewentualnych tendencji wzrostu przychodów, o ile nie zostanie uzupełniona (jak właśnie stało się i u nas) dodatkowymi gwarancjami dla nowolokujących się w danym kraju kapitałów obcych. Inaczej z pozycją obrotu towarowego. Tutaj interwencja Państwa może być skuteczna—i na tym odcinku właśnie polityka zabezpieczania koniunktury zdziałać może w Polsce najwięcej.

*

Na czym polega zagadnienie zabezpieczania koniunktury w zakresie obrotów towarowych z zagranicą? Mówiąc w skrócie—na stworzeniu takiej konstrukcji polityczno-handlowej wobec świata otaczającego, przy której wpływy koniunkturalne z zewnątrz nie mogłyby oddziaływać niekorzystnie na konieczności powiększania wartości przywozu, jakie są znamię każdego wzrostu koniunkturalnego. Mówiąc inaczej—zabezpieczanie koniunktury oznacza tutaj stworzenie gwarancji możliwości zwiększania wartości przywozu, o ile—i w takich rozmiarach—jak tego koniunkturalna wewnętrzna wymaga.

Jakież to są z kolei warunki, przy których koniunktura wewnętrzna może oddziaływać na odcinku z zewnątrz na odcin-

guły—wówczas, kiedy spadek cen i pojemności obcych rynków na główne artykuły wywozowe danego kraju daje jako skutek skurczenie się wartości eksportu i zmusza przez to dla uniknięcia zbyt znacznego odplywu rezerw kruszcowo-walutowych instytucji emisyjnej do odpowiedniego redukowania przywozu. Rzecz prosta, zjawisko samo przez się w swej czystej formie nie występuje „organicznie” nieomal nigdy, gdyż przywóz w wartości swej kurczy się wówczas i sam na skutek spadku cen artykułów przywożonych i zmniejszenia pojemności rynku wewnętrznego na import w ogóle.

Jeśli jednak ujmijemy to zagadnienie od strony interesującego nas zabezpieczania koniunktury, to okaże się, iż tutaj właśnie musimy mieć do czynienia z trudnościami, wynikającymi z zachwiania się równowagi obrotów zagranicznych w jego „czystej” formie. Tu, mianowicie, liczyć się musimy z tym, iż koniunktura na rynkach zagranicznych może przez swe obniżenie się zredukować wartość naszego wywozu, podczas gdy mimo to wartość przywozu nie powinna—jeśli chodzi, oczywiście, o pozycje niezbędne dla utrzymania się koniunktury—ulegać skurczeniu. Stąd wypływają od razu następujące wnioski zasadnicze:

a) każde uniezależnienie się od obcego przywozu w jakiejś gałęzi produkcji, mogącej podtrzymać koniunkturę, jest automatycznym wzmocnieniem naszego stanowiska na wypadek takiego właśnie „zaatakowania” nas przez recesję koniunkturalną za granicą;

b) każdy przywóz niezbędny dla utrzymania koniunktury (a więc w pierwszym surowce—surowce i środki produkcji), dokonany bezdewizowo—a więc w clearingu towarowym czy w tzw. kompensacie—wzmacnia również naszą pozycję, gdyż na rozchody płatnicze nie wpływa;

c) każde ograniczenie przywozu zbędnego daje z natury rzeczy więcej środków na pokrywanie przywozu niezbędnego.

Wszystkie trzy powyżej przedstawione wnioski zasadnicze mają o tyle swą wartość, o ile zastosowanie ich nie kosztuje drożej gospodarstwa narodowego, niż by kosztowało ich zaniechanie w każdym poszczególnym wypadku. Hierarchia celów i środków—owa podstawa każdej polityki, a więc i polityki gospodarczej—w tym właśnie zagadnieniu bywa nieraz niezwykle skomplikowana. W szczególności zaś wątpliwości, jakie nasuwają się zawsze przy stosowaniu każdej z wyżej wymienionych polityk „à outrance”, dają się sformułować w sposób następujący:

a) czy w danym poszczególnym wypadku ograniczenie drobnego przywozu, nawet zupełnie zbędnego, nie wywoła retorsji, mogącej nas pozbawić dużych wpływów dewizowych z eksportu?

b) czy zastępowanie przywozu bardzo drogą (akcentujemy słowo „bardzo”, gdyż z nieco wyższymi kosztami liczyć się trzeba w takich wypadkach nieomal zawsze) produkcją krajową, albo sprowadzanie po znacznie (akcentujemy „znacznie”) wyższych cenach w clearingu poszczególnych artykułów, niezbędnych dla utrzymania koniunktury, nie da w rezultacie—przy zbyt szerokim zastosowaniu—strat, przewyższających te korzyści, jakie stworzy oszczędność dewizowa—badacza u źródeł tych posunięć?

Wobec tych uwag nie nasuwa, chyba, żadnych konkretnych wniosków. Wobec tego pragnęlibyśmy zwrócić uwagę na pewne czasowe doświadczenia w stosunku do surowców i środków pro-

dukcyj. Okazuje się, iż stan faktyczny jest tego rodzaju, że pierwsze z nich w dużej mierze sprowadzane są jeszcze i dziś w krajach, stosujących najostrzejszą reglamentację dewizową—za dewizy. Jeśli tak się dzieje, to nie tylko dlatego, że poszczególne surowce są w clearingu „nie do kupienia”, ale przede wszystkim z uwagi na wielką nieraz rozpiętość cen pomiędzy jednym i tym samym surowcem, sprowadzonym po cenach „światowych” za dewizy i po cenach znacznie wyższych bezdewizowo. Odpowiednie „dozowanie” przywozów clearingowych i dewizowych w tym zakresie pozwala na ustalenie jakiegoś „optimum”, łączącego konieczności dewizowe z postulatem utrzymywania w kraju możliwie niskiego poziomu cen artykułów gotowych.

Wszystko to, o czym mówiliśmy przed chwilą, jest jednak tylko obroną raz już zaatakowanej z zewnątrz koniunktury. Poto, aby środki te były tylko zabezpieczaniem jej na przyszłość, trzeba, żeby stosowane były i wówczas, kiedy wzrost koniunktury zagranicznej zwiększa prężność naszego wywozu i pozwala mu osiągać lepsze ceny, poprawiając w ten sposób kształtowanie się bilansu handlowego. „Oszczędności”, dokonywane w tym okresie, pozwolą na stworzenie takiej rezerwy na lata chude, która bardzo silnie zmniejszy ewentualne reperkusje nowego jakiegoś zachwiania się koniunktury zagranicznej. Jeśli dodamy do tego oszczędności z innych pozycji bilansu płatniczego, o których mówiliśmy już powyżej (komunikacja, turystyka itd.), zabezpieczenie potrzebnego przywozu w latach trudniejszych stanie się o wiele prostszym.

Nie dość na tym. Elastyczność polityki gospodarczej, służącej do zabezpieczania koniunktury, powinna dążyć do maksymalnego wykorzystywania wszystkich wahań rynków światowych. Powinna doprowadzać do tego, aby—w oparciu o odpowiednie zapasy surowcowe wewnątrz kraju—zwiększać zakupy i odnawiać zapasy w okresie niskiej koniunktury cen, a zmniejszać zakupy i w dużej mierze spożywać zapasy, gdy się ceny silnie podnoszą. Powinna do doskonałości doprowadzić wykorzystywanie tzw. renty kontyngentowej na cele wywozowe lub przywozu mniej opłacalnego, ale za to bezdewizowego. Powinna kształtować w możliwie elastyczny sposób politykę traktatową w stosunku do zagranicy, gdzie w drodze techniki rachunkowej i łączenia poszczególnych pozycji dwustronnych bilansów płatniczych inni zdolali osiągnąć już nieraz bardzo wiele. Powinna wykorzystywać w maksymalny sposób wszelkie przywozy niezupełnie niezbędne dla utrzymania koniunktury jako środek dla wzmocnienia dewizowego wywozu. I im system obciążania takiego właśnie przywozu dla popierania wywozu będzie lepiej wykształcony technicznie, tym wydatniejsze staną się jego skutki.

*

Nie mamy zamiaru rozstrząsać na tym miejscu kwestii możliwości unikania czy dalekoidącego osłabiania depresyj gospodarczych na wewnątrz. Nie tylko teoretycznie, ale i praktycznie dowiedzione zostało, iż jest to w dużym stopniu możliwe. Ograniczając się do zagadnienia zabezpieczania koniunktury, utrzymywanej odpowiednimi środkami wewnętrznej polityki gospodarczej, od zewnątrz, chcemy podkreślić, iż wymaga to stosowania nie jednego, ale całego kompleksu środków—i nie czasowo, ale stale. Okresy „lepsze” w koniunkturach krajów, wywierających wpływ na kształtowanie

się cen światowych, winny u nas pracować dla rezerw na okresy „gorsze”.

Nie możemy twierdzić tego na pewno, ale wydaje się nam, iż w tej chwili właśnie wchodzimy powoli znów w taki nieco lepszy okres koniunktury na rynkach anglosaskich. Wprawdzie rynek brytyjski wyraźnych oznak poprawy jeszcze nie wykazuje, ale Stany Zjednoczone dźwignęły się w ciągu ostatnich miesięcy wcale wyraźnie. Ceny światowe w II połowie ub. r. zaprzestały owego szybkiego marszu w dół, jaki charakteryzował okres od kwietnia 1937 r. do maja 1938 r., i jeły wykazywać pewną odporność. Gdzieniedzie, jak np. w metalach nieżelaznych, skórkach, kauczuku itd.—nastąpiła nawet dość wyraźna wyżka cen. W każdym razie spadek ogranicza się ostatnio tylko do stosunkowo niewielu dziedzin—i jest minimalny.

Nie wierzymy, aby oznaczało to powrót do jakiejś wielkiej „koniunktury światowej”, o jakiej marzono w latach 1935/36, gdyż ogólne warunki gospodarstwa międzynarodowego—abstrahując zupełnie od sytuacji politycznej—bynajmniej jej nie sprzyjają, ale oczekiwać można, zdaniem naszym, ponownego lekkiego odprężenia na rynkach międzynarodowych i związanego z tym korzystniejszego wpływu „od zewnątrz” i dla naszego gospodarstwa narodowego. Ważne jest, aby w tym właśnie okresie począć już myśleć o zabezpieczeniu nadal naszej własnej koniunktury od nowych wstrząsów, które niewątpliwie nastąpią i następować będą dopóty, dopóki jakaś radykalna zmiana całokształtu sytuacji gospodarczej świata nie wyrówna istniejących w niej dysproporcji.

A. W-ski

KRONIKA GOSPODARCZA

Ś. P. DR INŻ. STANISŁAW LIS OLSZEWSKI.—Dn. 9 b. m. zmarł, przeżywszy 86 lat, jeden z seniorów polskich inżynierów górniczych i geologów Dr fil. i Inż. gór. ś. p. Stanisław Lis Olszewski. Geologię studiował na Uniwersytecie Lwowskim, a uzyskawszy tytuł doktora filozofii przeniósł się na studia górnicze do Akademii Górniczej w Leoben, które ukończył w 1878 r.

Po powrocie do kraju pracuje na szeregu kopalń (także na kopalni w Bóbrce pod kierownictwem „ojca polskiego przemysłu naftowego” Ignacego Łukasiewicza). Jego zdolności, gruntowna wiedza teoretyczna i pracowitość sprawiają, że już w 1881 r. otrzymuje stanowisko Sekretarza Krajowego Towarzystwa Naftowego. Na stanowisku tym wykazuje duże zdolności organizacyjne i inicjatywę. W 1882 r. zakłada—jako organ Towarzystwa—miesięcznik „Górnik”, który jest pierwszym polskim pismem naftowym.

Wraz z rozrostem przemysłu rośnie zakres czynności Towarzystwa i jego niestrudzonego Sekretarza. Pracy i zapożycliwości ś. p. Olszewskiego zawdzięcza przemysł naftowy w dużej mierze powstanie pierwszego kartelu naftowego (1896 r.), opracowanie przepisów górniczo-politycznych dla kopalń naftowych, taryf kolejowych dla przewozu ropy i produktów naftowych i szereg innych prac i zabiegów, podejmowanych dla dobra tego przemysłu.

Mimo tej pracy społecznej znajduje Zmarły zawsze czas na studia z dziedziny geologii stosowanej, a także i na praktyczną działalność w przemyśle naftowym.

Od 1893 r. zaczyna Krajowe Towarzystwo Naftowe wydawać czasopismo „Nafta”, a ś. p. Olszewski jest członkiem Komitetu Redakcyjnego i помещa wiele prac w tym czasopiśmie. W 1900 r. rezygnuje ze stanowiska Sekretarza Krajowego Towarzystwa Naftowego,

otwiera biuro autoryzowanego inżyniera górniczego, pracuje jako rzeczoznawca i doradca, a także i sam partycypuje w poszczególnych przedsiębiorstwach. Równocześnie nie zaprzestaje pracy publicystycznej i naukowej

Po ukończeniu wojny oddaje swą wiedzę i bogate doświadczenie na usługi wskrzeszonej Rzeczypospolitej. Pracuje odtąd w Departamencie Górniczo-Hutniczym Ministerstwa Przemysłu i Handlu i w Państwowym Instytucie Geologicznym. Wiele prac, wykonanych przez obie te instytucje, opierało się na gruntownych referatach tego niestrudzonego pracownika lub na jego współdziałaniu.

Gdy Krajowe Towarzystwo Naftowe, wznawiając swą działalność po wojnie, rozpoczyna wydawać nowy swój organ „Przemysł Naftowy”, ś. p. Olszewski wchodzi w skład Komitetu Redakcyjnego.

W ostatnich latach przechodzi na emeryturę, ale pozostaje nadal czynny. Ogłasza szereg artykułów, opracowuje swoje archiwum, zawierające bardzo obfity materiał geologiczno-górniczy, prowadzi ożywioną korespondencję w sprawach, dotyczących górnictwa i geologii, udziela licznych opinij.

Dobry kolega, w górnictwie i geologii rozkochany, potrzebą nieustannej pracy przejęty—umiał ś. p. Olszewski współpracować z innymi i drugim w pracy być pomocny. Dlatego zdobywał uznanie i szacunek.

Był odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i Kawalerskim Orderem Polski Odrodzonej.

Tygodnik „Polska Gospodarcza” zaliczał ś. p. Olszewskiego do swych stałych współpracowników i niejednokrotnie zamieszczał Jego cenne artykuły.

Cześć Jego Pamięci!

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PRACE KOMISJI BUDŻETOWEJ SEJMU

Prezydium Rady Ministrów

W dniu 11 stycznia b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którym Pos. Gdula referował preliminarz budżetowy Prezydium Rady Ministrów. Na wstępie referent podniósł, że w Prezydium Rady Ministrów przygotowywany jest przez jego organa, jak: Biuro Usprawnienia Administracji, Biuro Prawne i Biuro Personalne—projekt planowej reorganizacji administracji państwowej; zagadnienie to posiada kapitalne znaczenie dla naszego życia państwowego.

Z kolei mówca charakteryzuje prace poszczególnych komórek organizacyjnych Prezydium Rady Ministrów.

Biuro Prawne spełnia bardzo ważną rolę w dziedzinie ujednostajnienia ustawodawstwa, obowiązującego na ziemiach polskich. Czuwa ono nad jednolitością formy prawnej projektów ustaw i dekretów.

Wypracowanie jednolitych zasad techniki prawodawczej jest bardzo ważnym zadaniem, którego zrealizowanie przez Biuro Prawne zapewniłoby dotkliwą lukę w tej dziedzinie.

Biuro Ekonomiczne Prezydium Rady Ministrów spełnia rolę informacyjną dla Szefa Rządu w dziedzinie spraw gospodarczych, poza tym obsługuje Komitet Ekonomiczny Ministrów.

Biuro Usprawnienia Administracji opracowuje wnioski dla całej administracji państwowej z tej dziedziny. Opracowało ono wspólnie z Biurem Prawnym projekt ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, przygotowało projekt ustawy o organizacji Rządu, o organizacji administracji rządowej, poza tym projektowało i projektuje szereg zarządzeń, obrotów i instrukcyj, dotyczących prac, usprawniających działalność administracji publicznej.

Komisja Normalizacji Druków, koordynująca swą działalność z wydawnictwem, ilustrujące wynil

Biuro Personalne załatwia sprawy personalne całej administracji, ustala wytyczne polityki personalnej, jednolite dla wszystkich władz i urzędów. Wydany został szereg zarządzeń, ograniczających swobodne uznanie władzy w dziedzinie zwalniania urzędników. Awanse w I kwartale 1938 r. objęły 44 tys. osób spośród tych funkcjonariuszów, którzy nie awansowali przez 10 lat, względnie stracili przy zaszerogowaniu w 1934 r. Awanse tegoroczne są najliczniejsze od 1918 r. W latach 1934-1937 awansowało ogółem 52 tys. osób. Na dz. I-IV 1939 r. awansuje ponad 35 tys. urzędników. Referent omawia następnie akcję oddzielenia urzędników; akcją tą objętych zostało 17 637 osób, którym udzielono pożyczek na kwotę zł 14 mln. Obecnie udzielane są zaliczki na nabywanie samochodów i motocykli. Ponadto obecnie z zaliczek korzystają urzędnicy kontraktowi. Ogółem w administracji rządowej udzielono zaliczek do wysokości zł 32 mln. Referent podkreśla, że podatek specjalny został zmniejszony, a w stosunku do najniższych grup uposażeniowych — zniesiony.

Prace odznaczniowe objęły dzięki inicjatywie Prezesa Rady Ministrów bardzo szeroki wachlarz osób w tym celu, aby odznaczenia mogły otrzymać osoby, aczkolwiek nieznanne szerszemu ogółowi, niemniej przeto pracujące z pożytkiem na swoim rodzimym terenie.

Referent przytacza liczby urzędników na urzędach, w zakładach i przedsiębiorstwach państwowych. I tak, preliminarz budżetowy przewiduje na 1939/40 r. — 141 904 urzędników i 53 529 niższych funkcjonariuszów. W przedsiębiorstwach państwowych, zakładach, monopolach i funduszach przewiduje się 30 291 urzędników i 201 619 pracowników fizycznych.

Sprawa zatrudnienia młodzieży w dalszym ciągu jest przedmiotem troski ze strony czynników rządowych, jednak zagadnienie to jest trudne. W 1939 r. kończy studia akademickie 5 876 osób, a roczny ubytek urzędników z wyższym wykształceniem wynosi ok. 700. Studia średnie kończy 22 tys. osób, a roczny ubytek wynosi ok. 800 osób. Stąd wniosek, że rozwiązanie tego problemu leży na drodze kierowania młodzieży do życia gospodarczego i finansowego.

Jeśli idzie o liczbę emerytów, zatrudnionych w charakterze urzędników kontraktowych — to wynosiła ona na dz. I/X 1938 r. 2 726 osób, z czego 1 537 osób — to oficerowie i podoficerowie. Zagadnienie młodych emerytów należy obecnie do przeszłości.

Referent przechodzi do omawiania działalności Najwyższego Trybunału Administracyjnego. W 1938 r. było zaległych 9 916 spraw, z których 873 załatwiono. Prace sędziów cechuje intensywność; liczba spraw, załatwionych wyrokami — zwiększyła się na 1 sędziogo o 3. Mimo zaleceń oszczędnościowych sprawa powiększenia etatów staje się nadal aktualna.

Inwalidzki Sąd Administracyjny spełnia wydatnie swe zadanie. Rozpoczął on swą działalność od dn. 1/X 1935 r. Ilość spraw, przyjętych z N. T. A., oraz tych, które bezpośrednio do Sądu Administracyjnego wpłynęły, wynosiła 9 590, z czego załatwiono 8 400.

Trybunał Kompetencyjny rozstrzyga spory o właściwości władz między sądami a innymi organami władz; w okresie 1/IV 1937-31/III 1938 wydał on 41 orzeczeń i uchwał, załatwiając ostatecznie 15 spraw.

Fundusz Kultury Narodowej Józefa Piłsudskiego ma za zadanie udzielanie subsydiów na popieranie nauki i sztuki. Daje się u nas zauważyć obniżenie poziomu naukowego, uczelnie wyższe stoją wobec braku naukowców, badania naukowe ograniczone są środkami materialnymi, co wszystko razem zagraża naszej kulturze naukowej i artystycznej. Od dn. 1/I 1938 r. do dn. 1/XII 1938 r. Fundusz udzielił zasiłków i stypendiów w dziedzinie nauki i sztuki na kwotę zł 361 550, w zakresie popierania twórczości naukowej przyznano instytucjom i osobom zasiłki i stypendia w sumie zł 654 248, w zakresie twórczości artystycznej — zł 301 550.

Z kolei referent przechodzi do omawiania działalności Polskiej Agencji Telegraficznej. Działalność informacyjna P.A.T. jest z konieczności deficytowa. Z tej dziedziny na uwagę zasługują prace Biura Filmowego, które znacznie rozszerzyło swą działalność propagandową i naukową. Poza szeregiem wydawnictw, jak: „Monitor Polski”, „Zbiór

Wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego”, „Gazeta Lwowska”, „Biuletyn Giełdowy”, „Wiadomości Portu Gdynińskiego”, „Rocznik Polityczno-Gospodarczy” i „Arhady” — P.A.T. prowadziła w okresie sprawozdawczym Biuro Ogłoszeń i Reklam, Centralę Druków i 3 drukarnie. Jedną drukarnię zlikwidowano w Wilnie.

Po stronie dochodów budżet Prezydium Rady Ministrów przewidyje kwotę zł 2 tys., po stronie wydatków zaś — kwotę zł 4 102 tys., z czego na Zarząd Centralny przypada kwota zł 1 176 tys., na Najwyższy Trybunał Administracyjny — zł 1 068 tys., na Trybunał Kompetencyjny — zł 15 tys. i na Fundusz Kultury Narodowej — zł 1 744 tys. Polska Agencja Telegraficzna figuruje w budżecie Państwa z kwotą zł 60 tys. jako wpłata do Skarbu Państwa. Referent zapowiedział wniesienie poprawek przy III czytaniu.

W dyskusji zabierali głos Posłowie: Celewicz, Wagner, Żenczykowski, Barański, Kudelska, Skrypnik, Minberg, Stahl i Karśnicki, poczem wyjaśnienia udzielali: Dyrektor P.A.T. Obarski i Dyrektor Funduszu Kultury Narodowej Michalski. Następnie zabrał głos Prezes Rady Ministrów Gen. Sławoj-Składkowski, odpowiadając na zagadnienia, podniesione w dyskusji. Po krótkim końcowym przemówieniu referenta — budżet Prezydium Rady Ministrów przyjęty został w II czytaniu bez zmian w przedłożeniu rządowym.

Sejm i Senat

Tegoż dnia rozpatrywany był na Komisji Budżetowej preliminarz budżetowy Sejmu i Senatu. Wydatki obu izb Ustawodawczych od 1935-36 r. ustabilizowały się na poziomie zł 4 800 tys. W 1929/30 r. wynosiły one według zamknięć rachunkowych kwotę zł 11 844 480, a za okres 1934/35 — zł 7 574 030.

Dochody Sejmu preliminowane są w wysokości zł 196 875, wydatki zaś — zł 3 350 700. Wydatki zostały powiększone o zł 18 480. Diety posłów wynoszą kwotę zł 2 533 020, place w Biurze Sejmu wynoszą kwotę zł 326 760, na bibliotekę preliminuje się zł 122 240.

Suma dochodów w budżecie Senatu wynosi zł 3 230, wydatki zaś wynoszą zł 1 477 460. Diety senatorów wynoszą zł 1 205 610, wydatek zaś na place w Biurze Senatu wynosi zł 156 300.

Referent dementuje nieusprawiedliwioną opinię, jakoby Biura Sejmu i Senatu pracowały tylko w okresie sesyj. Biura te mają po okresie sesyj tak olbrzymi materiał do opracowania, że tylko z trudem — przy obecnym stanie etatów — mogą podjąć pracę. Etat Biura Sejmu powinien być powiększony w agendach wydziału prac parlamentarnych.

Następnie referent przechodzi do omawiania podstaw prawnych wyplat diet poselskich i senatorskich.

Referent proponuje zwiększenie dochodu z wydawnictw oraz z pomieszczeń o łączną kwotę zł 17 350, proponując jednocześnie zwiększenie wydatków na wydatki osobowe o zł 18 tys. — a to w związku z reorganizacją sekretariatu Marszałka Sejmu i obsadzeniem Komisji dla Zmiany Ordynacji Wyborczej.

W dyskusji zabierali głos Posłowie: Pietrzak i Barański, poczem Dyrektor Biura Sejmu A. Rutkowski udzielał wyjaśnień w dyskusji. Zabierał głos również Dyrektor Biura Senatu A. Wielopolski. Przemawiał również P. Wiceminister Skarbu T. Grodynski, który zaznaczył, że preliminarz budżetowy został przez Radę Ministrów uchwalony w dn. 31/X 1938 r., a więc już po odzyskaniu ziem Śląska Zaolziańskiego, które zgodnie z dekretem Prezydenta weszły w skład woj. śląskiego. A więc i dochody i wydatki, związane z tymi ziemiami, mają swój wyraz w złożonym preliminarzu budżetowym. Co się tyczy podniesionej w dyskusji sprawy ewentualnych kredytów na diety dla posłów na Sejm z ziem odzyskanych — to sprawa ta jest jeszcze przedwczesna. P. Wiceminister imieniem Rządu wyraził zgodę na poprawki, proponowane przez referenta.

W głosowaniu budżety Sejmu z poprawkami referenta oraz Senatu w brzmieniu przedłożenia rządowego zostały przez Komisję w II czytaniu przyjęte.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W GRUDNIU 1938 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tys. ton):

Kraje	Grudzień 1938					Różnica w grudniu w stosunku do listopada
	1935	1936	1937	Listop.	Grudzień	
Anglo-amerykańsko-kanadyjskie	100	96	100	160	129	— 31
inne			86	118	99	— 19

Węgry	—	—	—	14	8	— 6
Czecho-Słowacja	5	—	5	5	5	—
Niemcy	2	—	9	23	17	— 6

Rynki skandynawskie

Szwecja	235	189	222	235	168	— 67
Norwegia	62	51	59	35	49	+ 14
Dania	51	41	43	16	33	+ 17
Islandia	3	3	1	—	—	—
Finlandia	11	12	20	39	21	— 18

Rynki bałtyckie	5	3	11	2	1	—	1
Łotwa	3	3	8	—	1	+	1
Estonia	2	—	3	2	—	—	2
Rynki zachodnio-europejskie	143	304	216	208	183	—	25
Francja	95	200	109	124	125	+	1
Belgia	29	43	77	21	15	—	6
Holandia	16	24	28	38	35	—	3
Szwajcaria	3	37	2	25	8	—	17
Rynki południowo-europejskie	64	173	138	146	127	—	19
Włochy	58	155	132	122	114	—	8
Jugosławia	2	—	—	15	5	—	10
Grecja	—	9	6	9	5	—	4
Malta	4	7	—	—	1	+	1
Portugalia	—	2	—	—	2	+	2
Rynki pozaeuropejskie	15	34	48	47	51	+	4
Alger	4	3	20	12	7	—	5
Egipt	—	3	5	11	16	+	5
Afryka pozostała	—	—	12	7	6	—	1
Argentyna	11	25	11	16	22	+	6
Inne kraje	—	3	—	1	—	—	1
Węgiel okrętowy	68	77	111	177	160	—	17
Razem za granicę:	757	983	969	1 065	922	—	143
W. M. Gdańsk	22	22	31	34	29	—	5
Ogółem:	779	1 005	1 000	1 099	951	—	148
Przeladunek w portach:							
w Gdyni	447	505	537	581	514	—	67
w Gdańsku	186	330	315	382	311	—	71
Razem:	633	835	852	963	825	—	138

Eksport węgla kamiennego w grudniu—pomimo większej o 1 liczby dni roboczych (25—wobec 24) w porównaniu z listopadem—zmałał o 148 tys. t (13·47%) i wynosił 951 tys. t, pozostając o 49 tys. t (1·00%) mniejszym od wywozu w analogicznym miesiącu 1937 r. Spadek wywozu nastąpił z obu rejonów eksportujących, przy czym z rej. śląskiego wywieziono 816 tys. t, czyli o 133 tys. t mniej, a z rej. dąbrowskiego 135 tys. t, a zatem o 15 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Z rej. krakowskiego wyeksportowano tylko nieznaczne ilości, nieprzekraczające 0·5 tys. t.

Ogólny eksport węgla kamiennego w roku 1938 wyniósł 11 687 tys. t—wobec 11 308 tys. t w 1937 r., a więc był o 379 tys. t (3·35%) wyższy w stosunku do 1937 r.

Co się tyczy poszczególnych grup rynków—to wywóz na rynki środkowo-europejskie zmałał o 31 tys. t, przy czym spadł wywóz do wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków.

Eksport na rynki skandynawskie zmałał o 54 tys. t i stanowił 271 tys. t, co tłumaczy się znacznym spadkiem wysyłek do Szwecji, wywóz bowiem do Norwegii i Danii kształtował się zwykłowo.

Na rynki bałtyckie wywieziono 1 tys. t, mianowicie do Łotwy. Wywóz na rynki zachodnio-europejskie wynosił 183 tys. t, czyli o 25 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Na uwagę przy tym zasługuje ta okoliczność, że odbiór węgla przez największego odbiorcę tej grupy rynków—Francję—wzrósł tylko nieznacznie, zmniejszyły się natomiast wysyłki do Belgii, Szwajcarii i do Holandii.

Wysyłki na rynki południowo-europejskie zmałały o 19 tys. t i wynosiły 127 tys. t. Ten spadek wywozu spowodowany został zmniejszonymi wysyłkami do Włoch, Jugosławii i Grecji. Po dłuższej przerwie wznowiono wywóz do Portugalii i na Malte.

Eksport na rynki pozaeuropejskie wykazał nieznacznąwyżkę i wyniósł 51 tys. t. Wzrost wysyłek do Argentyny i do Egiptu wyrównał z niewielką nadwyżką straty, poniesione w wywozie do innych krajów tej grupy rynków.

Wysyłki do W. M. Gdańska kształtowały się zniżkowo, stanowiąc 29 tys. t.

Również odbiór węgla okrętowego wykazał spadek o 17 tys. t, osiągając w okresie sprawozdawczym 160 tys. t.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla w grudniu w porównaniu z listopadem obrazuje poniższe zestawienie (w %-ach):

	Listopad	Grudzień
Rynki środkowo-europejskie	14·56	13·56
„ skandynawskie	29·57	28·50
„ bałtyckie	0·18	0·11
„ zachodnio-europejskie	18·93	19·24
„ południowo-europejskie	13·28	13·35
„ pozaeuropejskie	4·28	5·36
Węgiel okrętowy	16·11	16·83
W. M. Gdańsk	3·09	3·05

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę wynosiła w grudniu—przy 25 dniach roboczych—ok. 38 tys. t, a zatem zmałała o ok. 8 tys. t w stosunku do poprzedniego miesiąca, przy czym wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 33 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 5 tys. t.

Przeladunek węgla w portach Gdynia, Gdańsk w grudniu w porównaniu z listopadem zmałał o 138 tys. t i wynosił 825 tys. t, przy czym przeladunek w Gdyni zmniejszył się o 67 tys. t i stanowił 514 tys. t, a w Gdańsku zmałał o 71 tys. t i wynosił 311 tys. t.

HUTNICTWÓ

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICWA ŻELAZNEGO W GRUDNIU 1938 R. I W ROKU 1938 przedstawiała się—wg danych tymczasowych—następująco (w tonach):

	Surówka	Stal	Wytwory walcown.	Rury
Polska bez Zaolzia				
Listopad 1938	73 451	115 922	85 905	6 912
Grudzień „	66 469	89 092	77 716	5 555
„ 1937	73 229	128 295	82 159	6 215
Cały rok 1938	877 811	1 442 912	1 077 502	79 311
„ „ 1937	724 296	1 450 939	1 043 373	95 970
Zaolzie				
Listopad 1938	28 032	37 420	30 118	2 711
Grudzień „	30 879	43 302	33 626	2 305
„ 1937	—	—	—	—
Cały rok 1938	88 605	112 124	84 037	6 177
„ „ 1937	—	—	—	—
Polska ogółem				
Listopad 1938	101 483	153 342	116 023	9 623
Grudzień „	97 348	132 394	111 342	7 950
„ 1937	73 229	128 225	82 159	6 215
Cały rok 1938	966 416	1 555 036	1 164 539	85 488
„ „ 1937	724 296	1 450 939	1 043 373	95 970

Jak widać z powyższego zestawienia, wytwórczość wszystkich działów hutnictwa żelaznego w całej Polsce (wraz z Zaolziem) zmniejszyła się w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem tegoż roku. W porównaniu z grudniem 1937 r. wytwórczość wszystkich działów wzrosła—wskutek przyłączenia Zaolzia.

Procentowo biorąc, wytwórczość surówki zmniejszyła się w całej Polsce w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem tegoż roku o 4%, stali—o 13·6%, wytworów walcownianych—o 9·4% i rur—o 16·7%. W porównaniu z grudniem 1937 r. wytwórczość surówki wzrosła o 33·1%, stali—o 3·2%, wytworów walcownianych—o 35·4% i rur—o 28·6%.

W całym roku 1938 w porównaniu z rokiem 1937 wytwórczość surówki w Polsce bez Zaolzia wzrosła o 21·3% i wytworów walcownianych—o 3·3%, natomiast produkcja stali zmniejszyła się o 0·5% i rur—o 17·4%. W całej Polsce wraz z Zaolziem wytwórczość surówki zwiększyła się o 33·4%, stali—o 7·2% i wytworów walcownianych o 11·7%, natomiast produkcja rur zmniejszyła się o 10·9%.

Stan zamówień wewnętrznych, przydzielonych hutom przez Syndykat P. H. Ż., przedstawiał się następująco (w tonach):

	1 9 3 8		Cały rok	
	Listopad	Grudzień	1938	1937
Zamówienia rządowe	31 467	3 169	113 471	113 866
„ prywatne	24 935	19 815	430 820	427 475
Razem:	56 402	22 984	544 291	541 341

Z powyższego wynika, że w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem tegoż roku ogólny stan zamówień zmniejszył się poważnie; spadły zarówno zamówienia rządowe, jak i prywatne. W całym roku 1938 w porównaniu z rokiem 1937 zamówienia rządowe uległy zmniejszeniu na tym samym poziomie, a prywatne—wzrosły bardzo znacznie. W grudniu w porównaniu z listopadem ogólna wartość zamówień spadła o 58·9%, przy czym zamówienia rządowe zmniejszyły się o 90·3%, a prywatne—o 20·8%.

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA CYNKOWEGO I OŁOWIANEGO W GRUDNIU 1938 R. I W ROKU 1938 przedstawiała się—wg danych tymczasowych—jak następuje (w tonach):

	Listopad		Grudzień		Cały rok	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
Cynk muflowy i elektrolit.	9 152	9 702	9 110	107 418	107 174	
Blacha cynkowa	2 129	1 505	1 716	24 407	17 934	
Kwas siarkowy	17 722	19 222	19 973	225 095	213 683	
Ołów surowy	1 547	1 373	1 108	19 973	17 587	

Jak wynika z powyższego zestawienia, w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem tegoż roku zwiększyła się wytwórczość cynku i kwasu siarkowego, a zmniejszyła się produkcja blachy cynkowej i ołowiu. W porównaniu z grudniem 1937 r. zwiększyła się wytwórczość cynku i ołowiu, a zmniejszyła się produkcja blachy cynkowej i kwasu siarkowego. W całym roku 1938 w porównaniu z rokiem 1937 wytwórczość cynku pozostała niemal bez zmiany, produkcja blachy cynkowej wzrosła znacznie, a ołowiu i kwasu siarkowego w słabszym stopniu.

Procentowo zmiany powyższe przedstawiają się następująco: wytwórczość cynku w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem tegoż roku zwiększyła się o 6%, kwasu siarkowego—o 8,5%, produkcja blachy cynkowej spadła o 29,3% i ołowiu o 10,3%; w porównaniu z grudniem 1937 r. produkcja cynku wzrosła o 6,1% i ołowiu o 23,4%, a wytwórczość blachy cynkowej spadła o 13,3% i kwasu siarkowego o 3,8%.

W całym roku 1938 w stosunku do roku 1937 wytwórczość cynku pozostała prawie bez zmiany, a produkcja blachy cynkowej wzrosła o 36%, kwasu siarkowego o 5,1% i ołowiu o 13,7%.

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO-OŁOWIANYCH W III KWARTAŁE 1938 R.—Wydobycie rudy krajowej w III kwart. 1938 r. nieznacznie się zwiększyło w porównaniu z II kwart. 1938 r., lecz było nieco mniejsze niż w III kwart. 1937 r. Przywóz rudy cynkowej zmniejszył się zarówno w stosunku do II kwart. 1938 r., jak i do III kwart. 1937 r. Wytwórczość tlenku cynku z rudy ubogiej, znajdującej się na zwalach, wzrosła zarówno w porównaniu z II kwart. 1938 r., jak i z III kwart. 1937 r. Przywóz rudy ołowianej był minimalny, wytworzono natomiast w dalszym ciągu tlenek ołowiu z ubogiej rudy ołowianej. W ruchu były tylko 2 kopalnie w województwie śląskim.

Wydobycie cynkowo-ołowianej masy rudnej—po ręcznym tylko odrzuceniu kamieni—przedstawiało się w sposób następujący:

	Wydobycie ton	Liczba robotników
1937 — przec. mies.	40 921	2 026
III kwart. 1937—przec. mies.	44 166	2 257
II „ 1938 „ „	40 127	2 363
Lipiec 1938	42 971	2 333
Sierpień „	43 381	2 336
Wrzesień „	42 773	2 320
III kwart. 1938—przec. mies.	43 042	2 330
3 kwartały 1938	374 134	—
„ „ 1937	365 284	—

Jak widać z powyższego zestawienia, przeciętne miesięczne wydobywanie w III kwart. 1938 r. w porównaniu z II kwart. 1938 r. zwiększyło się o 7,8%, a w porównaniu z III kwart. 1937 r. było mniejsze o 2,5%. Porównanie 9-miesięcznego wydobycia w 1938 r. i 1937 r. wykazuje w 1938 r. wzrost o 3%. W porównaniu z przeciętnym kwartalnym wydobyciem w 1913 r. wydobywanie w III kwart. 1938 r. wyniosło 35%, w porównaniu zaś z wydobyciem w 1929 r.—najlepszym rokiem pod względem wydobycia po wojnie—44%.

Po wzbogaceniu wydobytych rud otrzymano poniższe ilości rud użytkowych, przygotowanych do wytopienia (w tonach):

	Rudy cynkowe:			Rudy ołowiane w kawałkach
	w kawałkach	w szlamach	razem	
III kwart. 1937	51 656	1 653	53 309	3 069
II „ 1938	45 110	1 419	46 529	2 028
III „ „	51 356	2 257	53 613	2 075
3 kwartały 1938	138 601	4 019	142 620	5 692
„ „ 1937	139 481	3 314	142 795	6 949

Jak widać z powyższego zestawienia, produkcja użytkowych rud w III kwart. 1938 r. była o 15,8% większa niż w II kwart. 1938 r. i o 1,2% większa niż w III kwart. 1937 r. Nie różniła się wcale od produkcji III kwart. 1937 r. W porównaniu z analogicznym okresem

1937 r. produkcja użytkowych rud cynkowych utrzymała się prawie na tym samym poziomie. Co się tyczy ołowianych rud użytkowych—to produkcja ich w kwartale sprawozdawczym utrzymała się na tym samym poziomie, co i w II kwart. 1938 r., była natomiast o 31% mniejsza niż w III kwart. 1937 r. W okresie 9 miesięcy 1938 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1937 r. produkcja użytkowych rud ołowianych była mniejsza o 17,5%. Poza tym ruda cynkowa była wzbogaćana pod postacią tlenku cynku, który był wytwarzany dla elektrolizy, a częściowo i dla przetopu w piecach muflowych. Wytwórczość tlenku cynku wyniosła w III kwart. 1938 r. 9 711 t, co w porównaniu z II kwart. 1938 r., kiedy wytworzono 8 904 t, wykazuje wzrost o 9,8%, a w stosunku do III kwart. 1937 r., kiedy wytworzono 7 873 t—wzrost o 22,2%. W okresie 9 miesięcy 1938 r. wytworzono 26 984 t tlenku cynku—wobec 24 300 t w analogicznym okresie 1937 r., a więc o 10,2% więcej. Przy fabrykacji tlenku cynku zatrudnionych było przeciętnie 343 robotników—wobec 322 w II kwart. 1938 r. i 270 w III kwart. 1937 r. Wytwórczość tlenku wyniosła w kwartale sprawozdawczym 920 t—wobec 1 007 t w II kwart. 1937 r.

Czynne były, podobnie jak w poprzedzającym kwartale, jedynie 2 kopalnie—obie w woj. śląskim. Kopalnia S. A. Giesche „Orzeł Biały” w kwartale sprawozdawczym dała 84,6% całego wydobycia.

Ogólna liczba robotników, zatrudnionych w kopalniach rud, łącznie ze wzbogacaniem i z fabrykacją tlenku, była w kwartale sprawozdawczym o 1,5% mniejsza niż w II kwart. 1938 r. i o 3% większa niż w III kwart. 1937 r.

Przeciętny zarobek robotnika bez potrąceń na dniówkę oraz miesięczny podany jest dla różnych kategorii robotników w poniższym zestawieniu (w zł):

	Sierpień 1938: dniówka miesięcz.	
Ogół robotników	8,77	221
Górnicy na dole	11,78	288
Wykwalifikowani na górze	10,00	260
Niewykwalifikowani	7,42	177

Wydatność pracy robotnika w poszczególnych miesiącach podana jest (w tonach—miesięcznie i dziennie) w poniższym zestawieniu, przy czym przy obrachunku uwzględnieni zostali tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobyciu—jednak bez zatrudnionych przy wzbogacaniu rud:

	Liczba robotników	Wydatność: miesięczna	dzienna
Kwiecień 1938	1 691	24,62	0,98
Maj „	1 687	24,07	1,00
Czerwiec „	1 689	22,03	0,96
Lipiec „	1 699	25,30	0,97
Sierpień „	1 699	25,60	0,98
Wrzesień „	1 681	25,40	0,98

Wydatność pracy robotnika w III kwart. 1938 r. nie uległa zmianie w porównaniu z II kwart. 1938 r.

Przywóz rudy cynkowej i ołowianej w stanie wzbogaconym przedstawiał się—według danych Gł. Urz. Stat.—jak następuje:

	Ruda cynkowa		Ruda ołowiana	
	ton	tys. zł	ton	tys. zł
1937 — przec. mies.	9 637	850	162	91
III kwart. 1937—przec. mies.	12 359	1 214	556	311
II „ 1938 „ „	8 321	522	5	2
Lipiec 1938	4 643	338	47	11
Sierpień „	8 557	680	31	11
Wrzesień „	7 526	587	39	12
III kwart. 1938—przec. mies.	6 908	535	39	11
3 kwartały 1938	78 850	5 016	133	40
„ „ 1937	84 062	7 751	1 946	1 087

Jak widać z tych liczb, przywóz rudy cynkowej zmniejszył się w kwartale sprawozdawczym o 15% w stosunku do II kwart. 1938 r. i o 43% w stosunku do III kwart. 1937 r. W okresie 9 miesięcy 1938 r. przywóz rud cynkowych był mniejszy niż w analogicznym okresie 1937 r. o 6,5%. Przywóz rudy ołowianej był nieznaczny, choć nieco większy niż w II kwart. 1938 r., a o wiele mniejszy niż w III kwart. 1937 r.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE W III KWARTAŁE 1938 R.—W okresie sprawozdawczym ceny cynku i ołowiu utrzymywały się nadal na niskim poziomie, chociaż nieco zwiększyły. Kurs cynku na londyńskiej giełdzie metalowej podniósł się z £ 13½ w końcu czerwca do £ 14½/16 w końcu września, a ołowiu—z £ 15 do £ 15½/16. Produkcja i zbyt cynku w porównaniu z poprzednim

kwartalem nieznacznie się zwiększyły, przy czym wzrost poważnie zbyt na rynku krajowym, a zmniejszył się znacznie eksport. Wytwórczość i zbyt blachy cynkowej wzrosły znacznie, przy czym wzrost ten nastąpił zarówno na rynku krajowym, jak i w wywozie. Produkcja i zbyt ołowiu nieco wzrosły.

Wskaźniki wytwórczości w poszczególnych miesiącach w stosunku do przeciętnej miesięcznej 1930 r. (jako maksymalnej wytwórczości po wojnie), przyjętej za 100, przedstawiały się następująco:

	1938*			1937		
	Li- piec	Sier- pień	Wrze- sień	Li- piec	Sier- pień	Wrze- sień
Cynk mufl. i elektrol.	62.8	62.5	63.0	64.5	64.0	61.4
Blacha cynkowa . . .	130.8	132.0	136.0	68.3	65.6	67.6
Ołów surowy	53.8	53.8	50.2	41.8	43.1	65.7

W liczbach absolutnych wytwórczość hut cynkowych i ołowianych przedstawiona jest w poniższym zestawieniu (w tonach):

	Kwas siark. 50° Be	Cynk	Blacha cynk.	Ołów	Minia i glejta
1937 — przec. mies.	2 138	—	—	—	—
III kwart. 1937 — przec. mies.	1 954	—	—	—	—
II kwart. 1938 — przec. mies.	2 280	—	—	—	—
Lipiec 1938	2 281	—	—	—	—
Sierpień „	2 309	—	—	—	—
Wrzesień „	2 258	—	—	—	—
III kwart. 1938 — przec. mies.	2 313	—	—	—	—
3 kwartały 1938	20 310	—	—	—	—
„ „ 1937	19 017	—	—	—	—

b) w województwie śląskim					
1937—przec. mies.	15 668	8 931	1 239	1 465	110
III kwart. 1937 — przec. mies.	16 377	9 197	1 024	1 712	122
II kwart. 1938 — przec. mies.	16 669	8 690	1 612	1 670	154
Lipiec 1938	15 199	9 083	1 996	1 822	158
Sierpień „	16 374	9 042	2 102	1 833	151
Wrzesień „	15 773	9 127	2 091	1 715	133
III kwart. 1938 — przec. mies.	15 749	9 084	2 057	1 790	147
3 kwartały 1938	149 359	79 066	15 155	15 356	1 130
„ „ 1937	135 427	79 598	10 378	13 514	947

c) ogółem w Polsce					
1937—przec. mies.	17 806	8 931	1 239	1 465	110
III kwart. 1937 — przec. mies.	18 331	9 197	1 024	1 712	122
II kwart. 1938 — przec. mies.	18 949	8 690	1 612	1 670	154
Lipiec 1938	17 480	9 083	1 996	1 822	158
Sierpień „	18 773	9 042	2 102	1 833	151
Wrzesień „	18 031	9 127	2 091	1 715	133
III kwart. 1938 — przec. mies.	18 062	9 084	2 057	1 790	147
3 kwartały 1938	169 669	79 066	15 155	15 356	1 130
„ „ 1937	154 444	79 598	10 378	13 514	947

Do liczb wytwórczości cynku, powyżej podanych, włączony jest również i cynk elektrolityczny, którego wytwórczość wyniosła: w lipcu 1 579 t, w sierpniu 1 476 t i we wrześniu 1 599 t, co daje w III kwart. 1938 r. 4 654 t—wobec 4 750 t w II kwart. 1938 r., stanowi więc spadek produkcji o 2%; w porównaniu z III kwart. 1937 r. (4 753 t) produkcja w okresie sprawozdawczym była mniejsza o 2%. W 9 miesiącach 1938 r. wytworzono 13 513 t—wobec 14 396 t w analogicznym okresie 1937 r., tj. o 8.8% mniej.

Ogólna produkcja cynku w III kwart. 1938 r. w porównaniu z II kwart. 1938 r. wykazała wzrost o 4.2%, w stosunku zaś do III kwart. 1937 r.—spadek o 1.5%. Wytwórczość 9-miesięczna była w 1938 r. o 1% mniejsza od wytwórczości w 1937 r. Co się tyczy poszczególnych miesięcy—to najwyższy poziom produkcji osiągnęła

we wrześniu. W kwartale sprawozdawczym liczba czynnych pieców wynosiła—w poszczególnych miesiącach—57, 57 i 58 z odpowiednią ilością mufl 10 008, 10 008 i 10 152—wobec 55, 54 i 55 pieców z odpowiednią ilością mufl 9 624, 9 480 i 9 624 w II kwart. 1938 r. Ogółem przepracowano w III kwart. 1938 r. 1 756, 1 767 i 1 724 pieco-dni, czyli razem 5 247 pieco-dni—wobec 1 601, 1 673 i 1 625 pieco-dni, czyli razem 4 899 pieco-dni w II kwart. 1938 r. W III kwart. 1937 r. pracowało po 58 pieców we wszystkich miesiącach z 10 224 muflami, dając ogółem 5 326 pieco-dni. Liczby powyższe dają następujące ilości cynku muflowego na 1 pieco-dzień (dobę): w III kwart. 1938 r. 4.31 t, w II kwart. 1938 r. 4.35 t i w III kwart. 1937 r. 4.29 t. Jak widać, wydajność pieców cynkowych w kwartale sprawozdawczym utrzymała się na normalnym poziomie.

Cynk wytwarzany był w III kwart. 1938 r. w 4 hutach i 1 zakładzie elektrolitycznym w woj. śląskim; druga elektroliza była nieczynna.

Ogólny zbyt cynku wykazał w kwartale sprawozdawczym niewielki wzrost w stosunku do II kwart. 1938 r. i niewielki spadek w stosunku do III kwart. 1937 r. W obu wypadkach zwiększył się zbyt krajowy i zmniejszył się wywóz. Liczbowo zbyt cynku, łącznie muflowego i elektrolitycznego (bez pyłu cynkowego)—przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
1937 — przec. mies.	2 350	5 849	8 199
III kwart. 1937 — przec. mies.	2 003	5 818	7 821
II kwart. 1938 — przec. mies.	2 609	4 766	7 375
Lipiec 1938	3 352	4 400	7 752
Sierpień „	3 671	4 464	8 135
Wrzesień „	3 350	3 439	6 789
III kwart. 1938 — przec. mies.	3 458	4 101	7 559
3 kwartały 1938	25 124	42 621	67 745
„ „ 1937	20 378	48 837	68 215

Ogólny zbyt wykazał wzrost w stosunku do II kwart. 1938 r. o 2% i spadek w stosunku do III kwart. 1937 r. o 3%. Zbyt krajowy zwiększył się o 32.2% wzgl. o 72%, a wywóz zmniejszył się o 14.2% wzgl. o 70.8%. W 9 miesiącach 1938 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1937 r. zbyt ogólny zmniejszył się o 1%, przy czym zbyt krajowy wzrósł o 22.2%, a eksport spadł o 12.5%.

Zbyt cynku elektrolitycznego przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
III kwart. 1937	807	3 811	4 618
I kwart. 1938	581	3 679	4 260
II „ „	1 062	3 388	4 450
III „ „	1 306	2 897	4 203
3 kwartały 1938	2 949	9 964	12 913
„ „ 1937	2 451	11 644	14 095

Jak widać, zbyt ogólny cynku elektrolitycznego zmniejszył się w kwartale sprawozdawczym o 5.7% w stosunku do II kwart. 1938 r. i o 8.5% w stosunku do III kwart. 1937 r. Zbyt krajowy zwiększył się znacznie, gdyż o 22.2% w porównaniu z II kwart. 1938 r. i o 61% w porównaniu z III kwart. 1937 r., lecz wywóz zmniejszył się o 15% wzgl. o 23.8%. Zbyt ogólny w okresie 9 miesięcy 1938 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1937 r. zmniejszył się o 8%, przy czym zbyt krajowy wzrósł o 20%, a wywóz zmniejszył się o 14%.

Wytwórczość blachy cynkowej zwiększyła się w kwartale sprawozdawczym o 27% w stosunku do II kwart. 1938 r. i o 100% w stosunku do III kwart. 1937 r. W okresie 9 miesięcy 1938 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1937 r. wytwórczość blachy cynkowej wzrosła o 46%. Liczby, podane w zestawieniu wytwórczości, obejmują jedynie blachę, wytwarzaną przez walcownie hutnicze. Poza tą ilością—2 samodzielne walcownie wyprodukowały 1 196 t w kwartale sprawozdawczym—wobec 1 116 t w II kwart. 1938 r. i 704 t w III kwart. 1937 r. W okresie 9 miesięcy 1938 r. walcownie te wytworzyły 3 120 t blachy—wobec 2 196 t w analogicznym okresie 1937 r.

Zbyt blachy cynkowej, wytwarzanej w hutach, podany jest w poniższym zestawieniu (w tonach):

	Z b y t:		
	w kraju	za granicę	razem
1937 — przec. mies.	797	455	1 252
III kwart. 1937 — przec. mies.	1 013	370	1 383

wany okresem międzysezonowym—stosowane były przez przedsiębiorstwa bawełniane dogodnie warunki sprzedaży.

W przedsiębiorstwie wełnianym czesankowym sytuację na rynku konsumpcji wypadła ocenici jako korzystną z uwagi na to, iż rozmiary zbytu w omawianym miesiącu—wg danych Konwencji Przędzaln Włny Czesankowej—mimo okresu sezonowego są nieznacznie niższe od zbytu w październiku 1938 r. (984 t), gdyż w listopadzie 1938 r. wyniosły one 926 t (łącznie z eksportem). Łączny zbyt w okresie 11 miesięcy 1938 r. wyniósł 10 059 t, przy czym udział eksportu stanowił 1 384 t. W porównaniu z analogicznym okresem 1937 r. oznacza to wzrost o 1 230 t (13%). W dalszym ciągu jednak produkcja wykazuje w okresie 11 miesięcy 1938 r. 6%-owy wzrost, który w stosunku do rozmiarów konsumpcji jest niewątpliwie za niski. Wytwórczość za ten okres wyniosła 9 551 t (1937 r.—8 977 t), w listopadzie zaś 1938 r.—972 t, co stanowi nieznaczne zwiększenie w zestawieniu z poprzednim miesiącem. Jakkolwiek składy tej przędzy powiększyły się w pewnym stopniu, to jednak stan ich z końcem listopada 1938 r. (1 435 t) był o ok. 20% niższy niż w 1937 r. Uruchomienie przedsiębiorstwa, należących do Konwencji, w stosunku do jednej zmiany wyniosło 95,5% (październik 1938 r.—81,7%), przy czym czynnych było 343 202 wrzecion.

Sezon zimowy w przemyśle i handlu wełnianym ocenić należy jako udany i lepszy od roku poprzedniego. W omawianym miesiącu mimo ciepła trwał nadal ożywienie na rynku handlowym, w wyniku czego pozostałości towarowe są nieznaczne. Ceny artykułów wełnianych nie uległy zmianie.

Na rynku tkanin bawełnianych sytuacja przedstawiała się mniej pomyślnie niż w handlu tkaninami wełnianymi, gdyż przebieg koniunktury był w tym miesiącu słaby, co wpłynęło na powstanie składów niewyprzedanych towarów u hurtowników. Likwidowane były artykuły bawełniane letnie—ramsze po cenach z natury rzeczy znacznie niższych.

Mimo tego stanu rzeczy dało się odczuć ożywienie w obrotach przędzą bawełnianą, w wyniku czego zbytu tego półfabrykatu—wg danych Gł. Urzędu Stat.—wzrósł w listopadzie 1938 r. do 5 533 t (październik 1938 r.—5 430 t). W okresie styczeń—listopad 1938 r. zbyt tej przędzy wyniósł 60 538 t, czyli był wyższy niż w analogicznym okresie 1937 r. o 4 568 t (8%). Rozmiary produkcji listopadowej (5 562 t) wykazują nieznaczne zmniejszenie w stosunku do poprzedniego miesiąca (5 779 t), tym niemniej jednak różnica tej produkcji na korzyść 1938 r. wzrosła za 11 miesięcy do 3 017 t, tj. o 8% (za 10 miesięcy 1938 r.—2 779 t). Omawiana wytwórczość przędzy wyniosła w okresie 11 miesięcy 1938 r. 59 392 t. Składy przędzy spadły w 1938 r., co zresztą jest jasne przy porównywaniu liczb wyprodukowanego i przerobionego tego półproduktu. Uruchomienie przedsiębiorstw, należących do Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej, wyrażone w przeciętnej ilości godzin pracy w tygodniu jednego wrzeciona, wyniosło 49,9, wykazując nieznaczne obniżenie w stosunku do października 1938 r. (51,9).

Sytuacja w przemyśle niciowym nadal kształtuje się w płaszczyźnie wzrastającego stale zapotrzebowania przy jednoczesnej redukcji wytwórczości, nieuzasadnionej z punktu widzenia pomyślnie rozwijającej się koniunktury w tym dziale przemysłu. Wyprodukowano w listopadzie 1938 r. 102 t (październik 1937 r.—117 t), w okresie zaś 11 miesięcy 1938 r. 954 t, tj. o 62 t (6%) mniej niż w 1937 r. Sprzedaż natomiast tego artykułu wyniosła w okresie 11 miesięcy 1938 r. 998 t (w tym w listopadzie—106 t)—wobec 860 t w 1937 r. Wzrost sprzedaży w 1938 r., jak wynika z tych danych, wynosi 16%.

Również na odcinku obrotów przędzą z jedwabiu sztucznego obserwujemy zjawisko podniesienia się zbytu do 5 831 t w okresie 11 miesięcy 1938 r., czyli o 599 t (11%) w porównaniu z 1937 r. Ogólna produkcja przędzy z jedwabiu sztucznego osiągnęła w okresie styczeń—listopad 1938 r. 5 710 t, a więc spadła o 56 t (1%) w stosunku do 1937 r. Produkcja w omawianym miesiącu wyniosła 551 t (październik 1938 r.—529 t).

Włókien sztucznych celulozowych wytworzono w listopadzie 1938 r. 440 t (październik 1938 r.—476 t), ulokowano natomiast na rynku 460 t, a więc tyleż co w poprzednim miesiącu. Pomyślny rozwój tej dziedziny wytwórczości na skutek coraz szerszego stosowania tego włókna, jako namiastki w przemyśle włókienniczym bawełnianym, spowodował podniesienie się w ub. r. wytwórczości do 3 480 t, tj. o 2 511 t (259%) w zestawieniu z 1937 r. Jednocześnie w szyb-

szym jeszcze tempie uwydatniło się zwiększenie zużycia tych włókien, gdyż w ub. r. wyniosło ono 3 141 t—wobec 672 t w 1937 r., a więc nastąpił wzrost o 367%.

Odcinek produkcyjny wełny syntetycznej z kazeiny pozostał w omawianym miesiącu niezmiennym, tym niemniej jednak poczynione już zostały przygotowania do mającego nastąpić zwiększenia w 1939 r. wytwórczości lanitalu. Punktem ciężkości zagadnień z tym związanych jest sprawa ceny kazeiny, podrażniającej dotychczas produkt zastępczy, jakim jest lanital dla wełny.

W zakresie kotoniny listopad ub. r. nie przyniósł poważniejszych odchyień—ani w zakresie produkcji, ani przerobu tego włókna. Faktem, który podkreślić wypada, jest zrozumienie zarówno ze strony wytwórców, jak i przetwórców kotoniny konieczności wspólnej ścisłej współpracy nad zagadnieniami technicznymi w dziedzinie kotonizacji jako warunku urealnienia problemu kotoninowego.

Przemysł jutowy na odcinku przedsiębiorstwa przejawiał dalsze ożywienie, czego wyrazem jest wysoki udział produkcyjny przędzy, wyrażający się w listopadzie ub. r. ilością 1 508 t (w październiku ub. r.—1 522 t), jak również spożycia, które osiągnęło 1 393 t (1 400 t). W bilansie 11-miesięcznym 1938 r. otrzymaliśmy przy produkcji 13 361 t nadwyżkę, wynoszącą 898 t (6%) w stosunku do 1937 r. Jakkolwiek zbyt przędzy jutowej był nieco niższy od wytwórczości, bowiem wyniósł 12 459 t, to jednak w stosunku do 1937 r. podniósł się o 1 384 t (12%). Charakterystyczna sytuacja obserwowana jest w tkaninach i workach, wykazujących nadwyżkę produkcji za 11 miesięcy 1938 r. zaledwie o 264 t (2%), przy ogólnej jej kwocie 10 659 t, podczas gdy zbyt, wynoszący 10 515 t, wykazuje spadek o 144 t (1%). Wzrostowi wytwórczości tkanin i worków w omawianym miesiącu do 1 220 t (październik 1938 r.—1 174 t) towarzyszy spadek zużycia do 1 096 t (1 277 t). Pozycja tzw. eksportu pośredniego charakteryzuje się dalszą zwyżką, w rezultacie czego w okresie 11 miesięcy ub. r. wyniosła ona 1 906 t—wobec 1 693 t w 1937 r. Uruchomienie fabryk, należących do „Centrojuty”, podniosło się do 83,8% w stosunku do jednej zmiany, przy czym było czynnych 19 348 wrzecion.

Przemysł włókienniczy okręgu białostockiego pracował przy znacznie zmniejszonym uruchomieniu, spowodowanym okresem międzysezonowym. Uruchomienie to w stosunku do jednej zmiany zmalało w listopadzie 1938 r. do 105% (październik 1938 r.—115%), przy czym w szeregu fabryk praca odbywała się zaledwie przez kilka dni w tygodniu. Liczba zatrudnionych robotników uległa redukcji do 4 300 (październik 1938 r.—5 000). Wytwórczość tkanin, koców i innych artykułów wyniosła tylko 630 t, co na tle liczb produkcji z października 1938 r. (730 t) oraz listopada 1937 r. (940 t) oznacza dość znaczny spadek. Również i zbyt na rynku wewnętrznym wykazał dalszy spadek, o czym świadczą odnośne dane za listopad 1938 r.—520 t w porównaniu z poprzednim miesiącem—870 t oraz z listopadem 1937 r.—800 t. Ogólna stosunkowo mało pomyślna sytuacja w przemyśle włókienniczym jest w dużym stopniu odzwierciedleniem dekonunktury w eksporcie, który odgrywał w tym okręgu zawsze rolę poważną. Ceny tkanin białostockich utrzymywały się na poziomie dotychczasowym.

Produkcja okręgu bielskiego w okresie sezonowym była mniejsza niż w poprzednim miesiącu. Rozpoczęte zostały w produkcji tkanin przygotowania do sezonu letniego. W tkaninach zbyt wobec ciepła, panującego w listopadzie 1938 r., skurczył się w porównaniu z poprzednim miesiącem, był on jednak większy niż w listopadzie 1937 r. W przedsiębiorstwie i taktwie linianym uruchomienie i zatrudnienie było dostateczne. Przemysł konfekcyjny czynny był prawie w tym samym stopniu, co i w październiku 1938 r. W dziale stożków i kapeluszy nastąpiło sezonowe zmniejszenie uruchomienia, przy czym wyprodukowano zaledwie 376 tys. sztuk—wobec 531 tys. sztuk w październiku 1938 r. Na skutek niesprzyjających w ub. r. warunków produkcja stożków wyniosła tylko 5 206 tys. sztuk (we wszystkich okręgach łącznie), wykazując obniżenie o 838 tys. sztuk (14%). W jeszcze wyższym stopniu zmalał zbyt stożków, gdyż w okresie 11 miesięcy ub. r. wyniósł 4 980 tys. sztuk—gdy w 1937 r. stanowił 5 981 tys. sztuk. W miesiącu sprawozdawczym konsumpcja stożków skurczyła się do 306 tys. sztuk (październik—607 tys. sztuk) głównie z uwagi na niepomyślny przebieg koniunktury eksportowej.

St. W.

ROLNICTWO

CENY ZBÓŻ NA ŚWIECIE I W KRAJU

W zes. 38 tyg. „Polska Gospodarcza” z dn. 17/IX ub. r.¹⁾ staraliśmy się, pisząc o tegorocznych światowych cenach zbóż, zanalizować, dla czego pomimo mniejszych zapasów pszenicy na początku bież. roku gospodarczego niż na początku lat 1927/28 i 1928/29, tj. lat wysokich

cen zbóż—ceny pszenicy w bież. roku kształtują się poniżej nawet cen z najgorszych lat ostatniego kryzysu. Do elementów, uwzględnionych w ówczesnych naszych rozważaniach, dodać należy działający również w kierunku niżki cen pszenicy wiadomy już pomyślny wynik zbiorów na półkuli południowej, które w stosunku do roku poprzedniego są o ok. 50% wyższe. Sformułowana przez nas we wrześniu ocena, iż

¹⁾ P. str. 1326.

„nie ma powodów przypuszczać, że w bieżącym roku gospodarczym istnieje możliwość wyraźniejszej zmiany obecnego poziomu światowych cen zbożowych, ponieważ niechęć do pozostawania na lata z ciężkimi na rynku zapasami każe dążyć do możliwie kompletnej wyprzedazy zbóż i w konsekwencji do wzmożonego tempa deruty cen” — została całkowicie, niestety, potwierdzona przez ubiegłe 4 miesiące.

W I dekadzie listopada cena pszenicy w Rotterdamie była najniższa i wahała się między 3·15 a 3·25 florenów za 1 q, czyli około zł 9, co w stosunku do I dekady września oznacza dalszy spadek cen pszenicy, mianowicie z poziomu 3·60 ÷ 3·85 fl. za 1 q. W I dekadzie stycznia cena pszenicy w Rotterdamie wahała się między 3·50 a 3·70, a więc nadal poniżej poziomu z I dekady września. Cena pszenicy za 1 buszel w Winnipeg w I tygodniu stycznia wynosiła 60 ÷ 62 centy, kiedy w I tygodniu września wahała się od 58 do 62 centów, a najniższa była również w I dekadzie listopada — ok. 58 centów. Natomiast terminowe notowania pszenicy w Chicago na maj wahały się w I tygodniu stycznia około 70 centów za 1 buszel, wykazując dość znacznąwyżkę zarówno w stosunku do I dekady września (60 ÷ 63 centy), jak i I dekady listopada (63 ÷ 64 centy). Znaczny wpływ na takie kształtowanie się terminowych notowań cen pszenicy w Chicago ma zarówno sprzedanie całej tegorocznej nadwyżki pszenicy Anglii, jak i dążenie do zmniejszenia zasiewów pszenicy w roku przyszłym.

Zaznaczające się ostatnio pewne oderwanie się od najniższego poziomu cen pszenicy na głównych rynkach światowych — pomimo znacznego urodzaju na półkuli południowej — wskazywałoby na to, że widocznie w skali światowej obroty pszenicą będą w związku z niską jej ceną wyższe, niż przewidywał to szacunek, i przekroczą 150 miln. q. W przeciwnym bowiem razie przy szacunku tegorocznych zbiorów pszenicy na 1 200 miln. q (najwyższe zbiory od wielkiej wojny) i nadwyżki krajów eksportujących na ok. 300 miln. q niezrozumiałe byłoby podobne odprężenie cen wobec perspektywy przyrostu do tegorocznych zapasów pszenicy dodatkowych 150 miln. q z końcem bież. roku. Nie znaczy to bynajmniej, abyśmy sądzili, że zapasy pszenicy na dz. 1/VIII 1939 r. będą niższe niż na dz. 1/VIII ub. r., jesteśmy jednak zdania, że dzięki wyjątkowej tegorocznej derucie cen pszenicy zapasy na dz. 1/VIII b. r. będą wyższe od analogicznych zapasów zeszłorocznych w stopniu znacznie słabszym, niż to wynikałoby z przytoczonego wyżej rachunku, i w związku z tym może się zdarzyć, że w razie słabych najbliższych urodzajów obecna koniunktura zbożowa może być w pewnym stopniu przełamana już w następnym roku gospodarczym. Obawy bowiem, że na dz. 1/VIII b. r. zapasy pszenicy wzrosną do poziomu z 1933 r., uważamy stanowczo na zbyt przesadne.

*

W kraju — jeżeli chodzi o poziom cen zbóż — wracamy w I dekadzie stycznia b. r. do poziomu cen z I dekady września ub. r. Cena pszenicy w Poznaniu wynosiła w I dekadzie września zł 18·75 ÷ 19·25 za 1 q, najniższa była w ostatnich 2 dekadach listopada — zł 18·25 za 1 q, w I dekadzie stycznia waha się od zł 18·50 do zł 18·75 za 1 q. Cena żyta w Poznaniu wynosiła w I dekadzie września zł 14·00 ÷ 14·50 za 1 q, najniższa była w ostatniej dekadzie listopada — zł 13·53 ÷ 13·63 za 1 q, w I dekadzie stycznia wynosi zł 14·63 za 1 q. W Warszawie cena żyta w I dekadzie stycznia wynosi zł 14·63 za 1 q wobec zł 14·75 ÷ 15·03 za 1 q w I dekadzie września.

W Poznaniu od pierwszych do ostatnich dni grudnia żyto zwykłego z 13·53 na zł 14·63 za 1 q. W tym samym czasie cena na żyto polskie w Amsterdamie podniosła się również — z 55 na 60 fr. belg., czyli o ok. gr 90, w Winnipeg wyżka wyniosła w tym czasie ok. 5 centów na 1 buszlu, czyli ok. zł 1 na 1 q. Różnica między ceną w Poznaniu i w Amsterdamie wynosiła w końcu grudnia prawie zł 4 na 1 q (zł 14·63 wobec zł 10·68), a ponieważ premia i superpremia wynosiły w tym czasie zł 7 od 1 q, na koszty przewozu i zarobek pozostawało eksporterowi zł 3 od 1 q, co widać jest kwotą wystarczającą, skoro wywóz żyta w tym czasie odbywał się. W każdym razie na plus zaliczyć należy bezwzględnie fakt, że 7-złotowa pomoc wywozowa w stosunku do 1 q żyta zapewniała cenę krajową żyta wyższą aż o zł 4, tj. prawie o 40% od ceny światowego rynku zbytu. I dlatego nic dziwnego, że każdy obiek-

tywnie oceniający naszą sytuację zbożową na tle światowym przyznać musi, że „nie widzi konkretnej możliwości podjęcia na szerszą skalę dalej idącej interwencji”¹⁾. Podciąganie bowiem jeszcze w górę superpremi przy wywozie żyta, chociaż obecna pomoc wywozowa wynosi blisko 70% ad valorem, wydaje się nam, pomijając nawet kwestię kosztów, niemożliwe z dwóch zasadniczych względów: 1) rolnictwo było zawsze przeciwne podobnie wysokim premiom przemysłowym i nie powinno tym samym stwarzać faktów, idących na rękę zwolennikom premiowania wywozu w stosunku 100% i więcej ad valorem, 2) oderwane wyżej niż o 40% od cen światowych ceny żyta w kraju stwarzają dla hodowli wyraźnie już niekorzystne warunki konkurencyjne w stosunku do innych krajów. Tymczasem — jak wiadomo — w ostatnim kwartale 1938 r. ceny bydła rogatego, trzody chlewnej, mleka, masła i jaj utrzymały się prawie całkowicie na poziomie sprzed roku, powodując, że bardzo znaczna część przychodu rolniczego nie uległa w tym roku żadnej stosunkowej obniżce (w razie zwiększenia ilościowego sprzedaży ulec może nawet wyższe). W tym stanie rzeczy dbać nam należy pilnie o zachowanie należytej atrakcyjności hodowli — zwłaszcza, że obecne wskaźniki cen artykułów hodowlanych, obliczone w stosunku do roku 1928/29, są tylko (i to nie wszystkie) nieznacznie wyższe od odpowiednich wskaźników cen zbóż:

	Listopad 1938	Grudzień 1938
Zyto	42·33	41·75
Pszenica	43·88	44·99
Jęczmień	48·77	49·40
Bydło rogate	38·77	35·18
Trzoda chlewna	44·75	44·32
Mleko	48·00	50·40
Masło	50·00	50·90
Jaja	48·48	53·72

W świetle tego zestawienia, jak na rok wyraźnego urodzaju — pierwszy po roku 1933 — trudno chyba mówić o jakimś specjalnym upóźdzeniu cen zbożowych w stosunku do cen artykułów hodowlanych. A pamiętać należy, że rok 1928/29 — poza niewielką stosunkowo partią jęczmienia — nie miał zupełnie wywozu zbóż, co na ogólną wysokość dochodu z gospodarki zbożowej ma wpływ bardzo poważny.

Nie chcemy bynajmniej przez to sugerować, że uważamy, iż rok obecny jest stosunkowo pomyślny dla rolnictwa. „Zagadnienie udziału rolnictwa w dochodzie społecznym mogłoby stracić na ostrości tylko w dwu wypadkach: gdyby, mianowicie, w obecnym cyklu gospodarczym ceny rolnicze osiągnęły tak wysoki poziom, że 2-letnia poprawa stanowiłaby dostateczną przeciwwagę dla długiego szeregu lat, poprzedzającego ten okres kryzysu, i dla ewentualnego następnego okresu depresji koniunkturalnej, lub gdyby w międzyczasie dokonała się zupełnie radykalna rewolucja w kosztach produkcji rolniczej w najogólniejszym tego słowa znaczeniu”²⁾. Ponieważ wszyscy aż nadto dobrze wiemy, że żaden z wymienionych wyżej warunków nie istnieje, zadanie podniesienia osiągniętego poziomu przychodów gotówkowych stoi nadal przed nami jako zadanie pilne i — w takim zwłaszcza roku jak obecny — nad wyraz trudne.

*

Omawiając kształtowanie się cen zbóż w kraju, niesposób pominąć sprawy obowiązujących w roku obecnym opłat przemiałowych. Jak wiadomo, stale pojawia się w niektórych organach atak na te opłaty, prowadzony w imię tego, że powodują one rzekomo obniżenie się krajowych cen zbóż, płaconych rolnikowi. W żadnym z artykułów tego typu nie udało się nam jednak znaleźć dowodu, że różnica między cenami, płaconymi za żyto producentom, i cenami giełdowymi jest w obecnym roku wyższa niż w latach poprzednich. A to tylko świadczyłoby, że młynarze, zakupując zboże wprost od rolnika, starają się przerzucić część opłaty przemiałowej na jego ciężar. Nie sądzimy bowiem, aby autorzy tych artykułów chcieli w nas wmówić, że podrożenie mąki o zł 3 na 100 kg wpływa tak znacznie na spadek konsumpcji mąki, iż tą drogą — poprzez zmniejszenie popytu — ceny zbóż w kraju ulegają deprecjacji.

¹⁾ Z artykułu Eustachego Ryłskiego w zesz. 1 „Przeglądu Gospodarczego” z b. r.

²⁾ Czesław Bobrowski: „Sytuacja i zadania w roku rolniczym 1938/39” („Polska Gospodarcza” zesz. 1/1938, str. 8).

Jak wiadomo, bowiem, konsumpcja mąki na rynku wewnętrznym nierolniczym jest dość sztywna i nie ulega poważniejszym wahaniom, nawet w latach, kiedy ceny zbóż są znacznie wyższe od cen z ubiegłego roku plus opłata przemiałowa. Tymczasem prawdą jest, że zarówno analiza cen, płaconych producentom, według notowań Gł. Urz. Stat., jak i przeprowadzona w końcu października przez Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. za pośrednictwem izb rolniczych specjalna dorazna ankieta na ten temat—wykazały, iż nie zachodzi w rzeczywistości tendencja powiększania się w bież. roku w porównaniu z latami poprzednimi różnicy między cenami żyta, płaconymi producentom, i cenami żyta na odpowiednich giełdach. Badania natomiast, czy udaje się młynarzom całkowicie przerzucić opłatę przemiałową na konsumenta—czyli, czy 100 kg mąki plus odpowiednia ilość otrąb, otrzymywane z określonej ilości żyta, są droższe w bież. roku gospodarczym dodatkowo jeszcze o zł 3 niż w roku ubiegłym od określonej ilości żyta (a więc przy przemiale 65%-owym—czy 100 kg mąki i 50 kg otrąb jest droższe jeszcze o zł 3 więcej niż w roku ubiegłym od 150 kg żyta)—wykazują, że tylko część opłaty przemiałowej zostaje przerzucona na konsumenta, a dość znaczna część—różna w różnych okolicach kraju—powoduje obniżenie w stosunku do roku zeszłego zarobków opłacających skrupulatnie opłaty przemiałowe młynarzy. I dlatego jest rzeczą zrozumiałą, że z tej strony muszą się pojawiać ataki na opłaty przemiałowe, przy czym powstają nawet takie projekty, jak projekt obłożenia mąki, idącej na samospożycie chłopskie, opłatą przemiałową. Wysokość jednak zeszłorocznej marży młynarskiej pozwala spokojnie obserwować ten spadek zysków młynarzy—spadek, który zresztą w miarę wzmaganą kontroli nad opłatami przemiałowymi i związanego z nią

zmniejszenia się na rynku mąki „nielegalnej”—na pewno będzie malał, gdyż opłata przemiałowa tym pełniej przerzucona będzie na konsumenta.

Ostatnio pojawiły się głosy w prasie, dowodzące, że opłaty przemiałowe winny być zniesione, ponieważ interwencja wywozowa jest w tym roku tak nieznaczna, iż już z dotychczas zebranymi kwotami nie wiadomo podobno co robić. Trudno kwalifikować, z czego zrodzić się mógł taki argument, ponieważ nie można posądzać autorów podobnych opinii, aby nie wiedzieli, że dotychczasowa interwencja zbożowa pochłonęła już więcej niż całość kwot, osiągniętych z opłat przemiałowych. Że na razie ze względów technicznych koszty interwencji są pokrywane z innych rachunków lub czekają dopiero na zapłatę—to nie dowód, aby mówić o 13 milionach „oszczędności” na rachunku opłat przemiałowych.

W najbliższym czasie postaramy się przedstawić ściślej w tym zakresie rachunek, aby w zarodku unicestwić ten nowy chwyt niby to „prorolniczych” zwolenników zniesienia opłat przemiałowych. Już dziś chcemy jednak podkreślić, że ustawa, wprowadzająca opłaty przemiałowe, nosi tytuł „o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych”. W ogóle—artykułów rolniczych, a nie tylko zbożowych czy roślinnych. Czy więc ewentualne niezużycie całości opłat przemiałowych na interwencję zbożową oznaczać ma już zbędność samych kwot, osiągniętych z opłat przemiałowych, i czy nie ma innych dróg celowego zużycia tych kwot?

D. Z.

WYWÓZ MASŁA W ROKU 1938 — p. niżej.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

WYWÓZ MASŁA W ROKU 1938

Wywóz masła z Polski w roku 1938 wyniósł 129 792 kwintale—co wobec 79 869 kwintali w roku 1937 stanowi wzrost o 62%. W stosunku do roku 1936, w którym wywóz wyniósł 109 380 kwintali, wzrost wynosi 20%.

Szczegółowe dane liczbowe co do wywozu masła w roku sprawozdawczym przedstawiają się następująco (w kwintalach):

	1938	1937
Ogółem	129 792	79 869
Styczeń	9 603	6 730
Luty	10 803	3 556
Marzec	13 328	975
Kwiecień	9 154	3 192
Maj	14 380	657
Czerwiec	24 895	10 698
Lipiec	16 149	15 080
Sierpień	7 325	6 832
Wrzesień	7 302	5 188
Październik	6 947	7 973
Listopad	6 841	9 699
Grudzień	3 065	9 289
Woj. zachodnie . . .	100 960 (77,7%)	60 342 (75,5%)
„ centr. i wschodnie	26 051 (20%)	14 791 (18,5%)
„ południowe . . .	2 781 (2,3%)	4 736 (6%)
Centrale spółdzielcze .	128 923 (99,3%)	79 184 (99,1%)
Inni eksporterzy . . .	869 (0,7%)	685 (0,9%)
Anglia	99 615 (76,7%)	54 832 (68,6%)
Niemcy	21 632 (16,7%)	19 451 (24,3%)

Palestyna	7 006 (5,4%)	3 734 (4,7%)
Włochy	—	877
Stany Zjedn.	—	723
Szwajcaria	409	1
Czecho-Słowacja	802	241
Tunis	163	—
Marokko	120	10
Indochiny	5	—
Syria	10	—

Wzrost wywozu masła rozpoczął się już w miesiącach jesiennych 1937 r. Dzięki opanowaniu przez Rząd trudnej sytuacji paszowej w tym okresie, do czego w niemałym stopniu przyczynił się nadzwyczajny urodzaj ziemniaków, umożliwiające zostało rolnictwu przeziimowanie bydła, odpowiednio zaś poprowadzona polityka eksportowa masła pozwoliła na osiągnięcie za ten produkt opłacalnych cen. Omówione wyżej, w daleko idącym skrócie, czynniki wpłynęły na wzmoczenie produkcji masła. W I połowie roku sprawozdawczego zdawało się, iż wywóz masła w roku 1938 osiągnie poziom rekordowy, przekraczający wywóz z lat przedkryzysowych, kiedy to wywieziono masła 15 miln. kg. Te, w zasadzie słuszne, przewidywania nie spełniły się. Począwszy od sierpnia produkcja masła zaczęła poważnie maleć, co odbiło się także i na rozporządzalnych nadwyżkach eksportowych. Przyczyną tego była pryszczycza; jej skutki wystąpiły nie tyle pod względem ilości bydła, które padło—ale okazało się, iż w okręgach, przez które choroba ta przeszła, zmniejszyła się znacznie—wskutek osłabienia bydła—mleczność. Zmniejszenie mleczności w niektórych okręgach dochodziło do 50%.

Rozpatrując liczby wywiezionego masła pod kątem widzenia ośrodków eksportujących, musimy stwierdzić, iż nie nastąpiły pod tym względem poważniejsze przesunięcia. Zwiększył się nieznacznie wywóz masła z centrum i zachodu kraju—kosztem okręgów południowych, które wykazują już od kilku lat stały spadek procentowego udziału w wywozie. Przyczyną szukać należy w tym, iż okręgi te (głównymi producentami mleka są małorolni) nie są pod względem produkcyjnym samowystarczalne. Poprawa gospodarcza kraju i związana

z tym zwiększona frekwencja w uzdrowiskach i letniskach, rozsianych w tej połaci kraju, sprawiają, iż eksport w pewnych okresach ustaje zupełnie, a nawet zachodzi potrzeba zaopatrywania się w masło na potrzeby konsumcyjne w innych okręgach.

W kierunkach wywozu masła zmiany w 1938 r. nie zaszyły. Głównym rynkiem, którego pojemność przekracza kilkadziesiąt razy nasze możliwości eksportowe, jest Anglia. Dość wspomnieć, iż import masła polskiego do Anglii wynosi zaledwie 2% ogólnego importu na ten rynek. Toteż wywozimy tam wszystkie nadwyżki eksportowe, nie dając się umieścić na innych rynkach zbytu. Drugim—co do wielkości—rynkami zbytu są Niemcy. Kraj ten, o ustalonych z góry kwotach importowych, wchłonić może tylko określone ilości masła; toteż liczby wywozu masła do Niemiec (absolutne—nie procentowe) są w latach 1937 i 1938 niemal jednakowe. Trzecim rynkiem zbytu masła—rynkem, wykazującym stały wzrost kwot eksportowych z Polski—jest Palestyna, do której wywóz zwiększył się w 1938 r. w stosunku do 1937 r. niemal dwukrotnie. Inne rynki z wykazanych w zestawieniu większego znaczenia nie posiadają; są to pozycje albo koniunkturalne, albo wybitnie sporadyczne.

Od kwietnia 1937 r. wywożone za granicę masło dzielimy na standaryzowane i niestandaryzowane. Stosunek obu rodzajów masła w wywozie przedstawia się następująco:

	1938				1937			
	Standaryzowane		Niestandaryzowane		Standaryzowane		Niestandaryzowane	
	q	%	q	%	q	%	q	%
Styczeń . . .	8 164	85.0	1 439	15.0	—	—	—	—
Luty . . .	10 435	96.5	368	3.5	—	—	—	—
Marzec . . .	13 296	99.7	32	0.3	—	—	—	—
Kwiecień . . .	8 939	97.6	215	2.4	2 867	90.0	325	10.0
Maj . . .	12 695	88.1	1 685	19.9	532	80.9	125	19.1
Czerwiec . . .	18 973	75.9	5 922	24.1	6 762	63.2	3 936	36.6
Lipiec . . .	14 197	87.9	1 952	12.1	9 697	64.6	5 383	35.4
Sierpień . . .	7 035	96.0	290	4.0	5 304	77.9	1 528	22.1
Wrzesień . . .	7 170	98.2	132	1.8	4 991	96.1	197	3.9
Październik . . .	6 880	99.0	67	1.0	6 974	87.0	999	13.0
Listopad . . .	6 727	98.3	114	1.7	7 453	76.9	2 246	23.1
Grudzień . . .	3 060	99.8	5	0.2	9 050	97.3	239	2.7

Ogółem: 117 571 90.0 12 221 10.0 53 629 78.0 14 978 22.0

Liczby powyższe wskazują na znaczny wzrost udziału w wywozie masła standaryzowanego. Dowodzi to postępu mechanizacji i rozwoju inwestycji w młecznarniach.

Województwa	Standaryzowane		Niestandaryz.	
	1938	1937	1938	1937
	w % - ach całego wywozu			
Zachodnie	97	90	3	10
Centr. i wschodnie	71	60	60	40
Południowe	25	4	4	96

Powyższe zestawienie wykazuje—mimo widocznej poprawy w stosunku do 1937 r.—iż poziom młecznarstwa w Małopolsce przedstawia jeszcze, pod względem technicznym, bardzo wiele do życzenia. Wahania procentowego udziału w wywozie masła niestandaryzowanego w poszczególnych miesiącach zależą od tego, czy w danych okresach wywozili eksporterzy z południa Polski—jeżeli tak, to wzrastał w tych miesiącach procentowy udział masła niestandaryzowanego (niepasteuryzowanego).

Ceny masła na rynku krajowym kształtowały się następująco (w zł za 1 kg):

	Warszawa krajowe		P o z n a ń krajowe		eksportowe: stand. niest.	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937
Styczeń . . .	2.90	2.95	3.20	2.85	3.70	3.30
Luty . . .	3.60	3.15	3.60	2.85	3.70	—
Marzec . . .	3.70	3.00	3.50	3.00	3.60	—
Kwiecień . . .	3.00	3.30	2.90	3.05	3.10	2.90
Maj . . .	2.70	2.70	2.60	2.70	2.80	2.60
Czerwiec . . .	2.50	2.60	2.40	2.60	2.80	2.60

Lipiec . . .	2.90	2.90	2.70	2.70	2.80	—
Sierpień . . .	2.70	3.10	2.80	3.00	2.80	—
Wrzesień . . .	3.10	3.20	3.00	3.25	3.10	3.25
Październik . . .	3.20	2.95	3.10	3.30	3.25	—
Listopad . . .	3.40	3.50	3.20	3.45	3.25	—
Grudzień . . .	3.10	2.95	3.00	3.50	3.10	—

Notowania powyższe wskazują na to, iż ceny tegoroczne nie odbiegają na ogół od cen z 1937 r., co, zważywszy na spadek cen innych artykułów rolnych, uznać należy za osiągnięcie pozytywne. Brak notowań w rubryce masła eksportowego niestandaryzowanego tłumaczy się brakiem na rynku poznańskim, w pewnych okresach, tego gatunku masła.

Ceny, uzyskiwane na rynku angielskim za masło polskie, w porównaniu z notowaniami londyńskimi masła duńskiego przedstawiały się następująco (w sh za cwt. = 63.8 kg):

	Masło polskie		Masło duńskie	
	1938	1937	1938	1937
Styczeń . . .	110	94	127	110
Luty . . .	116	87	116	110
Marzec . . .	110	96	114	122
Kwiecień . . .	124	106	128	115
Maj . . .	121	106	126	108
Czerwiec . . .	112	107	125	114
Lipiec . . .	111	103	125	115
Sierpień . . .	109	112	135	132
Wrzesień . . .	111	128	130	140
Październik . . .	102	148	137	160
Listopad . . .	100	109	144	150
Grudzień . . .	110	109	144	146

Po mocnej tendencji w I półroczu 1938 r., nastąpiło gwałtowne załamanie się cen na rynku angielskim. Przyczyny szukać należy w tym, iż wskutek niepewnej sytuacji politycznej poczyniła Anglia znaczne zapasy masła. Po minięciu niebezpieczeństwa konfliktu zbrojnego, rzucono w listopadzie masło na rynek, chcąc wyzbyć się zapasów. Spowodowało to zniżkę cen masła niskogatunkowego, do jakiego zaliczamy również masło polskie. Zniżki tej nie obserwujemy w notowaniach cen masła duńskiego, a to ze względu na to, że masło duńskie konsumowane jest przez wybredniejszego i zamożniejszego konsumenta, gotowego płacić za towar każdą cenę. Wskutek przyszczy w Danii, dostawy masła duńskiego do Anglii znacznie zmalały, powodując zwyżkę ceny, wbrew ogólnej tendencji rynku. W grudniu sytuacja uległa pewnemu wzmocnieniu, co wskazywałoby na likwidowanie stocków w chłodniach.

Wartość wywiezionego za granicę w 1938 r. masła wynosi ok. zł 31 mln. — wobec zł 19 mln. w 1937 r.

Eksport dokonywany był, podobnie jak i w 1937 r., przez 8 eksporterów. W liczbie tej znajduje się 7 wielkich central spółdzielczych, jeden zaś eksporter, również spółdzielnia, wywozi samodzielnie masło własnej produkcji.

Wł. Łochocki

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 27/XII 1938 r. ÷ 7/I 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	27 ÷ 31/XII		2 ÷ 7/I		Różnica %
	Pszennica				
Warszawa . . .	21.42	21.42	—	—	—
Poznań . . .	18.50	18.65	+	0.8	—
Lwów . . .	20.58	20.58	—	—	—
Srednia . . .	20.16	20.22	+	0.2	—
Ż y t o					
Warszawa . . .	14.60	14.62½	+	0.1	—
Poznań . . .	14.62½	14.62½	—	—	—
Lwów . . .	14.62½	14.62½	—	—	—
Srednia . . .	14.61½	14.62½	+	0.04	—

O w i e s			
Warszawa . . .	15:00½	15:35	+ 2:3
Poznań	14:21	14:22½	+ 0:1
Lwów	16:37½	16:37½	—
Średnia	15:19	15:31½	+ 0:7
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	17:12½	16:87½	— 1:5
Poznań	16:75	16:75	—
Lwów	17:37½	17:12½	— 1:5
Średnia	17:08	16:91½	— 1:0
Jęczmień browarny			
Warszawa . . .	18:00	18:00	—
Poznań	17:00	17:00	—
Lwów	20:25	20:25	—
Średnia	18:41½	18:41½	—

— W okresie sprawozdawczym (od 2 do 7 stycznia) rynek zbóż i przetworów kształtował się pod znakiem tendencji spokojnej. Obróty wzrosły—jako następstwo zredukowanych obrotów w okresie przedświątecznym. W ruchu notowań zmiany były nieliczne i drobne; i tak więc, na giełdzie warszawskiej oba standarty owsa obniżyły się o zł 0-25 na 100 kg, wszystkie gatunki mąki żytniej również o zł 0-25 na 100 kg, otręby pszenne grube zwykłowały o zł 0-25 na 100 kg, a średnie i miąłkie straciły zł 0-75 na 100 kg; na giełdzie poznańskiej zyski kursowe (w zł na 100 kg) przedstawiają się następująco: pszenica 0-25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 0-25, otręby pszenne (grube i średnie) oraz żytnie 0-25 i otręby jęczmienne 0-50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 15 198 t, w tym 3 509 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednio liczby wynosiły: 9 387 i 2 885).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista 22-50÷23-00,—jednolita 20-75÷21-25,—zbierana 20-25÷20-75, żyto I standart 14-50÷14-75,—II standart bez notowań, jęczmień browarny 17-75÷18-25,—I standart 17-00÷17-25,—II standart 16-75÷17-00,—III standart 16-50÷16-75, owies I standart 15-50÷16-00 (15-75÷16-25),—eksportowy 478÷488 grl bez obrotów,—II standart 14-50÷15-00 (14-75÷15-25), mąka pszena: I gat. 0÷30% 41-50÷42-50,—I gat. 0÷35% 39-50÷41-50,—I gat. 0÷50% 36-50÷39-50,—I gat. A 0÷65% 35-00÷36-50,—II gat. 35÷50% bez notowań,—II gat. A 30÷65% 30-50÷32-00,—II gat. B 35÷65% bez notowań,—II gat. C 50÷60% bez notowań,—II gat. D 50÷65% 25-50÷26-50,—III gat. 65÷70% 19-50÷21-50,—razowa 0÷95% bez notowań,—pastewna 16-00÷17-00, mąka żytnia I gat. 0÷30% 26-75÷27-75 (27-00÷28-00),—I gat. 0÷55% 25-25÷25-75 (25-50÷26-00),—razowa 0÷95% 19-75÷20-25 (20-00÷20-50), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12-50÷13-00 (12-25÷12-75),—średnie z przemiału standartowego 11-50÷12-00 (12-25÷12-75),—miąłkie z przemiału standartowego 11-50 ÷ 12-00 (11-25÷11-75), otręby żytnie z przemiału standartowego 10-50÷11-00, otręby jęczmienne 9-75÷10-25 (9-25÷9-75).

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 18-50÷19-00 (18-25÷18-75), żyto 14-50÷14-75, jęczmień 638/650 grl bez notowań,—nowy 673/678 grl 15-75÷16-25,—700/720 grl 16-50÷17-00,—browarny 16-75÷17-25, owies I standart 14-35÷14-75,—II standart 13-75÷14-25, mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0÷35% 36-25÷38-25 (36-00÷38-00),—I gat. 0÷50% 33-50÷36-00 (33-25÷35-75),—I gat. A 0÷65% 30-75÷33-25 (30-50÷33-00),—II gat. 35÷50% 29-50÷30-50 (29-25÷30-25),—II gat. 35÷65% 26-50÷29-00 (26-25÷28-75),—II gat. 50÷60% 25-00÷26-00 (24-75÷25-75),—II gat. A 50÷65% 24-00÷25-00 (23-75÷24-75),—II gat. 60÷65% 22-50÷23-50 (22-25÷23-25),—III gat. 65÷70% 18-50÷19-50 (18-25÷19-25),—razowa 0÷95% bez notowań,—pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0÷30% 26-00÷26-75,—I gat. A 0÷55% 24-25÷25-00,—razowa 0÷95% bez notowań,—II gat. 30÷55% bez notowań,—II gat. A 50÷55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12-25÷12-75 (12-00÷12-50),—średnie z przemiału standartowego 10-75÷11-75 (10-50÷11-50), otręby żytnie z przemiału standartowego 11-25÷12-25 (11-00÷12-00), otręby jęczmienne 10-75÷11-75 (10-25÷11-25).

BYDŁO I MIĘSO

—Na krajowym rynku bydła i mięsa w listopadzie 1938 r. panowała w dalszym ciągu niepomyślna dla rolnictwa koniunktura. Wprawdzie tegoroczna podaż bydła na rynki krajowe nie nosi cech masowej wyprzedaży, jak to miało miejsce w 1937 r., ale duży procent

bydła, przeznaczonego na sprzedaż, stanowią sztuki wybrakowane, których rolnik pozbywa się przed zimą. Badania nad materiałem krów wybrakowanych wskazują, że sztuki te usuwane są po największej części z powodu niskiej wydajności, jałowosci, gruźlicy i innych chorób oraz starości. Duża niejednorodność towaru wywołuje dużą rozpiętość cen, przy czym tylko towar najlepszy osiąga wysokie ceny. Ostatnio pojawiło się na rynku warszawskim bydło, pochodzące z opaszu z terenu województw ziem wschodnich, towar ten uważany jest za dobry. Wysokie ceny masła, utrzymujące się w ostatnich miesiącach, pozwalają rokować nadzieję na zahamowanie wyprzedaży krów dojnych. Zahamowanie rozwoju pryszczycy powinno również wpłynąć dodatnio na poprawę cen bydła w kraju.

Jeżeli chodzi o rynek warszawski—to w okresie sprawozdawczym panował nastrój bardziej ożywiony w połowie listopada, przyczyną ceny bydła i krów lekko zwykłowały, a ceny cieląt wzrosły w silniejszym stopniu. W II połowie miesiąca tendencja została utrzymana, ale w końcu listopada zapanowała tendencja zniżkowa i ceny na wszystkie rodzaje bydła spadły. Najmniejszy spadek cen dotyczył cieląt. W Poznaniu ceny na bydło zniżkowały w ciągu całego okresu 1938 r. nadal zniżkowały, spadek dotyczył głównie sztuk słońwinowych.

W grudniu 1938 r. na wszystkich prawie rynkach krajowych panował nastrój ożywiony, dowozy pokrywały jednak w zupełności zapotrzebowanie. Około połowy miesiąca zaznaczyła się tendencja zwykłowa, co pozostaje w związku z okresem wzmoczonego popytu w okresie przedświątecznym. Ceny bydła w porównaniu z notowaniami z końca października zwykłowały nieznacznie, większa zwykła dotyczyła krów dobrze opasanych oraz cieląt. Ceny buhajów były nieco niższe jak w ubiegłym miesiącu. W końcu grudnia ceny bydła z wyjątkiem cieląt uległy ponownemu spadkowi. Rynek warszawski odznacza się w stosunku do cieląt dużą chłonnością, co tym silniej objawia się w okresie świąt. Wskutek podrożenia drobiu mięso białe było zastępowane cielęcina, co wpływało korzystnie na kształtowanie się cen na cielęta. W ostatnich dniach grudnia dał się zauważyć ożywiony ruch na świnie, przy jednoczesnej tendencji zwykłowej. Na zwykłe wpłynął nie tylko okres przedświąteczny, ale i mrozy, połączone z zamieciaми śnieżnymi, które spowodowały nienadejście inwentarza drogą kolejową; świnie, dostarczone samochodami, uzyskały wysokie ceny.

Warszawa.—Urzędowe notowania bydła—w gr za 1 kg żywej wagi loco targowica: woły I kl. dobrze opasione: a) 85÷93, b) 80÷87, II kl. średnio opasione: a) 70÷79, b) 61÷74, c) 48÷49, krowy I kl. dobrze opasione: a) 81÷90, b) 75÷83, II kl. średnio opasione: a) 65÷77, b) 55÷68, mało opasione: a) 46÷49, b) 40÷49, buhaje I kl. dobrze opasione: a) 72÷86-50, b) 65÷70, II kl. średnio opasione: a) 59÷64, b) 52÷58, III kl. mało opasione: a) 50, cielęta ekstra powyżej 60 kg 110÷120, I kl. pełnomięsiste powyżej 40 kg 100÷103, poniżej 40 kg 86÷97, II kl. małowięsiste powyżej 30 kg 80÷88,—poniżej 30 kg 70÷78, owce młode, skopy i maciorki małowięsiste 50, świnie słońwinowe powyżej 180 kg 105÷110,—powyżej 150 kg 93÷101, mięsne powyżej 110 kg 83÷95,—80÷110 kg 83÷90, bydło wychudzone 32÷33.

Poznań.—Urzędowe notowania Komisji Notowań cen z dn. 28/XII 1938 r.—w gr za 1 kg żywej wagi loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi: woły mięsiste tuczone młodsze do lat 3 50÷60, mięsiste tuczone starsze 44÷48, miernie odżywione 36÷40, buhaje wytuczone pełnomięsiste 60÷64, tuczone mięsiste 48÷56, nietuczone dobrze odżywione starsze 42÷46, miernie odżywione 34÷40, krowy wytuczone pełnomięsiste 62÷72, tuczone mięsiste 48÷56, nietuczone dobrze odżywione 40÷44, miernie odżywione 20÷30, jałowice wytuczone pełnomięsiste 66÷74, tuczone mięsiste 50÷60, nietuczone dobrze odżywione 44÷48, miernie odżywione 36÷40, młodzież dobrze odżywiona 36÷40, miernie odżywiona 32÷34, cielęta najprzedniejsze wytuczone 82÷90, tuczone cielęta 72÷80, dobrze odżywione 62÷70, miernie odżywione 50÷60, owce wytuczone pełnomięsiste, jagnięta i młodsze skopy 64÷70, tuczone starsze skopy i maciorki 60÷62, dobrze odżywione 50, świnie pełnomięsiste 120÷150 kg 102÷106,—100÷120 kg 98÷100,—80÷100 kg 92÷96, mięsiste ponad 80 kg 82÷88, maciory i późne klatraty 80÷92.

MASŁO

—W listopadzie i grudniu 1938 r. panowała na rynkach krajowych tendencja spokojna. Ceny masła po zwykle o gr 20 na 1 kg w początku listopada ustaliły się na tym poziomie i nie uległy żadnym zmianom aż do końca grudnia, kiedy to w związku ze wzmocnionym zapotrzebowaniem świątecznym wykazały wraz z szeregami artykułów spożywczych chwilową zwykłą.

Zwykła cen masła z początku listopada ma swoje uzasadnienie w przejściu krów z paszy letniej na paszę zimową kosztowniejszą. W okresie tym krowy drobnej własności rolnej przeważnie zmniejszają swoją wydajność—wobec niemożności intensywnego żywienia droższymi paszami treściwymi. W niektórych okolicach przyczyną słab-

szych dowozów masła do ośrodków miejskich była pryszczycą. Na ogół dowozy masła we wszystkich prawie miastach były wystarczające w stosunku do zapotrzebowania, jedynie we Lwowie i Katowicach notowano w końcu grudnia słabsze dowozy.

Na podstawie rozporządzenia Min. Rolnictwa i Ref. Roln. weszła w życie urzędowa ocena masła i serów. Przy ocenie masła zastosowana zostanie klasyfikacja A i B, w zależności zaś od smaku, konsystencji, barwy i opakowania wprowadzone jest dalsze klasyfikowanie aż do V klasy włącznie.

Warszawa.—Urzędowe notowania masła wg Komisji Notowań Cen Nabiału m. st. Warszawy z końca grudnia—w zł za 1 kg: wyborowe I gat. w beczkach 3·40, wyborowe w opakowaniu firmowym 3·50, mleczarskie deserowe II gat. 3·10, mleczarskie solone 3·10, oselkowe 2·60.

Poznań.—Urzędowe notowania masła wg Zw. Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich—w zł za 1 kg franko stacja nadawcza: standaryzowane 3·20, I gat. 3·20, II gat. 3·10, III gat. 3·00.

Lwów.—Urzędowe notowania masła wg Małopolskiego Zw. Mleczarskiego w zł za 1 kg: deserowe w hurcie 3·20.

J A J A

—Na rynku jaj w listopadzie i grudniu 1938 r. panowała tendencja mocna. Sytuacja kształtowała się pod wpływem zmniejszającej się produkcji, a stąd i podaży towaru z jednej strony, a zwiększonego zapotrzebowania—z drugiej. Ceny jaj, które w październiku utrzymywały się na ustabilizowanym poziomie, uległy w listopadzie znacznejwyżce do gr 40 na 1 kg; w grudniu ceny nie wykazały zmian, a nawet lekko zwyżkowały przed samymi świętami. Najwyższe ceny notowano w Krakowie i Sosnowcu, we Lwowie zdarzało się nieraz w ciągu listopada, że dowozy były za słabe w stosunku do zapotrzebowania.

Warszawa.—Notowania jaj wg Zw. Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich z dn. 28/XII 1938 r.—w zł za 1 kg: świeże wyborowe 2·05, świeże normalne 1·95.

Lwów.—Notowania jaj wg Małopolskiego Zw. Mleczarskiego—w zł za 1 kg: świeże w hurcie 2·05.

Poznań.—Notowania jaj wg Zw. Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich—w zł za 1 kg: gwarantowanej świeżości w hurcie 1·90, w półhurcie 2·05, w detalu 2·25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 2 do 7 stycznia 1939 r.

W okresie sprawozdawczym rynek akcyjny giełdy warszawskiej wykazywał wzmocnienie nastroju, co spowodowało zwyżkę kursów

i wyrównanie strat, poniesionych w okresie poprzedzającym. Oboty były niewielkie—rozkładając się mn. w. równomiernie na wszystkie będące w obrotach papiery. Poza zniżkującymi o zł 0·60 akcjami Modrzejowa i o zł 1·00 akcjami Tow. Zakładów Żyrardowskich—pozostałe akcje odnotowały następujące zyski kursowe (w zł): Banku Handlowego w Warszawie 1·75, Banku Polskiego 0·50, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 0·50, Norblina 1·00, Ostrowca (ser. B) 0·75, Starachowice 0·75, oraz Haberbuscha i Schielego 0·50.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie akcjami było minimalne.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
w zł za akcje				
Bank Handlowy w Warszawie	zł 100	58'00	56'00	58'00
Bank Polski	zł 100	139'00	138'00	138'00
„ „ imienne	zł 100	„	„	137'50
Bank Zachodni	zł 100	„	„	42'50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	35'50	35'00	35'25 -35'00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	34'63	33'75	34'50
Lilpop	zł 100	95'75	94'75	95'00 -94'75
Modrzejów	zł 50	19'88	19'00	19'00
Norblin	zł 100	104'00	104'00	104'00
Ostrowiec ser. B	zł 100	68'75	67'75	68'50
Starachowice	zł 100	47'00	46'25	46'75 -47'00
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	63'00	62'00	62'00
Haberbusch i Schiele	zł 100	62'00	61'00	61'50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Zieleniewski 67'58.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje — w zł: Chodorów 92'25.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 139'50 — 139'00 (136'10).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY NA P. K. P. W PAŹDZIERNIKU 1938 R.—Przebiegający dzienny ładunek na P. K. P. w październiku 1938 r. w porównaniu z październikiem 1937 r. przedstawiał się następująco (w wagonach 15-tonowych):

	Październik	
	1938	1937
Zboże	384	329
Mąka, kasze itp.	266	269
Ziemniaki	243	248
Sól	85	82
Cukier	86	79
Inne artykuły aprowizacyjne	282	391
Buraki cukrowe	1 242	1 492
Zwierzęta i ptactwo	228	182
Mięso i bekony	31	26
Drzewo ¹⁾	880	1 071
Węgiel ²⁾	6 495	5 753
Ropa i produkty naftowe	199	195
Nawozy sztuczne	91	85
Materiały budowlane	1 251	1 170
Ruda oraz surowce dla przemysłu fabrycznego	413	550
Produkty przemysłowe	1 226	1 156

¹⁾ W tym do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. w październiku 1938 r. — 190 wag. 15-tonowych, a w październiku 1937 r. — 198 wag. 15-ton.

²⁾ W tym do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. w październiku 1938 r. — 2 379 wag. 15-ton., a w październiku 1937 r. — 2 178 wag. 15-ton.

Narzędzia i maszyny rolnicze	2	1
Pozostałe	893	922
Drobnica i ładunki pośpieszne	1 974	1 920

Razem ładunek przesyłek handlowych 16 271 15 921

Przewozy gospodarcze 860 796

„ wojskowe 195 173

Razem ładunek w kraju 17 326 16 890

w tym:

do przewozu w kraju 14 424 13 986

do wywozu przez granice lądowe i porty polskie-
go obszaru celnego 2 902 2 904

Naładunek w W. M. Gdańsku 222 418

Przyjęcie od kolei zagranicznych 233 176

Tranzyt 1 127 1 294

Ogółem: 18 908 18 778

Podobnie jak w sierpniu i wrześniu, przewozy kolejowe wykazały również w październiku ub. r. tendencję zwyżkową, jednak tempo wzrostu przewozów uległo pewnemu osłabieniu. W porównaniu z październikiem 1937 r. ogół przewozów zwiększył się przeciętnie dziennie o 130 wag. (0·7%), ładunek w kraju o 436 wag. (2·6%) oraz ładunek przesyłek handlowych o 350 wag. (2·2%).

Pod względem kierunku przewozów—wrosło nadanie do przewozu w kraju o 438 wag. (3·1%) oraz przyjęcie od kolei zagranicznych o 57 wag. (32·4%), natomiast zmniejszył się ładunek do wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. o 2 wag. (0·07%), ładunek w W. M. Gdańsku o 196 wag. (46·9%) oraz tranzyt o 167 wag. (12·9%).

Jak wynika z powyższych danych, przewozy kolejowe w październiku 1938 r. charakteryzują stosunkowo nieznaczny wzrost przewozów w kraju, wydatne zwiększenie się przyjęcia z zagranicy oraz jednocześnie b. znaczny spadek nadania w W. M. Gdańsku oraz tranzytu, przy utrzymaniu się nadania do wywozu za granicę prawie na niezmiennym poziomie.

Jeżeli chodzi o poszczególne grupy towarów—to w porównaniu z październikiem 1937 r. wzrost przewozów wyniósł przeciętnie dziennie przy: zbożu 55 wag. (16·7%), soli 3 wag. (3·6%), cukrze 7 wag. (8·9%), zwierzętach i ptactwie 46 wag. (25·3%), mięsie i bekonach 5 wag. (19·2%), węgla kamiennym 742 wag. (12·9%), ropie naftowej i produktach z niej 4 wag. (2·1%), nawozach sztucznych 6 wag. (7·0%), materiałach budowlanych 81 wag. (6·9%), produktach przemysłowych 70 wag. (6·0%), narzędziach i maszynach rolniczych 1 wag. (100%) oraz drobnicy i ładunkach pośpiesznych 54 wag. (2·8%).

Przewozy zbóż wzrosły wydatnie tylko dzięki wywozowi pszenicy i żyta, którego to eksportu nie było w październiku 1937 r. wskutek obowiązującego wówczas zakazu wywozu, wywołanego trudną sytuacją w kraju w zakresie pasz. Wywóz tych dwóch zbóż pokrył z nadwyżką zanotowany w miesiącu sprawozdawczym spadek wywozu jęczmienia. Przewozy zbóż wewnątrz kraju miały nadal tendencję spadkową, wobec słabych obrotów na rynku krajowym. Lekka zwyżka nastąpiła w zakresie przewozów soli. Wzrost krajowej konsumpcji cukru o 16·4% w porównaniu z październikiem 1937 r. wpłynął korzystnie na przewozy kolejowe, pomimo spadku wywozu tego artykułu na rynki zagraniczne. Szczególnie wysoki wzrost przewozów nastąpił w grupie zwierzęta i ptactwo, na co wpłynęło zwiększone zapotrzebowanie przez fabryki przetworów mięsnych oraz zwiększona konsumpcja w kraju, wywóz bowiem bydła i trzody na rynki zagraniczne wzrósł bardzo nieznacznie, nieco zaś wydatniejszy wzrost wywozu ptactwa domowego, przede wszystkim kur i gęsi, nie odegrał pod względem tonażu większego znaczenia. W grupie mięso i bekonu nastąpił spadek przewozów bekonów przeciętnie dziennie o 1 wag. (7·1%) przy jednoczesnym b. wysokim wzroście przewozów mięsa świeżego o 6 wag. (50%). O przewozach tej grupy towarów decydowało głównie spożycie krajowe oraz—częściowo—dość wydatny wzrost eksportu mięsa wieprzowego. Przy przewozie węgla szczególnie korzystnie kształtowały się przewozy w kraju, wyższe od przewozów w analogicznym miesiącu 1937 r. przeciętnie dziennie o 541 wag. (15·1%). Również pomyślnie kształtował się naładunek na eksport, wykazując wzrost o 201 wag. (9·2%) dzięki lepszej koniunkturze wywozowej. Należy dodać, że na zwiększenie się przewozów węgla wpłynęło nadanie z kopalni Zaolzia, wynoszące 419 wag. przeciętnie dziennie, tj. 56·4% ogólnego wzrostu naładunku węgla. Zwiększone wydobycie ropy naftowej, wyższe o 2% od wydobycia w październiku 1937 r., oraz wzrost spożycia benzyny w kraju znalazły swój wyraz w odpowiednim wzroście przewozów tej grupy towarów. Przewozy nawozów sztucznych kształtowały się pomyślnie—wskutek zwiększonego zapotrzebowania ze strony rolników. Wzrost przewozów w materiałach budowlanych pozostaje w związku z utrzymaniem się ruchu budowlanego i inwestycyjnego na dość wysokim poziomie. Ożywienie nastąpiło szczególnie w budownictwie mieszkaniowym — a to na skutek zbliżającego się terminu wejścia w życie nowych przepisów o ulgach budowlanych, które mają być ograniczone w przyszłości tylko do budownictwa małych mieszkań. Przewozy produktów przemysłowych wzrosły dzięki zwiększonemu obrotom artykułami niektórych gałęzi przemysłu metalowego, chemicznego oraz w branży konfekcyjnej i obuwniczej. Szczególnie pomyślnie kształtowały się przewozy maszyn i narzędzi rolniczych.

Spadek przewozów objął następujące grupy towarów i wynosił przeciętnie dziennie przy: mące, kaszach itp. 3 wag. (1·1%), ziemniakach 5 wag. (2·0%), burakach cukrowych 250 wag. (16·7%), drzewie 191 wag. (17·8%), rudach oraz surowcach dla przemysłu fabrycznego 137 wag. (24·9%) i przy pozostałych towarach 29 wag. (3·1%).

Przewozy mąki, kasz itp. przetworów zbożowych wykazują tylko nieznaczny spadek wskutek tego, że zmniejszone obroty na rynku krajowym wyrównane zostały w poważnej części wydatnym wzrostem eksportu mąki pszennej i żytniej. Podobnie i przewozy ziemniaków—pomimo niepomyślnych zbiorów—zmniejszyły się nieznacznie wskutek ożywionej produkcji w fabrykach przetworów ziemniaczanych. Spadek przewozów buraków cukrowych ma charakter przejściowy i wyrównany zostanie niewątpliwie w następnych miesiącach z poważną nadwyżką dzięki pomyślniej sytuacji produkcyjnej w przemyśle cukrowniczym. Niekorzystnie kształtowały się przewozy materiałów drzewnych wobec spadku przewozów w kraju przeciętnie dziennie o 183 wag. (20·9%) oraz naładunku na wywóz za granicę o 8 wag. (4·0%). Wzrost wywozu podkładów kolejowych, kopalniaków, bali i desek nie mógł zrównoważyć spadku eksportu papierówki i innych rodzajów drewna. Spadek przewozów rud i su-

rowców dla przemysłu fabrycznego pozostaje w związku z dalszym ograniczeniem importu rud zagranicznych.

N. K.

ZMIANY W TARYFACH, REGULUJĄCYCH OBRÓT TOWAROWY Z RUMUNIĄ I KRAJAMI BLISKIEGO WSCHODU.—W ostatnich „Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” ogłoszono następujące zmiany w powyższych taryfach:

W ramach polsko-rumuńskiej taryfy związkowej cz. II z ważnością od dn. 23/XII 1938 r. wprowadzono do taryfy artykułowej Nr 170 B na produkty walcowni i młotowni stację Trzyniec („Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr 59); z ważnością od dn. 1/I 1939 r. wprowadzono do taryfy art. Nr 180 H na maszyny i aparaty elektryczne nowe artykuły i to: motory elektryczne oraz aparaty elektryczne, w poprzednich działach nie wymienione („Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” Nr 60); wreszcie z ważnością od dn. 10/I 1939 r. wprowadzono nowy Dodatek III — i to do obydwu części tejże taryfy („Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr 59).

W ramach taryfy towarowej dla komunikacji pomiędzy Rumunią i portami morskimi Gdynia/Gdańsk z ważnością od dn. 1/I 1939 r. wprowadzono szereg zmian do części I tejże taryfy, a w szczególności: zmieniono dotychczasowy sposób obliczania 2% dopuszczalnej różnicy wagi przesyłek, zmieniono dotychczasowy sposób obliczania przewoźnego w wagonach o ładowności ponad 30 tys. kg oraz ponad 50 tys. kg, wprowadzono nowy przepis, dopuszczający z pewnymi zastrzeżeniami żądanie stron przewożenia przesyłek w wagonie niekrytym—mimo iż taryfa przewiduje przewóz w wagonie krytym, a wreszcie nowe postanowienie o przewozie towarów w wagonach specjalnych przestrzennych („Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” Nr 60). Poza tym z ważnością od dn. 6/I 1939 r. wprowadzono do części I tejże taryfy nowe postanowienie, zmieniające dotychczasowe brzmienie przepisu co do przewożenia przesyłek jako pośpiesznych przyspieszonych („Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” Nr 59).

W ramach taryfy towarowej Polska—rumuńskie porty morskie z ważnością od dn. 6/I 1939 r. wprowadzono do cz. I tej taryfy nowe postanowienia, regulujące przewóz towarów w wagonach specjalnych przestrzennych.

Do części II tejże taryfy wprowadzono z ważnością od dn. 23/XII 1938 r. do taryfy artykułowej Nr 1 na towary wszelkiego rodzaju stacje portowe w Gdyni i Gdańsku, jak również niektóre stacje graniczne polsko-czesko-słowackie, polsko-niemieckie, polsko-wschodnio-pruskie i polsko-łotewskie.

Wprowadzenie tych stacji, które przez czas dłuższy nie mogło być uskutecznione wobec trudności uzgodnienia stanowisk polskiego i rumuńskiego zarządów kolejowych, oznacza duże wzmoczenie atrakcyjności wymienionej taryfy przy akwizycji przewozów tranzytowych w obrocie pomiędzy Bliskim Wschodem i krajami Europy Środkowej, Skandynawii i państwami bałtyckimi.

Z tą samą ważnością wprowadzono do taryfy artykułowej Nr 34 na konserwy mięsne nowe relacje Nakłó nad Notecią i Złoczów („Dz. Tar. i Zarząd. Kolej.” Nr 59).

NOWE WYDANIE TARYFY TOWAROWEJ POLSKA—RUMUŃSKIE PORTY MORSKIE.—W dniach 19+20/XII ub. r. odbyła się w Min. Komunikacji konferencja z przedstawicielami Kolei Rumuńskich w sprawie przerobienia dotychczasowej taryfy Polska—rumuńskie porty morskie, regulującej w zasadzie obrotu Polski z krajami Bliskiego Wschodu.

W wyniku rokowań uchwalono wprowadzenie do tej taryfy szeregu zasadniczych zmian—w pierwszej linii ustalenie stawek w złotych polskich, co w praktyce oznaczać będzie potaniecie stawek przewozowych w porównaniu z dotychczasowymi.

Zamierzona jest również zmiana przepisów o opłaceniu przewoźnego, a wreszcie szereg innych modyfikacji celem dostosowania taryfy do stale zmieniających się warunków gospodarczych.

Prace nad nowym wydaniem taryfy rozpoczną się w najbliższym czasie, a wejście w życie tejże nastąpi przypuszczalnie za kilka miesięcy.

ZJAZD PRZEDSTAWICIELI POLSKICH KOLEI I PORTÓW GDYNIA I GDAŃSKA ZA GRANICĄ.—W połowie grudnia ub. r. odbył się w Min. Komunikacji pierwszy zjazd przedstawicieli polskich kolei i portów p. o. c. za granicą.

W czasie dwudniowych obrad omówiono szereg ważnych zagadnień, związanych z pracami akwizycyjnymi na terenie państw Europy Środkowej, południowo-wschodniej oraz Szwecji, na rzecz skierowania transportu z obrotu towarowego tych krajów przez Polskę.

Wyniki obrad przedłożono odpowiednim czynnikiem dla przeprowadzenia koniecznych studiów.

M. Brz.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

OBROT TOWAROWY PORTU GDYŃSKIEGO W ROKU 1938.—Według obliczeń Urzędu Morskiego, ogólny obrót towarowy portu gdyńskiego, dokonany w roku 1938, wyniósł 9 311 322 t, a zatem o 1·8% więcej niż w roku 1937 (9 147 271 t). Z powyższej liczby—na obrót zamorski przypada 9 173 438 t (w 1937 r. — 9 006 177 t), z czego na przywóz — 1 526 536 t, co stanowi spadek o 11·1% w porównaniu z 1937 r. (1 718 004 t), na wywóz zaś — 7 646 902 t, czyli wzrost o 4·9% (7 288 173 t).

Pozostała część obrotu ogólnego przypada na obrót przybrzeżny (16 523 t) oraz na obrót drogą wodną z wnętrzem kraju (121 371 t).

Należy uwzględnić, że powyższe liczby mogą jeszcze ulec pewnym zmianom, lecz zmiany te, o ile zajdą, będą niewątpliwie bardzo nieznaczne i nie zmienią zasadniczo osiągniętych wyników.

„ROZWÓJ POLSKI NA MORZU”.—W noworocznym numerze „Scandinavian Shipping Gazette” z dn. 4/1 b. r. w dziale, poświęconym Polsce, umieszczono notatkę, omawiającą zagadnienie morza w polskim gospodarstwie narodowym w sposób następujący:

Można stwierdzić, że postęp, jaki wykazuje polska ekonomika morska, charakteryzuje się stałością i niezależnością od wahań cyklicznych. Należy to przypisać faktowi, że jest to stosunkowo młody organizm, który się rozwija na mocnych podstawach ciągle rosnących potrzeb. Jakie reprezentuje rynek polski, wyprzedzający miejscowe możliwości. Ekonomika ta jest organicznie związana z całym życiem gospodarczym Polski, które rozwijane jest stale w okresie ostatnich kilku lat pod wpływem własnych sił dynamicznych—w dużej mierze niezależnie od warunków światowych—i doznaje ciągle nowych impulsów z tego potężnego źródła.

Cały polski system gospodarczy, w szczególności handel zagraniczny ulega ciągłym przemianom pod wpływem wzrastającego oddziaływania, wynikającego z zacieśniających się więzów tego kraju z morzem. Wykazuje to, między innymi, statystyka handlu zagranicznego, chociaż nie mniej znaczące są również zmiany, jakie są widoczne w różnych działach handlu i przemysłu wewnątrz kraju. Pośrednie stosunki, utrzymywane nawet z odległymi rynkami, nie mogły przecież przyczynić się, by polska gospodarka przyswoiła sobie cechy wyżej rozwiniętych krajów zachodnio-europejskich, zarówno w odniesieniu do metod i form, stosowanych w obrotach zagranicznych, jak i w odniesieniu do charakteru wewnętrznego aktualnie rozwijających się procesów.

Następnie stwierdza się, że rozwój obrotów portów polskich przewyższa pod niektórymi względami rozwój w północnych portach europejskich. Pod względem dynamiki rozwoju obrotów, porty polskie zostały prześcignięte tylko przez dwa największe porty zachodnio-europejskie Antwerpię i Rotterdam, ale nastąpiło to kosztem zwiększonych obrotów tranzytowych głównie z zaplecza niemieckiego.

Powyższe wynurzenia zasługują na przytoczenie ze względu na stanowisko tych, coraz mniej licznych zresztą, obywateli, którzy skłonni

są czasami traktować podobne oceny, pochodzące ze źródeł krajowych, jako zbyt optymistyczne.

J. K.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Pierwsze dni stycznia 1939 r. upłynęły na ogół pod znakiem rosnącego zainteresowania na tonaż w większości ośrodków ładowniczych. W obrotach niekontrolowanych w kierunku do Europy zaznacza się tendencja mocniejsza, a nawet, według oceny niektórych sprawozdawców angielskich, bardzo mocna, co znajduje swój wyraz w zwyżkujących stawkach frachtowych w wspomnianych obrotach. Okoliczność ta zasługuje na tym większą uwagę, gdyż operacje w zakresie różnych gatunków zbóż są na ogół małe, ze względu na powstrzymywanie się od nowych zakupów importerów europejskich. Importerzy ci poprzestają na drobnych dorywczych zakupach partij pływających lub na najbliższe terminy. Z drugiej strony zamorscy eksporterzy zbóż nie są skłonni do ustępstw, które zachęcałyby do większych transakcji. Odnosi się to głównie do eksporterów argentyńskich, a w pewnej mierze i australijskich, którzy mają nadzieję uzyskania wyższych cen, w szczególności wobec niepomyślnych warunków klimatycznych w Ameryce Północnej. Wobec tego gros zakupów koncentruje się nadal w tej części Ameryki, gdzie zarówno w portach północnych Atlantyku jak i w portach zatoki Golfu utrzymuje się dobre zapotrzebowanie na tonaż. Zarówno na pojedyncze podróże, jak i na time charter płacone są tutaj pełne stawki konferencyjne, a jak to już wyżej wspomnieliśmy, w obrotach niekontrolowanych frachty wykazują wzrost.

Zdecydowaną poprawę frachtów notują na Dalekim Wschodzie. Ładownicy, nie chcąc ryzykować oczekiwaniem na nadejście statków ze zbożem australijskim, zmuszeni są płacić wyższe stawki za tonaż na styczeń i luty. Australia pomimo minimalnego zapotrzebowania na tonaż pod zboże do Europy, kontraktuje statki pod różne ładunki masowe, jak rudy do portów Japonii i do innych portów wschodnich.

W basenie morza Śródziemnego operacje rozwijają się na ogół pomyślnie. Obok zboża i rudy obiegają na rynku różne partie nowych ładunków z przeznaczeniem do Anglii i innych portów europejskich.

W portach morza Północnego stawki frachtowe utrzymują się na wyższym poziomie sezonowym—tym bardziej, że podaż tonażu jest zmniejszona.

Na rynku bałtyckim natomiast podaż tonażu jest duża, przy małym zapotrzebowaniu. Wobec niskich ofert armatorzy zajmują pozycję wyczekującą i czasowo unieruchamiają statki.

Do północnej i zachodniej Finlandii żegluga z powodu lodów przeważnie zawieszona, do Finlandii południowej—utrudniona. Zatoka Ryska i Leningrad są dostępne przy nawigacji utrudnionej. Do portów północno-wschodniej Szwecji żegluga również utrudniona, ale wobec odwilży warunki szybko się poprawiają.

Gdynia/Gdańsk wykazują wzrost obrotów, głównie wobec wzmożonego eksportu węgla do krajów skandynawskich, przy czym i eksport innych towarów masowych rozwija się pomyślnie.

Zasługuje na wzmiankę zakontraktowanie dużego statku (8 700 t) pod ładunek rudy z Rio de Janeiro do portów p. o. c. po sh 14/- za tonę, z Afryki Zachodniej Saffi—Gdańsk 3 000 ton po 9/9 fob.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:
Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień porozumienia polsko-szwajcarskiego, dotyczącego zmiany tekstu wzoru świadectwa pochodzenia na szwajcarskie plecionki do kapeluszy—rozporz. z dn. 3/1 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 1/1939, poz. 2).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:
Zmiana rozporządzenia w sprawie zwalniania od zamknięcia celnego niektórych składów celnych, przeznaczonych do przechowywania pewnego rodzaju towarów—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 19/XII 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 104/1938, poz. 684).
Zmiana taryfy na wyroby tytoniowe—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 31/XII 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 2/1938, poz. 7).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

26 stycznia:
— Cukrownia i Raf. „Lublin”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Koszykowa 8.

28 stycznia:

— Przem. Wapienny „Sokołów Górny”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Koszykowa 42 m. 4.
— „Lwowskie T-wo Akc. Browarów”—o g. 16 w lok. T-wa we Lwowie, Kleparowska 18.

30 stycznia:

— „Zach.-Małop. A. S. Naft. i Gazowa”—o g. 11 w lok. S-ki we Lwowie, pl. Mariacki 8.
— „Zamułka”, S. A.—o g. 10 w kanc. Not. K. Wolnego w Katowicach, pl. Piłsudskiego 11.

31 stycznia:

— „Browar Gambrinus” S. A. dawn. D. Sercarz—o g. 17 w lok. S-ki w Będzinie, Czeladzka 14.
— Przem. Kork. „Wicander i S-ka”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Focha 9.
— „Pierw. Pol. Zakł. Linoleum”, S. A.—o g. 12½ w lok. S-ki w W-wie, Focha 9.
— „Esge” S. A. Grunt. i Bud.—o g. 18 w lok. S-ki w Krakowie, Morsztynowska 1.

1 lutego:

— Fabry. Krzesel „Gościcino”, S. A.—o g. 12 w kanc. Not. D-ra S. Czarneckiego w Wejherowie, 3 Maja 3.

3 lutego:

— T-wo Bud.-Przem. „Centrum”, S. A.—o g. 19 w W-wie, Marszałkowska 15a, m. 6.

4 lutego:

— T-wo Kop. i Hut Miedzi i Ołowiu „Zofia”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki z o. o. „Inż. Jan Nowacki” w Kielcach, Czarnowska 16.

7 lutego:

— „Prasa Nowa” Zakł. Wyd. i Graf., S. A.—o g. 12 w lok. S-ki we Lwowie, Sokoła 4.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

WYKAZ PRZEDMIOTÓW MAJĄTKOWYCH, PODLEGAJĄCYCH PRZYSPIESZONEJ AMORTYZACJI.—W notatce pod takim tytułem, zamieszczonej w poprzednim zeszycie tygodnika (str. 33)—podaliśmy treść okólnika Min. Skarbu z dn. 2/I 1939 r. L. D. V 27 277/2/38, zezwalającego na jednorazowe odpisanie wartości przedmiotów, których okres zużycia nie przekracza 5 lat.

Obecnie podajemy wykaz przedmiotów, które—w myśl powołanych przepisów—mogą być przez płatników, prowadzących prawidłowe księgi, jednorazowo spisane na straty w tym roku operacyjnym, w którym zostały nabyte. Wykaz ten, sporządzony wg 4 poddziałów, przy czym w poddziałach przedmioty zostały uszeregowane w porządku alfabetycznym—przedstawia się następująco:

Maszyny i aparaty

Agitatory kwasowe dla rafinerii olejów i tłuszczów. Akumulatory elektryczne wszelkie. Aparaty i przyrządy przenośne do cięcia i spawania metali gazami przemysłowymi. Aparaty i maszyny elektryczne, jako to: prostowniki, przetworniki, oporniki, rozruszniki i wyłączniki wszelkiego rodzaju, pracujące w kopalniach pod ziemią. Aparaty do natryskowego malowania i pokrywania metali. Aparaty do zamykania skrzyń. Aparaty elektryczne: bezpieczniki paskowe i korkowe wraz z gniazdami, sworzniami i kapami; bezpieczniki rurowe wysokiego napięcia; gniazda wtykowe; odłączniki wysokiego napięcia; przelączniki — trójkąt-gwiazda; przelączniki zmiany kierunku obrotów; przelączniki i wyłączniki do aparatów pomiarowych; skrzynki automatyczne suche i olejowe; skrzynki przyłączowe zwykłe; skrzynki przyłączowe z bezpiecznikami; wyłączniki i przelączniki drążkowe zwykłe, z kapami do zmontowania z tyłu tablic; wyłączniki olejowe wysokiego napięcia; wyłączniki słupowe. Aparaty do projekcji filmów (niem.) z przynależnymi częściami i instalacją. Aparaty do projekcji filmów (dźwiękowe) z przynależnymi częściami i instalacją. Aparaty do nagrywania dźwięków na taśmie filmowej z przynależnymi częściami i instalacją (stałe). Aparaty do nagrywania dźwięków na taśmie filmowej z przynależnymi częściami i instalacją (ruchome). Aparaty do nagrywania dźwięku podkładanego (dubbing). Aparaty do zdjęć filmowych na taśmie (statywowe) z przynależnymi częściami. Aparaty do zdjęć filmowych na taśmie (sprężynowe, ręczne) z przynależnymi częściami. Aparaty redukcyjne do redukcji filmów szerokości 35 mm na szerokość taśmy 16 mm—z przynależnymi częściami i instalacją. Aparaty fotograficzne z przynależnymi częściami. Aparaty do wytwarzania siarczanu miedzi. Aparaty do wytwarzania materiałów wybuchowych inicjujących, jak: piorunian rtęci, azotek ołowiu, acetylenek miedzi itp. Aparaty do wytwarzania żywic sztucznych. Aparaty do nitrowania, sulfonacji, bromowania i chlorowania. Aparaty (retorty, autoklawy, dublofony fredenking itp.), służące do przerobu kwasów: azotowego, siarkowego, bromowego, solnego, salicylowego i benzeosowego oraz ługu sodowego i potasowego. Aparaty do wytwarzania nitrogliceryny, tetrylu itp. Aparaty, zawierające części szklane, w przemyśle chemicznym. Aparaty porcelanowe, kamionkowe i emaliowane (kotły, wyparniki itp.) w przemyśle chemicznym i farbiarskim. Aparaty do fabrykacji chlorku potasu, jak: ryny, ślimaki. Aparaty do koncentracji roztworu kwasu siarkowego. Aparaty do odwadniania soli Glauberskiej i otrzymywania siarczanu sodu. Aparaty do mycia koksu. Aparaty farbiarskie we włókiennictwie. Aparaty gazowe do prasowania we włókiennictwie. Aparaty mierznicze do kotłów i pras. Aparaty do wyświetlania beczek w browarnictwie.

Betoniarzki. Bębny i kalibry sortownicze. Bębny w przemyśle garbarskim. Bębny rozdzielcze z napędem pasowym, do kamieni.

Chłodnice dla kwasów i gazów żrących żeliwne, ołowiane, kamionkowe.

Deflegmatory w rafineriach olejów i tłuszczów. Desintegratory. Desintegratory do mycia gazów na mokro w gazowniach. Dźwigi budowlane i montażowe (przenośne lub przewoźne).

Elektrofiltry Cotrella w hutnictwie cynku. Elektroobrabiarki ręczne, jak: elektrowiertarki, elektroszlifierki, elektropily, elektromłotki itd. do węgla, drzewa, metali itp.

Filtry wszelkie (ssące, azbestowe, do kurzu itd.). Foliuszki we włókiennictwie. Froterki elektryczne.

Grzejniki elektryczne i piecyki przenośne.

Kadzie z rurami i mieszadłami mechanicznymi do rozpuszczania garbnika. Kolowrotki linowe i łańcuchowe elektryczne, powietrzne i ręczne pod ziemią. Kopiarki filmów. Korkownicze. Kotły krątkowe w rafineriach nafty. Krystalizatory żelazne i drewniane, wyłożone ołowiem. Kufy farbiarskie, kadzie do karbonizowania, „Jigery” we włókiennictwie. Kuźnie polowe.

Łamacze węgla i koksu.

Maszyny żniwne: kosiarki, zniwiarki, wiązałki oraz kopaczki do ziemniaków. Maszynki do czyszczenia rur i kotłów. Maszynki do wiązania worków. Maszynki do wyciągania korków. Maszynki do zapalania ładunków wybuchowych w górnictwie. Maszyny do cięcia gazami. Maszyny do czyszczenia białych blach. Maszyny do mycia outelek i do mycia antalków. Maszyny do pilowania drzewa przewoźne, z napędem mechanicznym. Maszyny do odlewów natryskowych lub prasowanych. Maszyny do składania: linotypy i monotypy. Maszyny do terkretowania. Maszyny do trzepania dywanów, elektryczne. Maszyny do wywoływania taśmy filmowej—z przynależnymi częściami i instalacją. Maszyny odlewnicze pneumatyczne i elektryczne: do formowania, wytrząsania, przesiewania itd. Maszyny podsadzkowe w kopalnictwie. Maszyny specjalne do lutowania. Młynki do mielenia ołowiu. Młyny do mielenia soli. Młyny do pirytów w przemyśle papierniczym. Młyny kulowe do przemiatu soli lub innych materiałów żrących. Młyny odśrodkowe. Montejuse do kwasów. Motocykle

Nitownice pneumatyczne, elektryczne i mechaniczne.

Obrabiarki precyzyjne do metali. Odkurzacze elektryczne. Opory elektryczne. Opryskiwacze.

Piaskownice. Piece do topienia i rafinerii ołowiu i metali. Piece do wypalania tarcz szlifierskich przy białym zarze. Piece elektryczne laboratoryjne. Piece o temperaturze powyżej 1 200°. Piece przenośne. Piecyki do ogrzewania wagonów do piwa. Płuczniczki benzolu i naftalenu. Płuczniczki (skrubery) do absorpcji gazów żrących. Pneumatyczne młotki, nitownice, wiertarki itd. Podgrzewacze elektryczne nitów. Podnośniki do naftalenu i siarczanu amonu, do pirytów. Pompy do kwasów, ługów i cieczy żrących. Pompy do płynów gorących. Pompy do szlaki (piaskowe) do odpopielania urządzeń kotłowych. Pompy kopalniane, szybowe. Pompy przenośne i przewoźne. Pompy studzienne, odśrodkowe. Pompy ściekowe do wykopów, do szlamu i mułu. Przegrzewacze gazów. Przesiewacze i sита mechaniczne. Przewijaczki filmów—z przynależnymi częściami i instalacją. Przyczepki do samochodów ciężarowych.

Reflektory świetlne do atelier—z przynależnymi częściami. Retorty żelazne, żeliwne, w przemyśle chemicznym. Rowery osobowe i towarowe. Rozlewaczki butelkowe. Ruszty i sита sortownicze żelazne i metalowe.

Samochody ciężarowe. Samochody osobowe. Spawarki elektryczne przewoźne i przenośne. Sikawki strażackie motorowe, przenośne. Silniki elektryczne, pracujące w działach o zawartości w powietrzu wilgoci, kwasów żrących lub pyłów. Silniki pneumatyczne do rynien w kopalnictwie. Silniki spalinowe szybkoobrotowe (powyżej 600 obrotów na minutę) do 10 KM i przenośne. Sprężarki powietrza przewoźne i ręczne. Stoły dźwiękowe montażowe — z przynależnymi częściami i instalacją (do montowania filmów dźwiękowych). Stoły montażowe do montowania filmów (niemych)—z przynależnymi częściami i instalacją. Stoły trickowe do zdjęć filmowych rysowanych, napisów i tricków filmowych—z przynależnymi częściami i instalacją.

Traktory.

Urządzenia akustyczne w kinematografice. Urządzenia do badania wytrzymałości brykietów. Urządzenia do badania wytrzymałości opon samochodowych.

Wagi stołowe i dziesiętne z odważnikami. Wentylatory gazowe i pracujące powietrzem z zawartością par kwasów lub pyłów żrących. Wiertarki elektryczne szybkoobrotowe. Windy ratunkowe w górnictwie. Wirówki do kwasów i ługów. Wózki akumulatorowe. Wózki silnikowe. Wrębówki elektryczne i powietrzne. Wytwórnice acetylenowe i wodorowe, przewoźne. Wywroty obrotowe w kopalnictwie i hutnictwie.

Zamykarki puszek blaszanych.

Narzędzia, przyrządy, przybory, instrumenty,
części maszyn

Armatura elektryczna oświetleniowa i energetyczna: gniazda wtykowe, kontakty, wyłączniki i przełączniki. Armatura wszelka do kotłów, palenisk, przewodów rurowych.

Formy do wyrobu czekolady i do marmeladek.

Gaśnice.

Imadła. Instrumenty i przyrządy pomiarowe: szablony, toromierze, głębokomierze, kreślarki, termometry, liczniki: urządzeń wodnych, parowych, gazowych i elektrycznych itd., cyrkle, libelle, śruby, mikrometry, calówki, kompas, kątowniki, pirometry, ciągomierze, pulsometry, czujniki, domiary stołowe, gwintomierze, kątomierze precyzyjne i uniwersalne, miary zwijane elastyczne, sprawdziany, szubiery, tachometry, aerometry, cukromierze, hydrometry itp.

Lampy i latarki ręczne, również i górnicze: karbidowe, elektryczne, pneumo-elektryczne, gazowe, benzynowe, spirytusowe i naftowe. Lampy i latarnie sygnałowe.

Matryce i proformy aluminiowe. Modele drewniane, z żelaza i innych metali.

Narzędzia maszynowe, jako to: frezy, gwintowniki, narzynki i oprawki do nich, noże do tokarek, matryce, stemple i sztance, piły taśmowe i tarczowe, przecinaki, przebijaki, rozwiertaki itp. Narzędzia ręczne, jako to: noże zwykłe i talerzowe, siekiery, ośniki, dłuta, strugi, piły, świdy, młoty i młotki metalowe i kauczukowe, kielnie, pilniki, gwintowniki, żłobiarki, kleszcze, narzynki i oprawki do nich, obcinarki do rur, dziurniki, nożyce, wygładniki, łomy, haki, obcęgi wszelkie, piły do drzewa, pazury do wyciągania gwoździ, grace do wapna, alfabety-cykliny stolarskie, heble, kleszcze kowalskie, klucze francuskie, szwedzkie itp., kolby i lampy do lutowania, przecinaki, przebijaki, rozwiertaki, ki, stemple, szpachle malarskie, ściągacze, śrubokręty, wiertła, wybijaki do nitów, żabki, numeratory, skrobaki, rębacze, plombownice itd. Narzędzia i przybory odlewnicze: łyżki, tygły, łopaty i łopaty formierskie, widły formierskie, formy, narzędzia do obsługi pieców: haki, skrobaki, zgrzebla, przebijaki, kielnie, czerpaki lejnicze, wlewnice, przechylniki wlewnic, kokile, skrzynie, ramy formierskie, płyty odlewnicze itp. Narzędzia do prac ziemnych i brukarskich: łopaty, szufle, rydło, szpadle, widły, grabie, ubijaki, kilofy, oskardy, grabie do betonu, ubijaczki itp. Narzędzia wiertnicze: świdy, koronki, dłuta, flaszki do obciążników, klucze żerdziowe i fajkowe do rur pompowych, kluki, korony instrumentacyjne, kozły do rur, nożyce wiertnicze, odciski, pasterki, pętaczki do rur pompowych, rozszerzacze, świdy wiertnicze do wiercen systemów: kanadyjskiego, pensylwańskiego, rotary, werble, widelki liściaste, łyżki do czerpania mułu z otworów wiertniczych itp. Narzędzia do uprawy roli: plugi jednoskibowe, pogłębiacze, radła drewniane, brony, znaczniki itp. Narzędzia rzemieślnicze: kowalskie, ciesielskie, stolarskie, rymarskie itp., używane w gospodarstwach rolnych. Narzędzia i sprzęty ogrodnicze, jak: pielniki, spryskiwacze, rozpylacze, skrzynie inspektowe, grace, piłki, sekatory itp. Narzędzia leśne, jak: lancety, numeratory, cechy, siekiery itp. Narzędzia i sprzęty pszczelarskie. Narzędzia, używane przy grzaniu asfaltu. Narzędzia rymarskie, futrzarskie i stosowane w garbarstwie. Numeratory do maszyn biletowych i inne mechaniczne.

Odwadniacze do rur dla powietrza sprężonego. Okulary do aparatów Covpera. Obicia do zgrzeblarek.

Palniki gazowe przy kotłach parowych i destylacyjnych do pieców hutniczych. Pistolety do lakierowania natryskowego. Pompki blaszane do olejów. Przybory drukarskie: klisze, końcówki, kliny wyzwalające do kaszt, odlewy drukarskie, linie, czcionki drukarskie metalowe i drewniane wszelkich rodzajów, linie mosiężne, ornamenty mosiężne i z metalu czcionkowego, matryce do maszyn do składania (do litotypów itp.), czcionki metalowe (rotograwiura), kuwety porcelanowe, metalowe, krzemiankowe—dla chemigrafii, rakle do maszyn drukarskich, szablony do drukarń itp. Przybory laboratoryjne metalowe. Przybory tkackie: karty papierowe do krosien, karty do zakardów, cewki:

papierowe, drewniane, metalowe, czólenka tkackie, gary do przędzy fibrowe i blaszane. Przyrządy dla ochrony przeciwgazowej. Płyty wolantowe (gremple). Przyrządy do pakowania (do ściągania) bednarki. Przyrządy ratownicze dla straży pożarnych: hydranty, drabiny, bosaki, haki, topory itp. Przyrządy, wszelkiego rodzaju osłony i zabezpieczenia, wprowadzone w celu zapewnienia bezpieczeństwa przy pracy.

Rozpylacze (pulweryzatory) dla kwasów, ołowiane i inne.

Sita włosiane i metalowe zwyczajne. Słupolazy. Sprzęt do lutowania. Szczotki metalowe.

Taśmy zgrzebne (gremple).

Uchwyty do tokarek, wiertarek itp.

Walce do wyrobu cukierków.

Zegary sprężynowe w halach fabrycznych.

Urządzenia

Balony do wody sodowej. Bańki na oliwę. Beczki transportowe, żelazne i blaszane. Beczki z miesządem blaszane. Bębny z kablem gumowym do reflektorów.

Czerpaki żelazne, emaliowane, z blachy cynkowanej i aluminiowej.

Drabiny szybowe. Drezyny do transportu drzewa i materiałów.

Garnki do odwęglania. Garnki emaliowane. Głośniki.

Instalacje akumulatorowe.

Kable do lamp ręcznych i maszyn spawalniczych. Kable przełącznikowe dla kompresorów. Kadzie do surówki płynnej i płynnej stali. Kierowniki szybowe i linowe, drewniane. Kominki odciągające przy młynkach soli. Kominki przy urządzeniach do odbioru gazu. Konewki. Kontrola cieplna kotłowni. Kontrola świetlna fabrykacji. Koryta wsadowe do stalowni. Kosze dla węgla i smoły. Kosze do blach do trawienia. Kosze i piece paleniskowe, używane w budownictwie. Kosze żelazne do balonów szklanych. Kotły: do gotowania i grzania smoły i asfaltu (podgrzewacze), do malakserów, pieców do ocynkowania i ocynowania, kociołki do topienia kopalni, żelazne do gotowania bezpośrednio na ogniu. Kubły ocynkowane i emaliowane. Kadzie drewniane i metalowe, zarówno wyłożone ołowiem, jak i niewyłożone, z miesządem lub bez miesządem, do produkcji barwników syntetycznych.

Lodówki. Lutnie blaszane i inne.

Materiały pisemne: numeratory i datowniki, cyrkle, dziurkacze, wagi redukcyjne do papieru. Metal czcionkowy przy wszystkich typach maszyn do składania. Miski emaliowane, używane w przemyśle spożywczym. Misy blaszane, używane w piekarniach. Misy wież i komór ołowianych.

Naczynia do transportu płynnego powietrza. Naczynia na karbid. Naczynia transportowe dla materiałów wybuchowych wewnątrz fabryk (konwie, wiadra). Naczynia z blachy stalowej, pokrytej ołowiem, ocynkowanej, z metali kwasoodpornych itp. Naczynia i narzędzia mleczarskie np. konwie, bańki, formy do serów itp. Nucze drewniane lub metalowe względnie, wykładane ołowiem, do produkcji barwników syntetycznych.

Obciążaczki do wód gazowych. Obciążaczki piwne. Obręcze, przeznaczone do ręcznej konfekcji opon. Ogniska kowalskie. Okapy drewniane, żelazne i z blachy ocynkowanej. Okładziny komór ołowianych. Oliwiarki.

Paleniska kotłowe. Pasy stalowe do transportu cukru. Płyty żelazne dla stołów rozdzielczych węgla i smoły. Płyty żeliwne dla podłogi do wozu gaśnicowego w koksowniach i przed piecami. Pokrycia do stołów laboratoryjnych: ołów, cyna. Polewaczki blaszane. Przewody rurowe i rurowiągi do ługów, kwasów i płynów żrących. Pudła do wózków koksowych.

Rdzenie aluminiowe i żelazne do dętek samochodowych i rowerowych. Rozdzielniki gazu w amoniakalni. Rury do zraszania wodą robót górniczych i podsadzkowe. Rynny do ługów, kwasów i płynów żrących.

Sita wodne, nurniki. Skrzynie do fabrykacji lodu. Sprzęt kuchenny (naczynia i przyrządy). Stemple żelazne dla obudowy wyrobisk kopalnianych. Sygnalizacja szybowa i dolowa elektryczna. Sygnalizacja szybowa ręczna. Szpryce do mycia antałów i butelek.

Tablice ostrzegawcze mechaniczne. Tacki emaliowane i aluminiowe. Taczki żelazne. Telefony pod ziemią. Tory lekkie z podkładami, używane na budowach.

Wagonetki na odpadki chemicznej. Wagoniki drewniane do przewożenia kamienia. Wagoniki wywrotowe. Wanny do niklowania. Wanny do rozpuszczania żelaza. Wanny metalowe i drewniane do

plóczek węglowych i rudzianych. Warsztaty przenośne ślusarskie. Wiadra emaliowane i cynkowane. Wózki do koksu. Wózki do suzarni. Wózki elektrycznych kolejek linowych. Wózki na gorące bloki i gorący żużel. Wózki ogniotrwałe do pieców emaliarni. Wózki platformowe. Wózki rusztowe dla maszyn Dwigth Lloyd. Wózki wywrotowe. Wywrotki do robót ziemnych.

Zawieszki do lin. Zbiorniki i kadzie na kwasy, ługi i cieczce żrące, żelazne i metalowe.

Żerdzie wiertnicze z łącznikami. Żyrandole i żarówki.

Przedmioty różne

Aparaty i przyrządy dla ochrony przeciwgazowej. Aparaty i przyrządy oddechowe ratunkowe wszelkich typów.

Balie. Balony szklane. Balony i skrzynie do osadzania pyłu cynkowego. Baraki drewniane. Beczki drewniane wszelkie. Bielizna stołowa, pościelowa i kuchenna, restauracyjna i hotelowa. Budki budowlane. Butelki.

Cebry. Chodniki, dywaniki, dywany itp. w restauracjach, hotelach, sklepach. Cholewy skórzane do zgrzeblarek. Czapy dla spawaczy.

Dachy papowe. Dachy z blachy falistej nad paleniskami w rafineriach nafty. Drabiny drewniane. Drewniane nadstawki kotłów do gotowania mydła. Drzewo na okłady walców i nożowisk kalendrowych.

Ekrany z przynależnymi częściami.

Fartuchy gumowe. Fartuchy, płaszcze. Fartuchy skórzane dla robotników. Filce wszelkie. Filmy (negatywy, kopie, materiał reklamowy, tj. fotosy, plakaty, diafolie, ulotki, broszury itp.). Formy i głowy kapeluszone drewniane.

Gaza jedwabna młyńska.

Hełmy skórzane i z innych odpornych materiałów.

Izolacje kotłów, pieców, kadzi i rurociągów.

Kadzie do wypłukiwania chmielu. Kadzie i koryta drewniane. Kamienie litograficzne. Kloce do prasowania odzieży. Kosze trzcinowe, wiklinowe i skórzane do wełny przędzy, węgla itp. Kotły do topienia i rafinerii ołowiu. Kadzie drewniane z mieszadłami drewnianymi lub bez. Krążki szlifierskie filcowe.

Liny i linki: manilla, konopne, bawełniane, skórzane, gumowe, wielbłądzie. Lejki szklane. Listwy drewniane do elektrod.

Markizy nad oknami wystawowymi. Maski gazowe i do pyłów. Materiały do wypełniania filtrów („Zealit”). Materiały pisemne: stemple kauczukowe, skoroszyty, teckzi i teki skórzane, walizy wojażerskie. Mieszadła drewniane. Mundury, płaszcze i futra dla służby pojazdowej i dla straży pożarnej.

Naczynia drewniane, kamionkowe, fajansowe, porcelanowe, szklane. Nosze do cegły. Nucze drewniane do produkcji barwników syntetycznych.

Odzież ochronna dla robotników. Ogrózenia z drzewa. Okapy drewniane. Okłady papierowe walców kalandra. Okłady walców gumowe, papierowe, azbestowe itp. Okulary i maski ochronne warsztatowe dla spawaczy, szlifierzy, giserów itp.

Parniki drewniane do parzenia kłoców. Paski skórzane rozdzielcze do zgrzeblarek. Paski ze skóry i z korka prasowanego do obciążania rolek. Pasy napędowe i transportowe: manilla, konopne, bawełniane, wielbłądzie, skórzane, Balata, gumowe. Pendzle. Plandeki. Płótna filtracyjne. Płyty drewniane do przenoszenia surowców i wyrobów. Płyty gumowe do drukarek, satyniarek. Płyty koszykowe i drewniane do aparatów farbiarskich. Podesty drewniane. Podłogi drewniane. Poduszki, podkłady i płótna do prasowania. Pomosty drewniane. Portiery i kurtyny. Postumenty szklane i drewniane na wystawach. Powijaki (lapping) do drukarek. Półki. Preszpany i brandpapy do pras. Przedmioty azbestowe, gumowe, kauczukowe itp. (płyty, bufory, węże, sznury, taśmy, opony, koła itp., rękawice, buty, ubrania itp.). Przedmioty do ubierania wystaw. Przedmioty pomocy sanitarnej. Przezrocza. Przyrządy dla stacyj ratunkowych w górnictwie. Przyrządy drewniane, używane jako pomocnicze przy produkcji w postaci stojaków, nawijaczy, prycz, stołków, ram itd., używanych przy łuszczarkach, nożycach, prasach, czyszczarkach, obrzynaczkach, w sortowniach, magazynach itp. Przyrządy i sprzęt laboratoryjny szklany, porcelanowy i drewniany. Przyrządy ratunkowe. Przystanie ładunkowe z drzewa.

Regały do gumy (książki konfekcyjne). Regały do przechowywania wódek i win. Regały do suszenia. Rusztowania wszelkiego rodzaju drewniane. Rynny drewniane.

Sanie do transportu drzewa. Skórki cielęce do maszyn przedziałniczych. Skóry egalizowane. Skrzynie drewniane transportowe do wind. Skrzynie do lasowania wapna. Sprzęty i narzędzia do rybolóstwa, np. sieci, kosze, beczki, łodzie itp. Skrzynie transportowe drewniane. Skrzynie do flaszek i syfonów. Skrzynie murarskie. Sprzęt stołowy (naczynia fajansowe, porcelanowe, karafki, wazon, popielniczki itd.). Sprzęt sypialniany w hotelach (materace, sienniki, pledy, koldry itp.). Stoły do magazynowania wódek i win. Stoły robocze i laboratoryjne drewniane. Stoły strycharskie. Sukna gumowe do maszyn przedziałniczych. Sukna techniczne, filce, plusze, węże pluszowe. Stoły i krzesła ogrodowe drewniane. Syfony. Szalówki do betonu. Szkoło ochronne dla olejarek, wodowskazów, wzierników itp. Szpagaty, sznurki i taśmy wrzecionowe do maszyn przedziałniczych. Szyby do postumentów w oknach wystawowych. Szyby szklane do fotomontażu. Szczeliwo azbestowe, gumowe, tekturowe, klingeryt itp. Szczotki wszelkie: do zamiatania, używane przy prasowaniu, do ubrań itp.

Taczki drewniane. Tkaniny techniczne do filcerek kapeluszy. Tkaniny filtracyjne. Torby narzędziowe. Trójkąty i czworonogi szybowe, drewniane.

Ubrania ochronne. Ubrania szybowe. Ubrania służbowe służby rolnej. Uprząż. Urządzenia ambulatorium. Urządzenia reklamowe (instalacje neonowe i inne reklamy świetlne).

Walki drewniane, używane przy kalandrach i stołach konfekcyjnych. Wanny drewniane. Węże włókienne, gumowe i kombinowane dla wody, powietrza i gazów, z armaturą lub bez. Wiadra drewniane. Wieże wiertnicze drewniane wraz z jątą maszynową. Worki filtracyjne. Wózki drewniane. Wózki ręczne do przewożenia skór. Wyeraczki i szczotki. Wyprawa pieców do hartowania.

Zbiorniki do kwasów i oleju drewnianego.

AKCYZY I MONOPOLE

UNIFIKACJA PRZEPISÓW AKCYZOWO-MONOPOŁOWYCH NA OBSZARZE ZIEM ODZYSKANYCH

W Czecho-Słowacji, a więc i na obszarze odzyskanych ziem, system podatków spożywczych był bardziej rozbudowany aniżeli w Polsce. Istniało tam bowiem niestosowane w Polsce opodatkowanie: węgla, sił wodnych, przyrządów do oświetlenia elektrycznego, proszków do podnoszenia ciasta, środków wybuchowych i sztucznych środków słodzących, lemoniad, wód mineralnych i wody sodowej, ropy naftowej o gęstości powyżej 790⁰Ar, olejów, uzyskanych z węgla i innych żywic ziemnych niż ropa naftowa, które mogą zastąpić w użyciu oleje mineralne, i wreszcie soków gronowych i owocowych.

Wkrótce po przyłączeniu odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego do Rzeczypospolitej została rozpoczęta na obszarze tych ziem unifikacja systemu podatków spożywczych. Dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 18/XI 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 90/1938, poz. 616) uchylono na obszarze odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego z dniem 22/XI 1938 r. przepisy w przedmiocie wprowadzenia monopolu środków wybuchowych, jako też przepisy o opodatkowaniu siły wodnej, węgla, elektrycznych źródeł promieniowania (przyrządów do oświetlenia elektrycznego) i środków do kwaszenia ciasta (proszków do podnoszenia ciasta). Oprócz tego tymże dekretem zniesiono na terenie odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego opodatkowanie lemoniad, wód mineralnych i wody sodowej (odpowiednikiem tego podatku jest na obszarze Rzplitej podatek od kwasu węglowego). Ażkolwiek opodatkowanie kwasu węglowego formalnie nie mogło być rozciągnięte na obszar ziem odzyskanych, albowiem ze względu na art. 55 ust. 2 d Konstytucji wymagany jest w tym celu akt ustawodawczy — to jednak, praktycznie biorąc, podatek ten już jest pobierany, ponieważ na terenie odzyskanych ziem nie ma wytwórni kwasu węglowego i z tego względu będzie na tym obszarze używany kwas węglowy, wyrabiany na innych terenach Państwa i wprowadzany do wolnego obrotu handlowego za opłatą podatku spożywczego.

Dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 18/XI 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 90/1938, poz. 611) uchylono na obszarze odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego czesko-słowackie przepisy o skarbowym monopolu sztucznych środków słodzących oraz rozciągnięto na te ziemie z dniem 23/XI 1938 r. moc obowiązującą rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/X 1927 r. o sztucznych środkach słodzących („Dz. Ust. R. P.”

Nr 89/1927, poz. 797), zmienionego ustawą z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1932, poz. 286) i rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dn. 28/XII 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 110/1934, poz. 976) wraz z przepisami art. 107 ÷ 110 prawa karnego skarbowego z dn. 3/XI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 84/1936, poz. 581). Rozciągnięciu tych przepisów polskich na ziemię odzyskane nie stały na przeszkodzie już wspomniane postanowienia Konstytucji, ponieważ przepisy te nie wprowadzają żadnego obciążenia podatkowego, a jedynie ograniczają używanie sztucznych środków słodzących wyłącznie do celów leczniczych, higienicznych i naukowych. Konieczne natomiast było jak najrychlejsze zapobieżenie przenikaniu sztucznych środków słodzących z terenu odzyskanych ziem na obszar całego Państwa. Dążąc do usunięcia w tym celu z rynku zapasów sztucznych środków słodzących, jakie mogły znajdować się na obszarze odzyskanych ziem legalnie w obrocie handlowym—dekret nakłada na uprawnionych sprzedawców hurtowych i detalicznych oraz na właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych przetwórczych obowiązek odsprzedaży zapasów tych środków na rzecz Skarbu Państwa po udowodnionej cenie nabycia. Dekret postanawia przy tym, że Minister Skarbu może upoważnić do wykupu zapasów wytwórnię sztucznych środków słodzących, posiadającą zezwolenie na wyrób tych środków. Od obowiązku odsprzedaży zapasu wolne są te przedsiębiorstwa przemysłowe, położone na obszarze odzyskanych ziem, które uzyskują na podstawie polskich przepisów zezwolenie na używanie sztucznych środków słodzących do przemysłowej produkcji artykułów niespożywczych. Bliższe warunki oraz termin odsprzedaży zapasów sztucznych środków słodzących określi—według postanowień dekretu—Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

Natomiast apteki i składy materiałów aptecznych mogą—zgodnie z dekretem—sprzedawać aż do wyczerpania posiadane w dn. 23/XI 1938 r. zapasy sztucznych środków słodzących uprawnionym w myśl polskich przepisów nabywcom na warunkach, które określi Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej.

W ten sposób zostały zniesione na obszarze odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego te wszystkie samoistne podatki spożywcze (podatki pośrednie i monopole skarbowe), które nie istniały na pozostałym obszarze Rzplitej. Analogicznie sprawa ta zostanie niewątpliwie uregulowana w najbliższym czasie na obszarze ziem, odzyskanych w listopadzie 1938 r.

Dla zrealizowania całkowitej unifikacji systemu podatków spożywczych oraz stanu prawnego w zakresie akcyzowo-monopolowym na obszarze odzyskanych ziem pozostaje jeszcze:

1) zniesienie istniejącego według przepisów czesko-słowackich opodatkowania:

a) w systemie opodatkowania olejów mineralnych—ropy naftowej o gęstości powyżej 790⁰Ar oraz takich olejów mineralnych, uzyskanych z węgla oraz z innych żywic ziemnych niż ropa naftowa, które mogą zastąpić w użyciu oleje mineralne,

b) w systemie opodatkowania napojów—soków gronowych i owocowych;

2) rozciągnięcie na obszar odzyskanych ziem polskich przepisów o podatkach pośrednich i monopolach.

Zniesienie opodatkowania wyszczególnionych wyżej produktów nastąpi z chwilą rozciągnięcia na ziemię odzyskane polskich przepisów o opodatkowaniu olejów mineralnych oraz przepisów o opodatkowaniu wina i miodu syconego.

B. Litwa

OPLATY PATENTOWE OD PRZEROBU SPIRYTUSU.—W związku z przedstawianymi przez izby skarbowe wątpliwościami, co do zakresu stosowania postanowień art. 62 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 11/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1932, poz. 586) oraz części II załącznika do tych przepisów Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 19/XII 1938 r. L. D. VI 14 193/2/38 wyjaśniło, co następuje:

Przyjęta w ust. 1 art. 62 wymienionego wyżej rozporządzenia zasada powszechności opłat od przerobu spirytusu została ograniczona w pewnych kierunkach dalszymi przepisami tego rozporządzenia oraz przepisami wykonawczymi. Ograniczenia te są bądź bezpośrednie (wyraźne wyłączenia) bądź też pośrednie (wyłączenia, wynikające z zakresu stosowanych pojęć).

Do bezpośrednich wyłączeń zaliczyć należy ustalenie w załączniku opłat od przerobu spirytusu tylko w przedsiębiorstwach, a zatem zwolnienie od opłat przerobu spirytusu poza przedsiębiorstwami (np. na domowo-leczniczy użytek) oraz zwolnienie od opłat państwowych zakładów monopolowych (art. 62 ust. 2).

Pośrednie zwolnienia wynikają z treści pojęć: 1) „przedsiębiorstwo” (czynności przemysłowe, handlowe itp., obliczone na zysk) oraz 2) „bezpośrednie użycie” (§ 176).

Dalsze ograniczenia zasady powszechności opłat wynikają z przyjętej przez obowiązujące przepisy konstrukcji obrotu spirytusem oraz systemu kontroli nad zużyciem.

O ile więc spirytus znajduje się już w zupełnie wolnym obrocie (nabywany w detalicznej sprzedaży spirytusu na cele domowo-lecznicze, denaturat), to jego ewentualny przerób nie podlega opłatom.

Kierując się powyższymi założeniami, należy uznać, iż nie podlega opłatom specjalnym:

1) przerób spirytusu: a) poza przedsiębiorstwami, b) przez państwowe zakłady monopolowe, c) przez szpitale (nie obliczone na zysk zakłady lecznicze), d) przez przedsiębiorstwa, o ile przerabiany jest spirytus, przeznaczony na cele domowo-lecznicze, nabyty w detalicznej sprzedaży;

2) przerób denaturatu przez rzemieślników (§ 176 ust. 3);

3) używanie spirytusu: a) do celów naukowo-laboratoryjnych i dezynfekcyjnych, b) do produkcji mieszanek napędowych.

Wypadki wątpliwe, nie podпадаjące pod powyższe taksatywne wyliczenie względnie nie dające się pomieścić w ramach określenia „bezpośrednie użycie” w potocznym rozumieniu tego zwrotu, podlegają decyzji Min. Skarbu.

PIENIĄDZ I KREDYT

OBRÓT PŁATNICZY Z CZECHO-SŁOWACJĄ

Komisja Dewizowa wydała okólnik Nr 29, regulujący obrót płatniczy z Czecho-Słowacją, w nowej redakcji, mianowicie następującej:

Na podstawie art. 3 ust. 2, 4 i 8 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IV 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi („Dz. Ust. R. P.” Nr 86/1938, poz. 584) i w związku z umową, zawartą między Polską i Czecho-Słowacją w dn. 23/XII 1938 r. w sprawie wyrównywania wzajemnych zobowiązań handlowych i finansowych—Komisja Dewizowa postanowiła, co następuje:

§ 1. Zapłata należności za towary pochodzenia czesko-słowackiego oraz wszelkich innych należności, przypadających osobom fizycznym i prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji, może być dokonywana—z wyjątkami, wymienionymi w § 5—wyłącznie w drodze rozrachunku za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego według przepisów, zawartych w tym zarządzeniu.

§ 2. (1) Komisja Dewizowa zezwoliła oddziałom Banku Polskiego i bankom dewizowym na dokonywanie przekazów w drodze rozrachunku polsko-czesko-słowackiego z tytułu następujących należności:

a) za towary pochodzenia czesko-słowackiego, sprowadzone do Polski,

b) z tytułu kosztów robocizny w obrocie uszlachetniającym polsko-czesko-słowackim,

c) z tytułu kosztów ubocznych, wynikających z obrotu towarowego między Polską i Czecho-Słowacją, jak: koszty transportu, prowizje, koszty ekspedycji, koszty ubezpieczenia transportów etc., oraz takichże kosztów, wynikających z obrotu towarowego Polski z trzecimi krajami, a przypadających osobom fizycznym i prawnym, mającym miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji.

(2) W przypadkach, gdy należność z tytułów, wymienionych w ustępie poprzednim, nie powstała z obrotu towarowego między Polską i Czecho-Słowacją, dokonanego za świadectwem rozrachunkowym, wydanym w ramach tego obrotu—przekazy w rozrachunku polsko-czesko-słowackim mogą być przez banki dokonywane tylko na zasadzie wniosków na przepisowych formularzach, przy których złożono dowody, odpowiadające ogólnie obowiązującym przepisom.

(3) Za towar, pochodzący z Czecho-Słowacji, może być uważany taki towar, który został wyprodukowany, przerobiony lub wydobyty na obecnym terytorium Czecho-Słowacji.

(4) Sumy, znajdujące się na rachunkach zablokowanych osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji, z tytułów, wymienionych w ust. 1—mogą być przez oddziały

Banku Polskiego i banki dewizowe przekazywane w rozrachunku na zasadach, podanych w ust. 1 i 2, jeśli wnioskodawca przedstawił wymagane dokumenty.

§ 3. Komisja Dewizowa zezwoliła oddziałom Banku Polskiego i bankom dewizowym na dokonywanie przekazów w drodze rozrachunku polsko-czesko-słowackiego na zasadzie złożonych na przepisowych formularzach wniosków:

a) na koszty utrzymania i zasiłki w ramach przepisów okólnika Komisji Dewizowej Nr 4 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 51-52/1936, str. 1556);

b) na drobne dyspozycje do wysokości zł 100—w ramach przepisów okólnika Komisji Dewizowej Nr 8 cz. IV (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 20/1936, str. 571).

§ 4. (1) Wnioski o zezwolenie na zapłatę w drodze rozrachunku polsko-czesko-słowackiego wszelkich innych zobowiązań niż wymienione w § 2 i 3, winny być przedstawione do decyzji Komisji Dewizowej; to samo dotyczy również wniosków, złożonych w myśl § 2 ust. 2 i § 3, do których nie załączono wystarczających dowodów.

(2) Zezwolenia, udzielone przez Komisję Dewizową, podlegają opłacie manipulacyjnej w wysokości $\frac{1}{2}$ ‰ według przepisów okólnika Komisji Dewizowej Nr 20 (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 27/1936, str. 780, i zesz. 33/1936, str. 970).

§ 5. Należności osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji, z następujących tytułów mogą być przekazywane za granicę na zasadach ogólnych:

a) za towary, nie pochodzące z Czecho-Słowacji—z zachowaniem specjalnych przepisów, regulujących obrót płatniczy Polski z krajem pochodzenia towaru;

b) z tytułu zwrotu kosztów ubocznych, związanych z importem do Polski towarów, nie pochodzących z Czecho-Słowacji—z zachowaniem specjalnych przepisów, regulujących obrót płatniczy Polski z krajem pochodzenia towaru oraz z krajem, w którym te koszty powstały;

c) przekazy z rachunków zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych”, należących do osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji;

d) sumy, zwracane czesko-słowackiemu zleceniodawcy na podstawie okólnika Nr 18 p. 4 z dn. 18/VI 1936 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 27/1936, str. 780);

e) drobne sumy, nie przekraczające równowartości zł 10—w ramach przepisów ust. IV okólnika Nr 8 z dn. 8/V 1936 r. (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 20/1936, str. 571) na pokrycie zobowiązań, wynikających z normalnego prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego, za świadectwa, wydane przez urzędy zagraniczne itp.—jeżeli całość zobowiązania nie przekracza w poszczególnym przypadku sumy zł 10.

§ 6. (1) Zapłata za weksle, wysłane za granicę do dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia na zlecenie osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Czecho-Słowacji, które zostały zaopatrzone w adnotacje, przewidziane w okólniku Komisji Dewizowej Nr 26 ust. II p. a lub b (p. „Polska Gospodarcza” zesz. 32/1936, str. 942) może nastąpić bez osobnego zezwolenia Komisji Dewizowej wyłącznie w drodze rozrachunku przez Polski Instytut Rozrachunkowy, a to:

a) w drodze rozrachunku polsko-czesko-słowackiego—jeżeli zostały wysłane z tytułu należności za towary, pochodzące z obecnego terytorium Czecho-Słowacji, lub z tytułu innych zobowiązań wobec osób fizycznych lub prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na obecnym terytorium Czecho-Słowacji;

b) w drodze rozrachunku polsko-niemieckiego (względnie za pośrednictwem Banku Polskiego—w sposób, przewidziany w okólniku Komisji Dewizowej Nr 35 rozdz. VI—p. „Polska Gospodarcza” zesz. 11/1937, str. 401), lub w rozrachunku polsko-węgierskim, jeżeli zostały wysłane z tytułu należności za towary, pochodzące z terytorium, ustąpionego Rzeszy Niemieckiej względnie Królestwu Węgier, oraz z tytułu innych zobowiązań wobec osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na tych terytoriach.

We wszelkich innych przypadkach należy sprawę przedstawiać do decyzji Komisji Dewizowej.

(2) Przepisy, zawarte w ustępie poprzednim, stosują się analogicznie do weksli, wysłanych za granicę do dn. 26/IV 1936 r., a nadesłanych do inkasa z zagranicy bankom dewizowym do dn. 27/VII 1936 r., oraz do weksli, które przed wysłaniem za granicę były zaopatrzone w adnotację Banku Polskiego, noszącą datę niepóźniejszą niż 31/VII 1936 r.

§ 7. Przepisy, zawarte w niniejszym zarządzeniu, obowiązują również przedsiębiorstwa i organizacje, którym Komisja Dewizowa udzieliła generalnego upoważnienia do samodzielnego dysponowania posiadanymi запасami dewiz (autonomie dewizowe, rachunki walutowe „E” itp.).

§ 8. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 10/I 1939 r. Równocześnie przestaje obowiązywać okólnik Komisji Dewizowej Nr 29 z dn. 7/IV 1938 r. (wydanie IV).

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 2 do 7 stycznia 1939 r.

Okres sprawozdawczy na rynku dewizowym minął pod znakiem osłabionej tendencji, jedynie tylko kilka dewiz odnotowało wyższe kursy. Również i obroty, utrzymujące się na niskim poziomie, nie wykazały poważniejszych zmian w stosunku do okresu poprzedzającego. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem plus—zwyżka, ze znakiem minus—spadek notowań) przedstawiają się następująco: franki francuskie—0·03, franki szwajcarskie +0·45, belgi +0·05, korony czesko-słowackie—0·02, floreny holenderskie +0·20, korony szwedzkie—0·30, korony duńskie—0·80 oraz korony norweskie—0·25; poza tym funty szterlingi obniżyły się o zł 0·08 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5·28 $\frac{1}{4}$	5·28 $\frac{1}{4}$	5·28 $\frac{1}{4}$
„ „ „ telegr.	\$ 1	5·28 $\frac{1}{2}$	5·28 $\frac{1}{2}$	5·28 $\frac{1}{2}$
Funty szterlingi . . .	£ 1	24·50	24·43	24·50
Franki francuskie . . .	100 fr.	13·89	13·87	13·89
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	119·50	119·10	119·50
Belgi	100 blg.	89·15	89·00	89·15
Marki niemieckie . . .	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 kor.	18·10	18·08	18·08
Liry włoskie	100 lir.	27·84	27·82	27·84
Floreny holenderskie .	100 fl.	287·60	287·20	287·60
Guldenvy gdańskie . . .	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie . . .	100 kor.	126·25	126·00	126·20
Korony duńskie	100 kor.	109·40	109·10	109·10
Korony norweskie . . .	100 kor.	123·15	122·70	123·15

Nastroj na rynku papierów lokacyjnych państwowych wzmocnił się, powodując zwyżkę niemal wszystkich notowań. Obroty w dalszym ciągu były ograniczone i nadal skupiały się na premiówkach. W grupie tych pożyczek—sztuki I emisji 3% Poż. Premiowej straciły zł 0·50, serie tej emisji zwyżkowały o zł 0·50, sztuki II emisji te same pożyczki zwyżkowały o zł 1·25, a serie—o zł 1·00. W grupie pozostałych pożyczek—4% Poż. Konsolidacyjna zyskała 0·25% nom., 4 $\frac{1}{2}$ % Poż. Wewnętrzna—0·38% nom., a 5% Poż. Konwersyjna—0·25% nom.

Na rynku papierów lokacyjnych prywatnych—przy mocniejszym nastroju—obroty spadły; zanikły niemal zupełnie transakcje listami zastawnymi towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych. Poza zniżkującymi o 0·75% nom. 4 $\frac{1}{2}$ % L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie—następujące papiery odnotowały zwyżkę (w % o nominału): 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.—o 0·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.—o 1·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi—o 1·25 i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. o 1·25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	86·00	85·00	85·00
„ „ „ „ „ „	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „	85·75
„ „ „ „ „ „	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „	94·00

II emisja sztuki	zł w zł. 100	85.75	84.75	85.75	4½% Śląska			
„ „ serie	„ „ „ „	92.50	92.25	92.50	1928	31—31—31	bez obrotów	[34—34—34 (1 000)
4% Pożyczka Premiowa						(7 000)		
Dolarowa	(\$ ¹⁾)	42.50	42.00	42.25	Londyn			
	w %				4½% stabiliz.	—	bez obrotów	—
	% nominalu				1927			
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł. 100	66.25	66.13	66.25	Zurych			
		-66.00 ²⁾	-65.88 ²⁾	-66.00 ²⁾	4½% stabiliz.			
4½% „ Wewnętrzna	zł	65.50	65.25	65.38	1927	—	—	—
5% „ Konwersyjna	zł	69.00	68.75	68.75	Paaryż ³⁾			
5% „ Konwers. Kol.	zł	—	—	—	4½% stabiliz.			

Listy zastawne i obligacje banków			
5½% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81.00	81.00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	81.00	81.00
7% ³⁾ L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81.00	81.00
8% ³⁾ „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	81.00	81.00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81.00	81.00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	81.00	81.00
5½% Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81.00	81.00
5½% L. Z. „ „ „ „	zł w zł. 1924	81.00	81.00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81.00	81.00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. „	zł w zł. 1924	81.00	81.00
5½% „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81.00	81.00
6% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97.00	97.00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych			
8% ³⁾ L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ⁴⁾	£		78.00
4% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł		54.25 -54.50
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	64.50	63.25 -63.75 -64.00 ⁵⁾
4½% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	77.50	77.00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	79.50	79.00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	73.50	72.50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	65.75	65.50 -65.50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł		62.00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł		59.75
Obligacje miast			
V 4½% Poż. Konw. m. Warszawy	zł		62.50
VI 6% „ „ „ „	zł		84.00
VIII i IX 6% „ „ „ „	zł	80.00	79.50

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁶⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)			
		19 ÷ 24/XII	27 ÷ 31/XII
			2 ÷ 7/I
New York			
4½% dolarowa			
1920	37½/8—37½/8— —37½/8 (3 000)	bez obrotów	38½/2—37½/2— 38½/2 (7 000)
8% Dillon			
1925	34—32½/8—32½/8 (16 000)	32½/8—30½/8—31 (18 000)	35—31—35 (9 000)
4½% stabiliz.			
1927	45—45—45 (2 000)	46—46—46 (4 000)	50—45½/8—45½/8 (44 000)
4½% Warszawy			
1928	45½/8—45½/8— —45½/8 (1 000)	bez obrotów	30½/8—30½/8— —30½/8 (1 000)

¹⁾ \$ 5 = zł 44.57.

²⁾ Dotyczy odinków po 100.

³⁾ Na zasadzie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 18/XI 1938 r. („Dz. Ust. R. P.“ Nr 89/1938, poz. 607) oprocentowanie zostało obniżone na 5½%, począwszy od daty płatności drugiego kuponu, płatnego po wejściu w życie wspomnianego dekretu.

⁴⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

⁵⁾ Dotyczy drobnych odinków.

⁶⁾ Kursy — w % — ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

Mediolan			
7% włoska			
1924	—	101.04—100.04— —101.04 (50)	—

Z BANKU POLSKIEGO

BANK POLSKI W GRUDNIU 1938 R.—Od końca listopada i przez cały grudzień ub. r. obroty walutowe Banku Polskiego kształtują się znacznie niż poprzednio korzystniej, dając przewyżki dopływu dewiz do Banku nad ich odpływem z Banku, a pośrednio odbijając się dodatnio na dopływie złota do Banku. Może wpłynęła na to częściowo i poprawa od października bilansu handlowego, który stał się aktywnym, ale głównie—jak przypuszczają należy—oddziaływała tu bezpośrednio czy pośrednio rejestracja mienia, posiadanego za granicą.

Korzystne kształtowanie się obrotów walutowych odbiło się również i na rezerwach walutowych Banku, które zwykowały w ciągu grudnia z zł 12.0 miln. do zł 18.0 miln., a więc o połowę, przy czym w III dekadzie wzrosły o zł 0.9 miln. Mimo tej wyższej rezerwy, które jednak w I półroczu ub. r. prawie stale kurczyły się, nie został osiągnięty na ultimo 1938 r. poziom z końca 1937 r., który wynosił zł 35.1 miln., a więc akurat dwa razy więcej.

Zróżniły wzrost w ciągu roku wykazały rezerwy złota, które na ultimo 1938 r. wynosiły zł 445.2 miln. wobec zł 434.9 miln. na ultimo 1937 r. Wzrost rezerw nastąpił w ostatnich 2 miesiącach roku—właśnie dzięki korzystnemu kształtowaniu się obrotów walutowych i skutecznym w związku z tym zakupom złota. Upóźniono—do dn. 20/X ub. r.—mimo stałego drobnego skupu złota przez oddziały Banku—rezerwy złota Banku, na skutek dokonanych kilku sprzedaży, zmalały o zł 2.6 miln.; spadek odbywał się w krótkim okresie od początku września do III dekady października, gdy przed tym rezerwy wzrosły o zł 12.8 miln. W samym miesiącu grudniu rezerwy złota podniosły się o zł 3.6 miln., przy czym w III dekadzie o zł 0.4 miln.

Powyższe rezerwy złota w stosunku do podlegającej pokryciu złotem sumy obiegu biletów bankowych i części natychmiast płatnych zobowiązań (przewyżki ich ponad zł 100 miln., uznane przez statut za pewne z reguły nieprzekraczalne minimum tych zobowiązań) wynosiły na ultimo grudnia 28.59%, czyli mniej niż na ultimo II dekady grudnia, mniej także niż na ultimo listopada, a znacznie mniej niż na ultimo 1937 r. Ten niższy ruch procentowego pokrycia złotem przedstawia poniższe zestawienie:

	%
30/XI 1938	30.08
20/XII „	30.14
31/XII „	28.59
31/XII 1937	32.97

Spadek procentu pokrycia w III dekadzie grudnia—podobnie zresztą jak i spadek w ciągu całego grudnia—mimo wzrostu sumy pokrycia, tj. rezerw złota—został spowodowany jednoczesnym wzrostem sumy, podlegającej pokryciu, tj. sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku (a właściwie ich części, uwzględnianej przy obliczeniu pokrycia), która to suma podniosła się w III dekadzie z zł 1 575.9 miln. do zł 1 657.3 miln., a w okresie całego grudnia o zł 89.2 miln.

Podkreślić należy, że—to znowu zarówno w ciągu całego miesiąca grudnia, jak i w III dekadzie—wzrost wykazały oba składniki tej sumy, a więc i obieg banknotów, który podniósł się w grudniu z zł 1 372.8 miln. do zł 1 406.2 miln., przy czym w III dekadzie o zł 69.7 miln., i natychmiast płatne zobowiązania, które zwykowały w ciągu miesiąca z zł 195.3 miln. do zł 251.1 miln., a w samej III dekadzie o zł 11.7 miln.

Wzrost zobowiązań w ostatniej dekadzie grudnia dotyczy jedynie lokatyrowych, które zwykowały z zł 189.9 miln. do zł 206.1 miln., podczas gdy saldo pozycji „różne rachunki” jednocześnie skurczyło się o zł 4.5 miln.

¹⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

Lokaty żyrowe kas państwowych znacznie się na ultimo roku skurczyły, wykazując poważny spadek w stosunku do końca listopada i dwudziestokilkakrotny spadek w stosunku do stanu w końcu 1937 r. Natomiast tzw. „pozostałe” lokaty (banków państwowych oraz prywatne) wykazały silną zwyżkę i w ciągu III dekady (więcej niż o $\frac{1}{2}$) i w ciągu całego grudnia (o przeszło $\frac{2}{3}$), jednak nie osiągnęły poziomu z końca 1937 r., który był o przeszło $\frac{1}{3}$ większy od poziomu z końca 1938 r., jak to wykazuje następujące zestawienie (w miln. zł):

Lokaty żyrowe:		
	kas państwowych	pozostałe
30/XI 1938	9'0	146'2
20/XII ..	14'5	175'4
31/XII ..	1'4	204'7
31/XII 1937	35'5	259'1

Obieg biletów bankowych zwiększył się na ultimo roku o zł 69'7 miln., czyli więcej niż na ultimo listopada ub. r., kiedy podniósł się o zł 45'8 miln., oraz więcej niż na ultimo 1937 r., wówczas bowiem zwykła obiegu wyniosła zł 54'5 miln. Jak stwierdziliśmy wyżej, obieg biletów Banku w ciągu grudnia podniósł się o zł 33'4 miln., był jednak znacznie niższy niż na ultimo października, kiedy wynosił zł 1 475'7 miln., a tym bardziej niż na ultimo września, kiedy stanowił zł 1 547'5 miln. Trzeba bowiem przypomnieć, że wbrew stałej i niezmienniej tendencji, związanej ze strukturą sezonową obrotów płatniczych w kraju, która wyrażała się w tym, że maksimum obiegu w ciągu roku przypadało na koniec października, w ubiegłym roku obieg osiągnął swe maksimum na koniec września, a to w związku z faktem wycofywania w końcu września wkładów z instytucji finansowych na tle oddziaływania na wkładców alarmów wojennych na świecie. Mimo spadku obiegu na ultimo roku w porównaniu z maksymalnym stanem w ciągu roku wykazał on w okresie całego roku silny — bo przeszło o $\frac{1}{3}$ — wzrost, jak to wykazuje następujące zestawienie (w miln. zł):

30/IX 1938	1 547'5
31/X ..	1 475'7
30/XI ..	1 372'8
20/XII ..	1 336'5
31/XII ..	1 406'2
31/XII 1937	1 059'5

Silny wzrost obiegu na ultimo grudnia nie znajdował odpowiednika w odpływie lokat żyrowych z Banku, które — przeciwnie — w związku z lokowaniem przez różne instytucje wzmocnianych przy sporządzaniu bilansów swych rezerw kasowych — zwiększyły się; natomiast wzrost obiegu był związany częściowo z dopływem złota i dewiz do Banku, a głównie z rozszerzeniem działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to najsilniej — w liczbie absolutnej — wzrósł portfel wekslowy, mianowicie o zł 46'0

miln.; była to jednak zwykła mniejsza niż na ultimo 1937 r., kiedy to portfel wekslowy zwiększył się o zł 79'2 miln. Z kolei poważnie, bo o zł 27'9 miln. — i biorąc stosunkowo, najsilniej — wzrosły pożyczki zastawowe, które w 1937 r. na ultimo nawet znikowały. Wreszcie, portfel skupionych przez bank biletów skarbowych, który na ultimo 1937 r. też skurczył się, zwiększył się w ostatniej dekadzie grudnia 1938 r. o zł 19'6 miln.

W okresie całego grudnia przeważała dla kredytów dyskontowych tendencja zniżkowa, dla pozostałych zaś kredytów — silnie zwyżkowa — tak, że w rezultacie w ciągu miesiąca portfel wekslowy skurczył się, a portfel biletów skarbowych i pożyczki zastawowe silnie wzrosły, jak to ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost (+)	lub spadek (-)
Kredyty dyskontowe	—	7'5
Pożyczki zastawowe	+ 26'6	
Bilety skarbowe	+ 30'2	

W okresie całego roku 1938 nastąpił bardzo poważny wzrost sumy kredytów Banku, co oczywiście nie daje jeszcze obrazu nasilenia akcji kredytowej w ciągu roku. Szczególnie silnie, bo niemal 5-krotnie zwiększyła się suma pożyczek zastawowych, ok. $3\frac{1}{2}$ -krotnie wzrósł portfel biletów skarbowych, skupionych przez Bank, wreszcie, prawie o $\frac{1}{4}$ zwiększył się portfel wekslowy. W liczbach absolutnych wzrost stanu kredytów w ciągu 1938 r. przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe	169'9
Pożyczki zastawowe	57'5
Bilety skarbowe	58'5

Co się tyczy innych — poza omówionymi wyżej — operacji czynnych Banku, to nastąpił w grudniu spadek zapasu monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej, skupionych przez Bank na własność, natomiast wzrósł nieco (mimo spadku w III dekadzie) portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego; dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w ciągu grudnia niezmienny, choć zmniejszył się w stosunku do stanu w końcu 1937 r. prawie o połowę.

Całe bankowe pokrycie obiegu, obejmujące rezerwy walutowe i wyodrębnione w bilansach kredyty Banku — przedstawiało się w grudniu następująco (w tys. zł):

	30/XI	20/XII	31/XII
Waluty i dewizy	12 039	17 109	18 049
Weksle krajowe	838 255	784 802	830 784
Bilety skarbowe	51 634	62 239	81 861
Polskie monety srebrne i bilon	32 424	43 366	27 953
Pożyczki, zabezpieczone zastaw.	85 544	84 200	112 101
Papiery proc. własne	127 431	135 439	131 353
Dług Skarbu Państwa	45 000	45 000	45 000
Razem:	1 192 327	1 172 155	1 247 101

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

PROBLEMY FINANSOWE PRZEMYSŁU SOWIECKIEGO

Sprawa należytego zorganizowania gospodarki finansowej przemysłu sowieckiego stale waha się pomiędzy dwoma krańcowymi systemami organizacji przemysłowej w Z. S. R. R. — pomiędzy dalekosiężną centralizacją i zupełną prawie autonomią poszczególnych zakładów przemysłowych.

Jeżeli przyjrzemy się dziejom organizacji przemysłu, to zobaczymy, że okres tzw. „komunizmu wojującego” w latach 1918 — 21 znamionował centralizację przemysłu — centralizację do tego stopnia, że nawet księgowość poszczególnych fabryk była prowadzona przez zarządy centralne danej gałęzi przemysłowej tzw. „gławkii”. Doprowadziło to w szybkim czasie do takiego stanu, że zarządy fabryk nie miały wyobrażenia o kosztach produkcji i jakiegokolwiek kalkulacji przemysłowej, a pojęcie amortyzacji zupełnie nie istniało. Był to okres prób wprowadzenia gospodarki bezpieniężnej, która — wbrew oświadczeniom budowniczych reżimu sowieckiego, jak Lenin, Trocki, Bucharin, Swierdłow i inni — doprowadziła do całkowitej ruiny normalną wymianę dóbr, i cała próba skończyła się na powrocie do gospodarki

prymitywnej, bezpośredniej wymiany towarów. Chaos i głód towarowy doprowadziły do radykalnej reformy Lenina, znanej pospolicie pod nazwą „nepu”. Reforma ta polegała przede wszystkim na tym, że pozwolono na handel prywatny w celu odbudowy normalnego obiegu i wymiany dóbr konsumcyjnych. Prywatne firmy handlowe (jednoosobowe) powstawały jak grzyby po deszczu, i już w połowie 1922 r. cały obszar Z. S. R. R. został pokryty gęstą siecią prywatnych przedsiębiorstw handlowych. Scentralizowany przemysł, pracujący wg raz do roku ustalanych planów, nie był w stanie dostosować się do potrzeb rynkowych i produkował artykuły, nie odpowiadające potrzebom ludności, a służące jedynie do zaspakajania potrzeb przedsiębiorstw państwowych. O jakiegokolwiek rentowności nie było mowy, gdyż fabryka z materiałów państwowych wytwarzała produkty, „nabywane” wyłącznie przez Państwo. Ludność nie korzystała zupełnie z produkcji tego okresu — z wyjątkiem kilku artykułów, jak: zapalki, wódka i papier, nabywany w postaci gazet lub broszur propagandowych. Nikt wówczas nie myślał o wyrobieniu innych artykułów pierwszej potrzeby. Dla

przykładu zaznaczę, że dopiero w 1931 r. wyprodukowano oficjalnie w fabryce sowieckiej tak potrzebne przedmioty, jak młotek, igłę i obcęgi. Do tego czasu używano tych rzeczy, wyrabianych systemem chałupniczym lub nielegalnie w warsztatach fabrycznych z kradzionego surowca rządowego. Cena młotka w 1930 r. wynosiła 40 rb., czyli $\frac{1}{4}$ lub $\frac{1}{5}$ przeciętnego zarobku robotniczego albo pensji średniego urzędnika.

„Nep” dokonał przewrotu w gospodarce sowieckiej, wprowadził mianowicie pieniądź do obrotu towarowego. Chociaż pieniądź wówczas podlegał stałej i szybkiej dewaluacji, niemniej jednak stał się nie tylko pośrednikiem wymiany, ale i miernikiem wartości. Tym „fenomenem”, jak nazwano powrót pieniądza do gospodarki Z. S. R. R., władze sowieckie były do tego stopnia zaskoczone, że dopiero pod koniec 1922 r. (a więc w $1\frac{1}{2}$ roku po wprowadzeniu „nepu”) zaczęto szukać sposobów skomercjalizowania przemysłu państwowego. Wydano radykalne zarządzenia i zmieniono całkowicie organizację przemysłu. Zarządy centralne („gławki”) zostały zniesione, fabryki otrzymały dużą swobodę, a — co najważniejsze — zaprowadzono i tu gospodarkę pieniężną. Od tej chwili fabryka nabywała surowiec za gotówkę, wypłacała pensje robotnicze w pieniądzu (dotychczas w naturze) oraz sprzedawała Skarbowi Państwa lub prywatnym kupcom swoje wyroby. Ustalono pierwsze cenniki wyrobów przemysłowych, a poszczególne fabryki zaczęły produkcję swoją dostosowywać nie tylko do planu państwowego, ale i do miejscowego rynku zbytu. Kupiec prywatny płacił gotówką przy odbiorze, podczas gdy Państwo zalegało kilka lub kilkanaście miesięcy za uregulowaniem rachunku fabryki za dostarczone wyroby. Robotnicy nie mogli czekać na wypłatę zarobków, a państwowi dostawcy surowca nie chcieli kredytować dostaw. Powstała sytuacja paradoksalna, że prywatny odbiorca miał pierwszeństwo przy dostawach z fabryk państwowych. Zbliżał się jednak zmierzch „nepu”, i wydano nakaz, aby Państwo miało pierwszeństwo przy dostawach z fabryk, a opornych dyrektorów rozstrzelano. Zaczęły się wówczas awantury z robotnikami, którym zwlekano z wypłatami. Odbiorcy prywatni odpadli, miejsce ich zajęły sklepy państwowe, niesłusznie nazywane kooperatywami, które również nie śpieszyły się z opłacaniem rachunków za dostawy. Sytuację łagodziła maszyna drukarska, dzięki której fabryki zaczęły otrzymywać nieograniczone kredyty pod dyskonto własnych weksli. Ponieważ jednak kalkulacja kupiecka wyrobów przemysłowych była mocno wadliwa, przemysł — pomimo pozorów rozkwitu — pracował z olbrzymim deficytem. Wg oświadczenia Ordżonikidzego w 1933 r. — w owym okresie deficytowa gospodarka przemysłowa pochłonęła tak wielkie sumy, że po przeliczeniu ich na ruble złote, możnaby za nie całe Z. S. R. R. zelektryfikować.

Zaczęto ponownie zastanawiać się nad sposobami reorganizacji i ujęcia w karby zanarchizowanego przemysłu. Termin tej reorganizacji został przyspieszony przez stabilizację rubla w 1924 r. Przystąpiono do odbudowy centralistycznego systemu organizacji przemysłu — przez stworzenie trustów poszczególnych gałęzi produkcji. Tak powstały wielkie, niesłychanie zbiurokratyzowane trusty, jak: „Ugol”, „Nieft”, „Stal” itd., obejmujące wszystkie fabryki danej gałęzi, rozsięte po olbrzymim obszarze Z. S. R. R.

Przystąpiono do opracowywania planów odbudowy przemysłu, do stworzenia źródeł surowcowych oraz do oparcia kalkulacji przemysłowej na zasadach kupieckich, tzw. „chozraszcziot”. Zrujnowany przez wojnę domową, zdewastowany przez bezmyślną eksploatację w czasie „nepu”, przemysł sowiecki zaczął powoli, bardzo powoli dźwigać się z upadku. Dzięki staraniom trustów, które miały swe zarządy centralne w Moskwie, sygnęły się hojnie kredyty państwowe dla poszczególnych fabryk i kopalń. Rozpoczął się okres inwestycji, który potem, zyskując na rozpędzie, doprowadził do słynnych pięciolatek, z których druga nie zupełnie została zakończona.

Stworzono wówczas ciekawy system zaopatrzenia przemysłu tzw. „ciepnaja sistiema snabżenija” (łańcuchowy system zaopatrzenia), polegający na tym, że dany obiekt przemysłowy mógł nabywać surowiec i materiały, potrzebne do produkcji, tylko w ściśle określonym miejscu, jak również odbiorcy byli dokładnie określani. Początkowo

obiekty, w ten sposób związane, były nieraz daleko od siebie położone, ale przy stopniowym realizowaniu rozbudowy przemysłu w ramach pierwszej pięciolatki trudność ta została częściowo, a nieraz w znacznym stopniu usunięta. Niemniej jednak łańcuchowy system zaopatrzenia stał się następnie jednym z powodów załamania się planu produkcji.

Zaopatrywanie przemysłu w środki finansowe oparte zostało na dwóch, równorzędnie działających i niezależnych od siebie czynnikach. Pierwszym z nich były dotacje na rozbudowę, odbudowę względnie inwestycje przemysłu z budżetu państwowego. Jak wiemy, dotacje te płynęły szerokim strumieniem ze Skarbu Państwa i rosły w miarę zwiększania się tempa pierwszej pięciolatki (1928÷32). Ustabilizowany w 1924 r. rubel załamał się już w 1925 r., a na mocy rozporządzenia Centr. Kom. Wyk. Z. S. R. R. z dn. 21/III 1928 r. waluta sowiecka została całkowicie wycofana z obrotu międzynarodowego, stając się wewnętrznym pieniądzem papierowym. Stało się to na skutek deficytu budżetowego i gospodarczego, gdyż inwestycje przemysłowe pożerały cały dochód społeczny z poważną nadwyżką. Dla ilustracji można zaznaczyć, że w chwili stabilizacji waluty i wprowadzenia czerwionca¹⁾ w lutym 1924 r. obieg pieniężny wynosił ok. 630 miln. rb., a w ciągu następnych lat emisja roczna wynosiła początkowo połowę tej sumy, następnie zaś doszła do jej wysokości, jak to wykazuje następujące zestawienie (w miln. rb.)²⁾:

	Maksimum emisji wg planu	Emisja faktyczna
1926/27	150	337
1927/28	200	343
1928/29	200	672

Drugim dostawcą kredytu przemysłowego był bank państwowy „Gosbank”, udzielający przemysłowi krótkoterminowych pożyczek pod dyskonto własnych weksli (tzn. weksli, wystawionych przez fabrykę lub kopalnię) bez żadnego ograniczenia sumy ani też jakiegokolwiek kontroli.

Jest rzeczą jasną, że — mając tak nieograniczone i łatwo dostępne źródła kredytu — kierownicy poszczególnych działów czy zakładów przemysłowych przestali się trapić takimi zagadnieniami, jak potrzeba racjonalnej kalkulacji, rentowność produkcji itp., wysilając się jedynie w kierunku najszybszej rozbudowy i rekordów ilościowych w produkcji. Koszty produkcji zaczęły fantastycznie wzrastać, z czym jednak nie liczone się wcale. Cena nie odgrywała roli — chodziło o ilość, nawet gatunek wyrobu stawiano na dalszy plan. Byle wykonać „promfinplan” (plan przemysłowo-finansowy, ustalany z roku na rok przez specjalne biuro planowania tzw. „Gosplan”), byle wykazać swoją gorliwość proletariacką w mnożeniu liczb statystycznych. „Księgowość zakładów przemysłowych przestała istnieć, o żadnej kalkulacji lub kontroli nie było mowy, zupełna anarchia zapanowała w dziedzinie finansowej gospodarki zarówno poszczególnych zakładów przemysłowych jak i całych trustów³⁾.

Jeżeli dodamy, że dyscyplina wekslowa przestała istnieć, możemy sobie doskonale wyobrazić stan gospodarki finansowo-kredytowej przemysłu sowieckiego w latach 1924÷30.

Należy tu zaznaczyć, że w sowieckim życiu gospodarczym zarysował się bardzo ciekawie antagonizm pomiędzy normalnymi funkcjami pieniądza a systemem gospodarki planowej. Ekonomści sowieccy nie potrafili uzgodnić planowej gospodarki z gospodarką pieniężną, co w swych skutkach jest stałym źródłem poważnego zamętu w stosunkach walutowych i kredytowych Z. S. R. R. To jest właśnie źródłem owego fantastycznego wzrostu emisji pieniądza, która w roku 1928/29 przeszła 3-krotnie przekroczyła normy, przewidziane przez plan gospodarczy. Dowodzi to, że w konflikcie planu produkcji przemysłowo-

¹⁾ Czerwioniec jest jednostką walutową, dzieli się na 10 rubli, z których każdy zawiera 100 kopiejek.

²⁾ Dane wg gazet: „Finansy i Narodnoe Chozajstwo” z sierpnia 1929 r. oraz „Planowoje Chozajstwo” Nr 5 z maja 1930 r., zestawione przez P. Glassa w „Przeglądzie Gospodarczym” Nr 16 z dn. 15/VIII 1931 r.

³⁾ Z motywów do uchwały Rady Komisarzy Ludowych Z. S. R. R. z dn. 29/XI 1937 r.

węj z systemem walutowym władze sowieckie przechyliły się na stronę gospodarki planowej, potraktowanej niezwykle rygorystycznie, grzebiąc w ten sposób wszelkie możliwości uregulowania spraw walutowych.

Należy zaznaczyć, że w latach 1926 ÷ 29 kierownicze sfery przemysłowe wywierały b. silny nacisk na Komisariat Finansów i Gosbank, aby ten ostatni zaniechał reakcyjnej i burżuazyjnej metody przestrzegania granic kredytu dla poszczególnych obiektów przemysłowych. Tak też się stało. W roku gosp. 1928/29 granice te ostatecznie zerwano, powodując po raz trzeci kompletną dezorganizację, a raczej dewastację systemu kredytowego. Gosbank zaprzestał ogłaszania swoich biuletynów kredytowych. Gosbank właściwie już w 1925 r. utracił wszelki wpływ na bieg spraw kredytowych, stając się coraz bardziej bezwolnym narzędziem w rękach Gosplanu i „rekordmenów” z trustów. Główną formą kredytu był kredyt dyskontowy, który już w latach 1927 ÷ 29 stał się zmorem Gosbanku, gdyż gromadził on olbrzymie ilości weksli, których nikt nie miał nawet zamiaru wykupywać.

Kredyt dyskontowy stał się zatem fikcją, która nie mogła być już dłużej utrzymana. Komisarz Ludowy Ciężkiego Przemysłu Ordżonikidze zdał sobie doskonale sprawę, że w tych warunkach doprowadzenie do „komercjalizacji” przemysłu sowieckiego nie jest do pomysłenia. A dopóki przemysł nie uzyska rentowności, a przynajmniej bezdeficytowości, popularne hasło Lenina „dognać i pierzgnąć Amerykę” (dopędzić i prześcignąć Amerykę) nie ma najmniejszych nawet szans realizacji. Piatakow wskazywał na konieczność radykalnej reformy kredytu oraz na niezbędną zmianę wekslu jako głównego dezorganizatora sowieckich stosunków kredytowych.

Na ten sam okres przypada ostateczna likwidacja „nepu” (rok 1928/29), zniesienie w drodze konfiskat resztek prywatnych przedsiębiorstw handlowych oraz wprowadzenie — zamiast opartej na pieniądzu dość swobodnej wymiany towarowej — systemu konfiskacyjno-rekwizycyjnego w dziedzinie handlu pomiędzy miastem i wsią. Podaż wszelkich artykułów została ujęta w normy, przewidziane „promfinplanem”, oraz obrót towarowy oddano całkowicie sklepom państwowym. Nawet podaż sił roboczych została ujęta w specjalne normy przymusowe, ustalone rozporządzeniem Rady Komisarzy Ludowych z dn. 2/VII 1929 r. Na mocy tego zarządzenia każde osiedle musiało dostarczyć pewną liczbę robotników dla budującego się przemysłu, a w razie braku dostatecznej liczby ochotników oddziały G. P. U. przeprowadzały rekrutację przymusową. Akcja ta otrzymała piękną nazwę „mobilizacji środków produkcji” („mobilizacja środków produkcji”), gdzie jednostka ludzka została zepchnięta do roli „środka produkcji” i postawiona na równi z przedmiotami martwymi. Zmianom tym towarzyszyła szybka dewaluacja rubla oraz masowa konfiskata posiadanych przez ludność zasobów pieniężnych, zdobytych w okresie „nepu”. Konfiskacie tej ulegały nawet drobne oszczędności, pochodzące z płac robotniczych. Akcja ta była pomyślana jako walka z akumulacją pieniądza w rękach prywatnych pod pięknym brzmieniem hasła „mobilizacji zasobów ludności” („mobilizacja środków nasilenia”). Hasło to przetrwało do dnia dzisiejszego, ale posiada ono od 1931 r. zupełnie inną treść, gdyż jest używane w okresie subskrypcji pożyczek państwowych, które są emitowane co rok i zabierają 75 ÷ 150% jednomiesięcznych zarobków robotniczych lub urzędniczych.

Na tle tych stosunków, które stanowiły prawdziwy przewrót w dotychczasowym systemie gospodarczym Z. S. R. R., przystąpiono do reformy, a raczej likwidacji kredytu przemysłowego — zarówno długiego, jak i krótkoterminowego. Głównym rządcą tej reformy był sam Piatakow, domagający się utworzenia zamiast dotychczasowego kredytu „socjalistycznego rozrachunku w uspołecznionym odcinku, stanowiącym jedną fabrykę i jeden skład towarowy”. W zdaniu tym słowa „uspołeczniony odcinek” należy rozumieć jako przedsiębiorstwa państwowe wszelkiej produkcji, a więc i rolniej.

Reforma została dokonana ustawą z dn. 30/I 1930 r., która, znosząc weksel i wszelkie inne formy kredytu gotówkowego, wprowadziła powszechny „socjalistyczny clearing”, polegający na tym, że Gosbank stał się centralą rozrachunkową dla wszystkich jednostek gospodar-

czych i wszelkie rozrachunki pomiędzy przedsiębiorstwami państwowymi były przeprowadzane w drodze przelewów z konta na konto, z zachowaniem granic przyznanego danemu przedsiębiorstwu kredytów. Ustawa z dn. 30/I 1930 r. otrzymała miano ustawy o „kontrolu przy pomocy rubla”, czyli tzw. „kontrol rublom”. Rubel miał być tym wskaźnikiem prawidłowości gospodarki danego zakładu, gdyż każde odchylenie w kalkulacji lub przekroczenie wydatków produkcyjnych miało natychmiast wyrazić się w formie wzrostu obciążenia r-ku clearingowego danego przedsiębiorstwa. W numerze 18/19 biuletynu Gosbanku z 1930 r. o systemie „kontrolu przy pomocy rubla” Piatakow pisał: „Przy tym systemie każda pomyłka w planie, albo oddziaływanie pewnych czynników, których plan nie przewidział, będzie ujawnione daleko ściślej. A więc samo planowanie i manewrowanie przy wykonywaniu planu staje się daleko ściślej i bardziej przejrzystym”.

Reforma ta zawiódła całkowicie pokładane w niej nadzieje, co najlepiej ilustruje niebywały wzrost emisji pieniądza. Jak wiemy, w roku 1928/29 emisja wzrosła o 672 miln. rb., a w czasie pełnego rozkwitu reformy, tj. od dn. 1/IV do dn. 30/IX 1930 r., obieg pieniężny wzrósł o 1396 miln. rb., chociaż plan przewidywał wzrost obiegu jednego półroczu po wprowadzeniu reformy obieg banknotów przekroczył 3-krotnie normę, przewidzianą dla całego roku. Poza tym przemysł przerzucił całą księgowość na Gosbank, i znowu sprawa rentowności produkcji nie weszła na pożądaną tory. Zarząd fabryczny posiadał jedynie wyciągi ze swego konta rozrachunkowego, wykazujące globalną sumę, pozostającą do rozporządzenia do końca danego okresu gospodarczego. Chaos w księgowości i kalkulacji nie tylko że nie został zażegnany, ale jeszcze bardziej powiększony — dzięki temu, że Gosbank, przeciążony nawałem pracy, opóźniał się coraz bardziej z księgowaniem poszczególnych pozycji przelewowych clearingu socjalistycznego, co doprowadziło już w końcu 1931 r. do takiego rozprężenia, że żaden zakład gospodarczy nie wiedział, jakimi sumami rozporządza, i czy jego wierzytelności bądź długi zostały przeksięgowane. Na domiar złego, ustawa z dn. 30/I 1930 r. nie określała, kto ma prawo do obciążania poszczególnych rachunków clearingowych, dzięki czemu powstał zupełnie niemożliwy w naszych stosunkach proceder obciążania rachunków obcych, np. odbiorcy, bez jego wiedzy na rachunek przysiężnej dostawy. Sposób ten już od lipca 1930 r. zaczął być powszechnie stosowany, gdyż tą drogą powiększano sobie dowolnie przyznane przez Gosplan kredyty.

Jak widzimy, uniwersalny socjalistyczny clearing doprowadził do ponownego wylamania się kredytu przemysłowego spod wszelkiej kontroli naczelnych władz finansowych i gospodarczych. Czasopismo „Finansy i Socjalistyczne Choziajstwo” z dn. 30/IV 1932 r. pisze, że „organizacje gospodarcze przestały interesować się rezultatami finansowymi swojej działalności, co nie mogło nie spowodować osłabienia ich uwagi w sprawach racjonalizacji wytwórczości, obniżenia kosztów własnych, akumulacji zysków i oszczędnego stosunku do rezerw materiałowych i finansowych”.

O skasowaniu socjalistycznego clearingu nie mogło być jednak mowy, gdyż system ten wiązał się z zasadniczą doktryną ustrojową, tj. z zasadą socjalistycznej gospodarki planowej. Ograniczono się więc jedynie do wniesienia pewnych dość udanych poprawek do tego systemu. Pierwsza poprawka została wprowadzona ustawą z dn. 14/I 1931 r. (a więc w niespełna rok od wprowadzenia reformy) i nosi nazwę ustawy „o ulepszeniu praktyki reformy kredytowej”. Zarządzenie to wprowadziło szereg istotnych ograniczeń do socjalistycznego clearingu, mianowicie: 1) Gosbank opłaca rachunki dostawców jedynie w granicach posiadanych przez nabywcę kredytów oraz na mocy akceptacji rachunku przez nabywcę lub na jego zlecenie (akredytywa); 2) akredytywy są opłacane przez Gosbank dopiero po otrzymaniu od nabywcy protokołu odbioru dostarczonych materiałów, przy czym w protokole tym musi być wyraźnie zaznaczone, że gatunek, rodzaj, ilość i termin dostawy odpowiadają warunkom umowy z dostawcą; 3) Gosbank może finansować dostawy, które jeszcze nie zostały przyjęte protokolarnie przez odbiorcę, z zachowaniem granic kredytów,

posiadanych przez dostawcę; 4) ustalono dolną granicę rachunków, mogących być przyjmowanymi przez Gosbank do opłacenia lub przelewu, do kwoty 100 rb. dla drobnych przedsiębiorstw i 1 000 rb. dla wielkich jednostek gospodarczych.

Jak z tego widzimy, ustawa z dn. 14/I 1931 r. reguluje b. istotne sprawy socjalistycznego clearingu, kasując w pierwszym rzędzie prawo rozporządzania cudzym rachunkiem. Zmieniono również kredytowanie przyszłych dostaw, gdyż proceder ten tak się rozwinął, że zaczęto masowo fabrykować „martwe dostawy”, które wprowadziły zupełną dezorganizację socjalistycznego clearingu, zasypując go zupełnie fikcyjnymi pozycjami.

Ciekawie wygląda sprawa ograniczenia minimalnej wysokości rachunku, który mógł być przedstawiony Gosbankowi do załatwienia. Chodziło tu po prostu o odciążenie Gosbanku od drobnych co do sumy, ale olbrzymich co do ilości pozycji do załatwiania, co przy niesłychanej biurokracji sowieckiej wymagało bardzo poważnego nakładu pracy.

Największy sprzeciw sfer przemysłowych wywołała ta część ustawy, która nałożyła na Gosbank obowiązek kontrolowania (zresztą czysto formalnego) protokołów odbioru dostaw, a szczególnie konieczność zamieszczania w tych protokołach klauzuli o dobrym gatunku dostarczonych towarów. Jak powszechnie wiadomo, wyroby przemysłu sowieckiego są wykonywane niedbale, i ilość braków dochodzi w niektórych fabrykach do 40%. Dlatego też stwierdzanie w protokołach przyjęcia dostawy, że otrzymano towar dobry, kryje w sobie zawsze pewne niebezpieczeństwo dla zarządu fabrycznego czy też kopalnianego. Procesy sądowe na tym tle nie należą w Z. S. R. R. do rzadkości, przy czym z reguły nie bierze się pod uwagę faktu, że zarząd fabryczny musiał przyjąć taki towar, jaki mu przysłano, ponieważ: 1) musiał on dokonać zamówienia w ściśle określonym przez Gosplan przedsiębiorstwie, nie mając prawa wyboru dostawców; 2) gdyby dostarczony towar był zakwestionowany i odrzucony, to fabryka musiałaby wstrzymać produkcję, co pociąga za sobą poważne konsekwencje z tytułu „zerwania promfinplanu”. Zaczęła się więc cicha, ale ostra walka pomiędzy zarządami fabryk i Gosbankiem w celu zniesienia tej klauzuli z protokołu przyjęcia dostawy. Walka ta trwa do dnia dzisiejszego, powodując kolejne wykrywanie „wrogów ludu” w zarządach fabryk lub kopalni, w oddziałach Gosbanku, a nieraz nawet w urzędzie kontroli państwowej, bo gdy w sprawy tego rodzaju wkracza kontroler państwowy, to niejednokrotnie poważnie strony błyskawicznie godzą się i wspólnie atakują kontrolera. System tego rodzaju obrony przed kontrolą państwową jest przypuszczalnie rozpowszechniony i daje o tyle ciekawe rezultaty, że znaczenie tej kontroli w ciągu ostatnich 2 lat spadło znacznie.

Druga poprawka do reformy kredytowej z dn. 30/I 1930 r. wprowadza bardzo istotną zmianę do socjalistycznego clearingu. Została ona ogłoszona w dn. 20/III 1931 r. pod nazwą „rozporządzenia o poprawkach do reformy kredytowej i o umocnieniu kalkulacji kupieckiej” i wprowadza zupełną zmianę do istoty kredytu przemysłowego — przez skasowanie bezpośrednich kredytów dla danej jednostki przemysłowej i wprowadzając kredyt dla poszczególnych transakcji, zawieranych pomiędzy fabrykami i kopalniami. Granice tego kredytu zostały ustalone w ten sposób, że Gosplan przyznał każdej jednostce przemysłowej pewien kredyt, ale tylko na zakupy materiałów do produkcji, znosząc jednocześnie wszelkie kredyty na płace robotnicze, remonty, rozbudowę itd. Wydatki na te cele miały być pokrywane z zysków, jakie każde przedsiębiorstwo było obowiązane osiągać. Inaczej mówiąc, ustawa z dn. 20/III 1931 r. usiłowała przerzucić ciężar faktycznych kosztów produkcji na barki samych przedsiębiorstw, ograniczając rolę Gosbanku do normalnego bankowego kredytu na zakup surowca i częściowo narzędzi. Zniesiono fikcję clearingu pomiędzy fabryką i Skarbem Państwa, ustalono faktyczny rozrachunek pomiędzy poszczególnymi fabrykami, kopalniami i ich odbiorcami oraz wprowadzono następną z kolei fikcję samodzielności gospodarczej poszczególnych zakładów przemysłowych lub kopalni.

Należy zaznaczyć, że ustawa ta miała ogromne znaczenie dydaktyczne dla zarządów fabrycznych, które zostały przez nią zmuszone

do wprowadzenia normalnej, zupełnie skomercjalizowanej gospodarki pieniężnej.

Zarządy fabryczne lub kopalniane nie były jednak przygotowane do nowej roli. Postawienie przez ustawę z dn. 20/III 1931 r. sprawy samowystarczalności na ostrzu noża spowodowało niesłychaną wprost panikę nie tylko w zarządach poszczególnych jednostek przemysłowych, ale i w centralach trustów. Rozumiano doskonale, że dotychczasowy system kalkulacji przemysłowej nie wytrzymuje żadnej krytyki, i że tak radykalne przejście do pełnej gospodarki kupieckiej, opartej na normalnych funkcjach pieniądza, spowoduje ponowną dezorganizację już jako tako uporządkowanej produkcji.

Należy podkreślić, że zarządy fabryczne w celu dokonania przelewu ze swego rachunku w Gosbanku musiały wysłać oryginalne dowody kasowe do Gosbanku, co uniemożliwiało, bez specjalnej umowy z właścicielem innego rachunku, dokonywanie jakichkolwiek operacji czysto finansowych, nie popartych równoczesnym obrotem towarowym. Sytuacja stała się na tyle ciężką, że spowodowała zaleganie z wypłatami plac robotniczych i pensyj urzędniczych. Zaleganie to przybrało z czasem formę chroniczną, i dziś utrzymuje się opóźnienie 3÷4—miesięczne.

ociążkowo jeszcze, dopóki trwały pięciolatki i kredyty specjalne, z nimi związane, sytuacja była względnie znośna. Obecnie zaś ma ona stałą tendencję do zaostrzania się, i wszystkie przedsiębiorstwa państwowe cierpią poważnie na brak gotówki dla wypłat robotniczych i drobnych rozchodów. Władze państwowe odmawiają z reguły wszelkim żądaniom kredytu gotówkowego na normalne wydatki bieżące, gdyż dopłaty z budżetu państwowego zostały zachowane, przynajmniej teoretycznie, wyłącznie na nowe inwestycje. Z pomocą poszczególnym fabrykom przyszły dopiero trusty, które widząc lepiej niebezpieczeństwo, grożące przemysłowi, znalazły, nieznanie zresztą, sposoby wydobywania gotówkowych zapomóg od Rządu dla potrzeb bieżących poszczególnych fabryk. Oczywiście, takie zapomogi są rzeczą nienormalną i stanowią poważny wyłom w zasadzie bezdeficytowości gospodarki przemysłowej, ale są one nakazane przez samo życie i konieczność utrzymania przemysłu w ruchu.

W praktyce sytuacja przedstawiała się następująco wg budżetu państwowego na rok 1937: ciężki przemysł dał 2·6 mild. rb. zysku, wyciągając jednocześnie ze Skarbu Państwa 23·2 mild. rb. na pokrycie własnych strat. Suma ta nie stanowi kredytu inwestycyjnego, gdyż kredyt inwestycyjny jest udzielany z tzw. budżetu dodatkowego, podczas gdy subwencje państwowe dla ciężkiego przemysłu w kwocie ponad 20 mild. rb. pochodzą z budżetu zwyczajnego i stanowią dopłatę do deficytowej gospodarki ciężkiego przemysłu. Fakt ten nabiera specjalnego znaczenia z chwilą, gdy uprzytomnimy sobie, że ciężki przemysł służy bez wyjątku na potrzeby państwowe lub eksport (minimalnie). Dopiero pewne zyski przynosi przemysł lekki, który poprzez wysokie ceny i monopolowy charakter doprowadzony został do faktycznej rentowności, przynoszącej Państwu rocznie niecałe 10 mild. rb. zysku. Dla przykładu zaznaczymy, że surowiec na parę butów kosztuje fabrykę ok. 9—13 rb., podczas gdy cena gotowego obuwia wynosi najmniej 65 rb. i sięga przy lepszych (nie luksusowych) gatunkach kwoty rb. 400. Za 1 kg ziarna Państwo płaci rolnikowi 6 kop., a za 1 kg chleba Państwo pobiera od 80 kop. do 1·20 rb.—w zależności od miejscowości i różnych warunków lokalnych. Przeciętne pobory robotniczo-urzędnicze wynoszą 140—240 rb. miesięcznie, więc z łatwością możemy sobie wyobrazić, w jaki sposób została osiągnięta rentowność lekkiego przemysłu. Możemy się zgadzać lub nie z metodami, przy pomocy których osiągnięto rentowność lekkiego przemysłu, niemniej jednak należy stwierdzić, że rentowność ta została uzyskana, i opłacalność produkcji dóbr użytkowych dla sowieckiej ludności posiada stałą tendencję wzrostu od dn. 1·I 1935 r., kiedy to zniesiono kartkowy system zaopatrzenia i wprowadzono wspomniane już ceny „skomercjalizowane”.

Ale wracamy do spraw ciężkiego przemysłu. Jak wiemy, ustawa z dn. 20/III 1931 r. nałożyła potężny hamulec na kredytowanie przemysłu, zaprowadzając pewien ład w tej dziedzinie. Oczywiście, wpłynęło to przede wszystkim na zahamowanie nadmiernej emisji bankno-

tów, ale wprowadziło jednocześnie poważne rozluźnienie systemu centralistycznej organizacji przemysłu. Poszczególne, zwłaszcza większe, obiekty przemysłowe zaczęły powoli, ale stale wylamywać się spod zbyt inżynierii trustów, stwarzając własną politykę finansową i metody produkcji.

Już w mowie Stalina z dn. 23/VI 1931 r. spotykamy stwierdzenie konieczności rozluźnienia zbyt scentralizowanej organizacji przemysłu. Jak się okazuje, pogodzenie ścisłej centralizacji z koniecznością pozostawienia fabrykom pewnej minimalnej bodaj swobody okazało się niemożliwym. Trusty zaczęły chwiać się tak poważnie, że musiało je ostatecznie rozwiązać już w II połowie 1931 r., tworząc na ich miejsce szereg lokalnych trustów, które—będąc bliżej poszczególnych fabryk lub kopalń—mogły znacznie lepiej kierować nimi. I tak np. trust „Ugol” uległ rozbiciu na szereg trustów lokalnych, jak: „Mosk-wugol”, „Donugol”, „Siewkawugol”, „Uralugol” itd. Jak więc widzimy, i tym razem życie wzięło górę nad teorią, zmuszając już po raz trzeci władze sowieckie do zaniechania zbyt inżynierii centralizacji, która nie była uzasadniona potrzebami gospodarczymi, a wypływała jedynie z założeń politycznych.

Niemniej jednak, pomimo poważnych wysiłków, nie udało się władzy sowieckiej doprowadzić przemysł do należytego stanu finansowego. W najbliższych latach po reformie, a więc w okresie 1932-1936, wydano niezliczone wprost ilości przepisów o systemie księgowania, obowiązkach księgowych, o kalkulacji kupieckiej itd. Organizowano szereg kursów dla buchalterów i kalkulatorów fabrycznych, aby tylko doprowadzić do jakiegoś ładu sprawę należytej kalkulacji przemysłowej. Osiągnano jednak często rezultaty wręcz odwrotne. Przeszkoleni księgowi i kalkulatorzy fabryczni zaczęli zużytkowywać swe umiejętności w kierunku takiego fałszowania bilansów, aby uzyskać rozszerzenie zbyt szczyplych i zbyt sztywnych granic kredytowych. Fałszowano wszelkie dane, dotyczące produkcji w najdrobniejszych jej szczegółach, fałszowano nawet wykazy ilości produkcji, szukając w tej drodze nowych „rekordów socjalistycznych”, pochwał, orderów i zwiększenia kredytów. Jednym słowem, doprowadzono sprawozdania do takiego stanu, że Premier Związku Sowieckiego Mołotow musiał w swej mowie z dn. 3/III 1937 r. otwarcie przyznać, że „wprowadzanie w błąd („naduważelstwo”) stało się zjawiskiem powszechnym w sprawozdaniach i zestawieniach statystycznych, sporządzanych przez przedsiębiorstwa sowieckie” i doprowadziło do zupełnej niemożności stwierdzenia stanu faktycznego. Ponieważ plan państwowy, tzw. „promfinplan”, był opracowywany na podstawie tych sprawozdań, okazało się, że jest on zupełnie oderwany od życia.

Należy tu zaznaczyć, że poważne utrudnienie w pracach przemysłu stwarzał wspominany system łańcuchowego zaopatrzenia. Mechanizm ten, ściśle związany z gospodarką planową, działał w taki sposób: Kopalnia węgla *W* i kopalnia rudy *R* dostarczają surowiec do huty stalowej *H*, która z kolei odsyła odlewy stalowe do fabryk metalurgicznych *M*, *N* i *K*. O ile wszystkie wymienione zakłady pracują sprawnie, to wszystko jest w najlepszym porządku. Dostawy są opłacane w drodze przelewów z rachunku odbiorcy, na którym figuruje zawsze wystarczające saldo, ponieważ odbiorca wykonał na czas obstarłowane wyroby i otrzymał zapłatę. Wyobraźmy sobie, że z tych czy innych względów huta *H* miała dłuższy przestój i zalega z wykonaniem zamówień fabryki *M*. Co się wtedy dzieje? Fabryka *M* nie otrzymuje surowca, więc nie może wykonać planu, a—co za tym idzie—zarywa wszystkie te przedsiębiorstwa, które u niej zamówiły wyroby metalurgiczne. Ponadto fabryka *M* nie płaci hucie *H*, ponieważ nie otrzymała odlewów stalowych. Huta nie posiada na swoim rachunku dodatniego salda i nie płaci kopalni *W* i *R* za dostarczony węgiel i rudę, co z kolei powoduje zahamowanie wydobycia węgla i rudy z powodu braku odpowiednich środków finansowych. Ponieważ plan z góry przewiduje źródło zakupów, jak i miejsce sprzedaży, kopalnie te nie mogą ratować swego stanu przez sprzedaż węgla i rudy innym hutom. Również i fabryki *M*, *N* i *K*, nie mogą nabyć surowca w innej hucie, wstrzymując lub redukując swoją produkcję. Wypadki takie w przemyśle sowieckim są na porządku dziennym, powodując zupełną dezorganizację całego łańcucha przedsiębiorstw

na skutek niewykonania planu przez jedno z ogniw tego łańcucha. Ten system organizacji przemysłu wpłynął między innymi na konieczność omówionych już fałszowań bilansów i zestawień statystycznych poszczególnych fabryk. Zarządy przedsiębiorstw broniły się w ten sposób od nieobliczalnych wprost skutków tego systemu zaopatrzenia przemysłu. Niemniej jednak system ten jest tak zrośnięty z sowiecką konstrukcją planu gospodarczego, z pracami Gosplanu i z całym reżimem sowieckim, że przynajmniej na razie nie zanoszą się na jego likwidację. Uproszczone jedynie procedurę biurokratyczną przy uzyskiwaniu przez fabryki indywidualnych zezwoleń na zakup surowca lub półfabrykatów w innych źródłach—w wypadku, gdy przewidziany w planie dostawca zawiedzie.

Jak z tego widzimy, dotychczasowa sytuacja przemysłu była nie do utrzymania. Należało przede wszystkim skończyć z fałszowaniem wykazów i sprawozdań fabrycznych i kopalnianych. W dn. 29/XI 1937 r. ogłoszono urbi et orbi, że kto wykonywa więcej, niż przewidują normy „promfinplanu”, jest przestępcą i będzie surowo ukarany jako „wróg ludu”. Dotychczas, w pogoni za rekordami, kto uzyskał wyższe wyniki liczbowe, chociażby nawet nieprawdziwe, był bohaterem dnia, od daty zaś 29/XI 1937 r. ten sam człowiek stał się przestępcą i szkodnikiem. Hasło „dopędzimy i przegonimy Amerykę” zostało nie tylko zapomniane, ale nawet zakazane przez Ordźnikidze jeszcze w 1936 r. Władze sowieckie przekonały się, że pogoń za rekordami jest zgnubna dla przemysłu i pomimo że „rekordomania” była troskliwie hodowana przez Państwo przez 20 lat, została przed 2 laty całkowicie zniesiona jednym pociągnięciem pióra.

Pozostały jeszcze do załatwienia dwie sprawy: opłacalność produkcji i amortyzacja urządzeń fabrycznych. Jak łatwo się domyślić, pogoń za rekordami i brak fachowego personelu doprowadziły do zupełnej dewastacji urządzeń fabrycznych. Dopiero w końcu 1937 r. przekonano się, że żadne przedsiębiorstwo nie miało odpowiednich odpisów na amortyzację. Na remont fabryki nie miano ani grosza, a koszty dotychczasowych napraw pokrywano z funduszy inwestycyjnych, uzyskiwanych od Rządu. Sprawa ta została uregulowana przez uchwałę Rady Komisarzy Ludowych z dn. 28/XI 1937 r., która stanowi podstawę dla komisariatów przemysłowych do wydania odpowiednich przepisów. Uchwała ta mówi już wyraźnie, że stan techniczny przedsiębiorstw jest bardzo opłakany, że brak jest zupełnie funduszy nie tylko na amortyzację, ale nawet na bieżący powierzchowny remont. W dn. 1/I 1938 r. zostały wydane przepisy, dotyczące odpisów na amortyzację, przy czym sumy, na ten cel przeznaczone, są przelewane w drodze „socjalistycznego clearingu” na rachunek poszczególnych komisariatów przemysłowych. Jak ta sprawa przedstawia się w praktyce—dotychczas nie bardzo wiadomo, gdyż wg niepotwierdzonych jeszcze danych komisariaty zużywają te sumy na nowe inwestycje, pozostawiając nadal zakłady przemysłowe bez żadnych funduszy amortyzacyjnych. Czy może do całego szeregu fikcyj, jakie zawiera w sobie gospodarka planowa Z. S. R. R., przybyła jeszcze jedna fikcja?

Musimy się nieco cofnąć do czasów pełnego rozkwitu fantastycznie rozdymanych wykazów i sprawozdań przemysłu sowieckiego, tzn. do lat 1935/36. Aktualna była wówczas walka o rentowność ciężkiego przemysłu. Ponieważ wszystkie te sprawozdania były niezmiernie optymistyczne, postanowiono uwolnić budżet od owych licznych miliardów, dopłacanych do ciężkiego przemysłu. Jak wiemy, rygory finansowo-buchalteryjne nie zwalczyły deficytowości, więc użyto sposobu, znanego oddawna wszystkim kapitalistom świata, mianowicie podniesiono ustawą z dn. 11/IV 1936 r. ceny wyrobów ciężkiego przemysłu. Ponieważ jednak nabywcą wyrobów ciężkiego przemysłu jest Skarb Państwa, oczywiście efekt pozostał ten sam: budżet państwowy nie uczył ulgi i podwyżkę cen zniesiono z dn. 1/I 1937 r. Jak widzimy, sytuacja stała się tak trudną, że żadne już fikcje nie pomagały. Zastosowano więc po długich targach i debatach radykalny sposób. Utrzymano w budżecie na rok 1938 kwotę 20 mild. rb. na dopłatę do ciężkiego przemysłu, ale dla asekurowania się od dalszych niespodzianek finansowych obniżono plan produkcji dla ciężkiego przemysłu prawie o 20% w stosunku do 1937 r.

Jak z tego wynika, zbyt ciasno pomyślana gospodarka planowa, oparta całkowicie na marzeniach o 100% samowystarczalności, doprowadziła świeżo powstały przemysł do takiego wyczerpania, że w dziesiątym roku od chwili rozpoczęcia pierwszej pięcioletki został on zmuszony do wydatnego zmniejszenia swej produkcji, a—co za tym idzie—do cofania się wstecz.

Szczyt produkcji sowieckiej, oparty na monokapitalizmie państwowym, został osiągnięty w latach 1935/36, obecnie krzywa produkcji ciężkiego przemysłu chyli się ku dołowi, czemu nie przeszkadzają ani obostrzenia „socjalistycznego clearingu”, ani masowe rozstrzelania dyrektorów fabryk, ani procesy „wrogów ludu”.

Nie można przewidzieć, w jaki sposób ekonomiści sowieccy roz-

wiążą powstały trójkąt zagadnień, zawarty pomiędzy pojęciami: ścisłej planowości, uporządkowania waluty i opłacalności przemysłu. Jak wykazuje dotychczasowa praktyka, Sowiety nie potrafiły rozwiązać tego zadania, i ilekroć został położony większy nacisk na jedno z tych trzech zagadnień, tylekroć następowała dezorganizacja w zakresie pozostałych.

Mamy wrażenie, że te trzy czynniki, bardzo istotne dla życia gospodarczego Z. S. R. R., nie dadzą się z sobą stuprocentowo uzgodnić, i że ekonomiści sowieccy będą musieli stale oscylować pomiędzy tymi zagadnieniami.

L. Winnicki

KRONIKA ZAGRANICZNA

CZECHO-SŁOWACJA

GOSPODARCZA EKSPANSJA NIEMIEC.—Po przyłączeniu krajów sudeckich do Rzeszy polityka gospodarcza Rzeszy Niemieckiej dąży na tym odcinku do utrzymania możliwie ścisłej łączności na polu ekonomicznym zajętych obszarów z resztą Czecho-Słowacji—zarówno w celu zapewnienia deficytowym w zakresie produkcji rolnej ziemiom sudeckim tanich produktów rolnych, jak też i dla zapewnienia przemysłowi krajów sudeckich dogodnej lokaty nadwyżek produkcyjnych na pojemnym rynku zbytu Czecho-Słowacji.

Utrzymywanie w dalszym ciągu współpracy gospodarczej ziem sudeckich z Czecho-Słowacją jest jednakże tylko etapem w dążeniu Niemiec do gospodarczego opanowania państwa czesko-słowackiego. Niezwykle skutecznym środkiem do tego jest polityka komunikacyjna, umożliwiona nowymi granicami Czecho-Słowacji. Rozczłonkowanie kraju według grup narodowościowych doprowadziło do zupełnego zdeorganizowania czesko-słowackiej sieci komunikacyjnej, oraz do zniszczenia wielkich wartości gospodarczych; nowa granica prowadzona jest w ten sposób, że częstokroć wielkie ośrodki gospodarcze pozostały bez połączeń kolejowych ze swym naturalnym zapleczem.

Wraz z terytorium odstąpiła Czecho-Słowacja Niemcom 3 525 km linii kolejowych, co wynosi 26% długości wszystkich linii, oraz odpowiedni tabor. Straty, jakie koleje czesko-słowackie z tego tytułu poniosą w przewozie towarowym, wyniosą znacznie wyżej, gdyż aż 32%.

Geograficzne położenie Czecho-Słowacji wskazuje na to, że wkrótce stanie się ona krajem tranzytowym dla wewnętrznego ruchu niemieckiego. Przez jej terytorium bowiem idą najbliższe połączenia między starą Rzeszą i dawną Austrią. Swoboda ruchu tranzytowego jest jednym z pierwszych postulatów niemieckich. Wyrazem tego jest układ o budowie autostrady Wrocław—Brno—Wiedeń. W układzie tym Rzesza uzyskała nie tylko prawo do budowy i własności projektowanej autostrady, lecz będzie równocześnie w głębi terytorium czesko-słowackiego wykonywać przez swoje organa dozór techniczny i policyjny na tej drodze. Czesko-słowackie rozporządzenie z dn. 29/XI 1938 r. o budowie autostrady przewiduje nawet, że obywatele niemieccy wyjeżdżający spod jurysdykcji karnej sądów czesko-słowackich za czyny, popełnione na terenie budowy. Autostrada, otoczona barierą cementową i celną, stanie się więc eksterytorialnym korytarzem, przecinającym Czecho-Słowację na dwie części.

W fantastycznych zakrętach wijąca się nowa granica czesko-słowacko-niemiecka jest

poważnym utrudnieniem dla komunikacji lokalnej między większymi miastami sudeckimi. Toteż Niemcy zażądali także zgody na wprowadzenie tranzytowych linii autobusowych, które przejeżdżałyby terytorium czesko-słowackie bez formalności celnych. Pierwsza taka uprzewilejowana linia będzie wież z Liberca do Trutnowa (Reichenberg—Trautenau), w sprawie dalszych toczą się rokowania.

Tranzyt lądowy stanowi jedynie część programu komunikacyjnego Rzeszy odnośnie Czecho-Słowacji. Drugą częścią tego programu jest tranzyt wodny. Budowa kanału Dunaj—Odra i połączenie go z Łabą stworzy wraz z systemem dróg wodnych, budowanych już przez Niemcy, olbrzymią i taną sieć komunikacyjną, łączącą morze Północne i Bałtyk z morzem Czarnym. Niemcy przygotowują się już do zajęcia na tych wodach pozycji dominującej.

Stosunki na dolnym Dunaju były oddawna powodem niezadowolenia Niemiec, które nie posiadały dotąd prawa kabotażu na wodach rumuńskich i jugosłowiańskich, podczas gdy Rumuni i Jugosłowianie korzystają z pełnej swobody na wodach niemieckich także w kwestii kabotażu. Dlatego też w 1936 r. wystąpiły Niemcy z Międzynarodowej Komisji Dunajowej i wypowiedziały klauzulę traktatów pokojowych o umiędzynarodowieniu rzek. Po Anschlussie i austriacki odcinek Dunaju stał się rzeką wewnętrzną Niemiec. Po okrojeniu Czecho-Słowacji przestała ona również być państwem naddunajskim, jeśli nie brać pod uwagę małego odcinka pod Bratislavą.

Wyzyskując nową sytuację, Niemcy dążą do tego, aby po rozbudowie dróg wodnych uprawnienia Rzeszy na Dunaju były identyczne z tymi, które są udziałem Rumunii i Jugosławii, wówczas zaś Rzesza osiągnie na Dunaju stanowisko decydujące i dominujące.

Z tymi dążeniami ściśle łączy się rozbudowa sieci kanałowej w Czecho-Słowacji. Wraz z układem o autostradzie podpisały oba państwa też układ o budowie kanału Dunaj—Odra. Kanał ten będzie urzeczywistnieniem dawnego projektu, którego początki sięgają jeszcze czasów przedwojennych. Kanał Dunaj—Odra ułatwi Czecho-Słowacji dowóz surowców i rud z Bałtyku oraz z krajów naddunajskich do przemysłowych centrów czeskiego Śląska i średnich Moraw. I dla wywozu czesko-słowackiego będzie kanał ten miał duże znaczenie, łącząc okręgi przemysłowe Czecho-Słowacji z dwoma morzami. Dla Niemiec stanowić będzie kanał ważniejsze jeszcze połączenie niemieckiego Śląska z południowym wschodem Europy. Gdyby Czecho-Słowacja zdecydowała się wybudować połączenie tego kanału z Łabą (od Przerowa do Pardubic), to Niemcy wybudują własnym

kosztem odcinek tego kanału, prowadzący przez odstąpione im terytorium. W tym wypadku Czecho-Słowacja uzyskałaby drogę komunikacyjną wielkiego znaczenia dla zachodnich obszarów Republiki i zostałaby wciągnięta w szeroką sieć dróg wodnych, budowanych przez Niemcy. Przez wybudowanie tych dwóch kanałów nie tylko Hamburg i Szczecin, ale wschodnie i środkowe Niemcy, ale też duża część zachodnich Niemiec otrzymałyby połączenie ze środkową i południowo-wschodnią Europą. Wzmocze to nadzwyczajnie niemiecką ekspansję handlową na wschód i otworzy jej drogi do bogactw surowcowych na południu Z. S. R. R. Na specjalną uwagę zasługuje oświadczenie, zawarte w układzie o budowie kanału Dunaj—Odra, że oba rządy zapewniają sobie równomierne traktowanie żeglugi i równouprawnienie statków.

Tak, jak Czecho-Słowacja staje się krajem tranzytowym dla Niemiec, podobnie też ona sama otoczona z trzech stron przez Niemcy musi się posługiwać środkami komunikacyjnymi niemieckimi i drogami na północ, zachód i południe. Stwarza to całkowitą zależność czesko-słowackiego handlu zagranicznego od niemieckiej polityki taryfowej. Każda niewygodna dla Niemców konkurencja czesko-słowacka za granicą może być skutecznie paraliżowana. Również czesko-słowacki import surowcowy podlegać będzie kontroli niemieckiej. Podobnie mogą Niemcy utrudniać odbudowę czesko-słowackiego przemysłu eksportowego—o ile nie będzie to odpowiadało ich interesom.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 27/XII 1938 r. ÷ 7/I 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu—w \$— za 100 kg):

	27-31/XII	2-7/I	Różnica
Pszenica			
Berlin . . .	20'90	—	—
Praga . . .	168'56	168'81	+ 0'1
Chicago . . .	2'53	—	—
Buenos Aires . . .	2'32	2'32	—
Liverpool . . .	2'86	2'86	—
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	3'17	3'22	+ 1'5
Żyto			
Berlin . . .	20'90	—	—
Praga . . .	140'06	140'37½	+ 0'2
Chicago . . .	1'83	1'90	+ 3'8
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2'40	2'40	—

Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	121:70	122:70	+ 0:8
Chicago . . .	2:24	2:29	+ 2:2
Buenos Aires . . .	1:54	1:59	+ 3:2
Liverpool . . .	3:00	2:91	- 3:0
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2:24	2:24½	+ 0:2
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	136:00	137:00	+ 0:7
Chicago . . .	2:51	2:71	+ 7:9
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	—	—	—

METALE

ŻELAZO.—W II połowie grudnia, jak zwykle o tej porze roku, zaznaczyło się na światowym rynku żelaza pewne osłabienie, które zostało jeszcze pogłębione przez niewyjaśnioną sytuację polityczną. Na ostatnim zebraniu zarządu E. I. A. była m. in. dyskutowana sprawa wysłania misji do Australii celem zbadania działalności konkurencyjnej na Dalekim Wschodzie ostatnio powstałej huty w Broken Hill. Uznano tę kwestię na razie za nieaktualną, gdyż eksport australijski nie przybrał dotąd większych rozmiarów. Zastanawiano się także nad konkurencją, grożącą ze strony holenderskiej huty w Ymuiden. Huta ta, która dotąd wytwarzała tylko surówkę, obecnie uruchomiła walcownię blachy. E. I. A. prowadzi z hutą holenderską pertraktacje celem skłonienia jej do przystąpienia do kartelu; widoki na porozumienie są dobre. Jako wskaźnik korzystnej oceny sytuacji przez E. I. A. może służyć fakt, że zostały cofnięte niższe specjalne, przysługujące dotąd Wenezueli, Kolumbii i Ekwadorowi. Najbliższe posiedzenie zarządu E. I. A. ma się odbyć w Londynie w pierwszych dniach stycznia 1939 r.; przedmiotem obrad będzie ustalenie nowych cen importowych dla Imperium Brytyjskiego w związku z ostatnią obniżką wewnętrznych cen angielskich.

Stan rynku żelaza w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Stanach Zjedn. zaznaczyło się na rynku żelaza sezonowe osłabienie tendencji. Wytwórczość stali spadła w ostatnim tygodniu sprawozdawczym do 40% zdolności wytwórczej—wobec 53% w tygodniu po-

przednim i zaledwie 20% w odpowiednim tygodniu 1937 r. Spadek produkcji tłumaczy się okresem świątecznym. Istnieje nadzieja na osiągnięcie w I kwart. 1939 r. poziomu wytwórczości 50÷60%, ze względu na wzmoczone zapotrzebowanie ze strony przemysłów samochodowego i budowlanego, a także ze względu na zwiększone dostawy dla kolei i fabryk konserw. Ostatnio zaznaczył się duży wzrost eksportu złomu ze Stanów Zjedn.: podczas gdy w sierpniu 1938 r. wywieziono zaledwie 108 tys. t, we wrześniu wywóz osiągnął już 150 tys. t, w październiku 224 tys. t i w listopadzie 450 tys. t. Głównym nabywcą żelastwa jest Japonia, która w ostatnim czasie zakupiła w Stanach Zjedn. 100÷150 tys. t w cenie \$ 15:25÷15:50 za t.

W Niemczech większe zmiany na rynku żelaza nie zaszły. Produkcja stali w listopadzie 1938 r. wyniosła 2 032 tys. t—wobec 2 057 tys. t w październiku tegoż roku. W okresie 11 miesięcy 1938 r. wytwórczość stali osiągnęła 21 298 tys. t—wobec 18 084 tys. t w analogicznym okresie 1937 r. Przypuszczalna produkcja w całym roku 1938 wyniesie 23 300 tys. t, czyli o 3:5 miln. t więcej niż w 1937 r.

We Francji rynek żelaza nie wykazywał ożywienia. Produkcja surówki wyniosła w listopadzie 1938 r. 518 tys. t—wobec 493 tys. t w październiku 1938 r. i 688 tys. t w listopadzie 1937 r. W okresie 11 miesięcy 1938 r. wytwórczość surówki stanowiła 5 474 tys. t—wobec 7 241 tys. t w analogicznym okresie 1937 r. Produkcja stali wyniosła w listopadzie 1938 r. 583 tys. t—wobec 511 tys. t w październiku 1938 r. i 673 tys. t w listopadzie 1937 r. W okresie 11 miesięcy 1938 r. wytwórczość stali osiągnęła 5 604 tys. t—wobec 7 214 tys. t w 1937 r. Biuro Kontroli Cen zatwierdziło podwyżkę ceny krajowej żelaza handlowego o 10% w stosunku do ceny z listopada, co stanowi ok. 100 fr. na t. Ceny surówki pozostały bez zmiany.

W Belgii panowało sezonowe osłabienie koniunktury. Zamówienia na wyroby hutnicze, zaksięgowane przez Cosibel do dn. 24/XII 1938 r., wyniosły 92 tys. t, z czego na rynek krajowy wypada 44 tys. t, a na eksport 48 tys. t. W grudniu ilość zamówień zapewne dojdzie do 100 tys. t, co jest uważane za zadowalające ze względu na okres świąteczny. Wywóz zmniejszył się znacznie i ogranicza się głównie do Argentyny

i krajów skandynawskich. Jednakże jest nadzieja na poprawę w nadchodzącym roku, gdyż ostatnio otrzymano szereg zapytań. Na rynku złomu zaznaczyła się lekka tendencja zwyżkwa.

Na rynku angielskim panował nastrój spokojny. Cena surówki odlewniczej została obniżona od dn. 1/I 1939 r. o sh 10 na t. Obecnie obowiązujące ceny surówki odlewniczej wynoszą (w sh za t): surówka normalna 101, Cleveland 99 i surówka z większą zawartością siarki 98. Z końcem 1938 r. została zamknięta londyńska giełda żelaza i stali; powstała ona w 1919 r., a obecnie stała się zbędną, gdyż powstały wielkie organizacje zarówno producentów stali, jak i sprzedawców, które załatwiają transakcje bezpośrednio między sobą.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji w £ zł. fob port—notowane były w dn. 9/XII 1938 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1 016 kg	za 1 000 kg	
Surówka:			
odlewnicza Nr III (2:5-3:0% Si)	—	—	—
tomasowska	—	—	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	—	—
platyny	—	—	—
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	5. 5.0	5. 5.0
helki	—	4.17.6	4.17.6
kątowniki	—	4.18.0	4.18.0
blacha okrętowa, rezervuarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	—	—
bednarka	—	6. 0.0	6. 0.0
druk-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5.17.0	5.17.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
druk ocynkowany	—	—	—
gwoździe druciane	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Lin i Drutu dawn. A. Deichsel, Spółka Akcyjna

w Sosnowcu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 stycznia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Spółki w Sosnowcu przy ul. Niweckiej 2

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Wybór członka Zarządu;
- 3) Wybory uzupełniające członków Rady Nadzorczej;
- 4) Zmiana §§ 6, 9 ust. 2, 14, 15, 16 statutu; a) § 6 ma być opuszczony, b) § 9 ma być opuszczony, c) § 14 brzmiał: „Z czystego zysku rocznego wydziela się przynajmniej 8% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie 1/3 wysokości kapitału zakładowego, wyznaczoną przez Walne Zgromadzenie na dywidendę, oraz 10% na wynagrodzenie Rady Nadzorczej i dodatkowe wynagrodzenie członków Zarządu. Resztą dysponuje Walne Zgromadzenie” — nowy ma brzmieć: „Z czystego zysku rocznego wydziela się przynajmniej 8% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie 1/3 wysokości kapitału zakładowego, wyznaczoną przez Walne Zgromadzenie na dywidendę. Resztą zysku dysponuje Walne Zgromadzenie. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej w postaci udziałów w zysku Spółki może uchwalić tylko Walne Zgromadzenie po dokonaniu ustawowych odpisów i wyznaczeniu dywidendy”; d) § 15 brzmiał: „Ogłoszenia Spółki winny być umieszczone w „Monitorze Polskim”, w jednym z dzienników sosnowieckich wg wyboru Walnego Zgromadzenia, oraz w tygodniku „Polska Gospodarcza” — nowy ma brzmieć: „Ogłoszenia Spółki winny być umieszczone w „Monitorze Polskim” oraz w tygodniku „Polska Gospodarcza”; e) § 16 brzmiał: „Od chwili zarejestrowania niniejszego statutu w Rejestrze Handlowym uchyla się w zupełności dotychczasowy statut. W wypadkach statutem niniejszym nieprzewidzianych obowiązują postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (o prawie o Spółkach Akcyjnych — „Dz. Ust. R. P.” 39/1928, poz. 383), oraz wszelkie późniejsze uzupełnienia” — nowy ma brzmieć: „W wypadkach statutem niniejszym nieprzewidzianych obowiązują postanowienia Kodeksu Handlowego z 27 czerwca 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 57, poz. 502 i 503) oraz wszelkie późniejsze postanowienia”; f) nadto ma być odpowiednio zmieniona numeracja §§ z powodu opuszczenia § 6;
- 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w siedzibie Zarządu na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia swe akcje względnie poświadczenia instytucji kredytowych, zaaprobowanych przez Ministerstwo Skarbu.

2212

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Browar Gambrinus, Spółka Akcyjna
dawniej D. Sercarz” w Bedzinie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 stycznia 1939 r. w sobotę o godz. 17 w siedzibie Spółki w Bedzinie przy ul. Czeladzkiej Nr 14 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937/1938 i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Wyznaczenie wynagrodzenia Zarządu, Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

2201-53-2

II OGŁOSZENIE

Zarząd Goleiszowskiej Fabryki Portland Cementu

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, iż Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, odbyte w dn. 28 grudnia 1938 r. powzięło uchwałę o obniżeniu kapitału akcyjnego Spółki o kwotę zł 2 800 000, czyli z zł 7 000 000 do kwoty zł 4 200 000 — i wzywa wierzycieli Spółki, aby — jeśli nie zgadzają się na obniżenie wniesli swe sprzeciwy do Zarządu w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia.

54

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki

Zachodnio Małopolska Akcyjna Spółka Naftowa i Gazowa

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w biurze Towarzystwa we Lwowie, plac Mariacki 8, w dn. 30 stycznia 1939 r. o godz. 11 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie:
 - a) pisemnego sprawozdania Zarządu z działalności spółki w roku obrotowym 1937/38,
 - b) pisemnego dorocznego sprawozdania Komisji Rewizyjnej z wyniku badania bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937/38 oraz sprawozdania Zarządu za rok gospodarczy 1937/38,
 - c) bilansu i rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1937/38;
- 3) Uchwała w przedmiocie wyników bilansowych tego roku administracyjnego;
- 4) Uchwała w przedmiocie obniżenia kapitału akcyjnego, wynoszącego zł 1 000 000, o zł 500 000 — do kwoty zł 500 000, i pokrycia tą obniżką w wysokości zł 500 000 strat bilansowych w tej samej kwocie (zł 500 000);
- 5) Zmiana ustępów 1 i 2 § 6 statutu Spółki, opiewające: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 000 000, wyraźnie: jeden milion złotych, i jest podzielony na 10 000 sztuk akcji pełno i w gotowiznie wpłaconych, po zł 100 nominalnej wartości każda. Z tej ilości 10 000 sztuk akcji jest 2 500 sztuk akcji pierwszeństwa imiennych i 7 500 sztuk akcji zakładowych, opiewających na okaziciela” — w ten sposób że ustępy te otrzymują brzmienie następujące: „Kapitał akcyjny spółki wynosi zł 500 000 i jest podzielony na 5 000 sztuk akcji pełno i w gotowiznie wpłaconych a zł 100 nominalnej wartości każda. Z tej ilości 5 000 sztuk akcji jest 1 250 sztuk akcji pierwszeństwa imiennych i 3 750 sztuk akcji zakładowych opiewających na okaziciela;

6) Uchwała w przedmiocie przestemplowania dotychczasowych akcji i ściągnięcia oraz zniszczenia nadliczbowych akcji;

7) Udzielenie pokwitowania Zarządowi z wykonania obowiązków za ubiegły rok gospodarczy;

8) Wybór Zarządu na następny rok gospodarczy;

9) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na następny rok administracyjny.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje na okaziciela w biurze Spółki we Lwowie plac Mariacki 8, względnie wykazać, że są wpisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem.

Do głosowania uprawniony jest każdy akcjonariusz posiadający jedną akcję imienną, względnie na okaziciela.

Wnioski o uzupełnienie porządku dziennego nie wpłynęły.

2202a

Zarząd Towarzystwa Kopalni i Hut Miedzi i Ołowiu „Zofia“

w Miedziance, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 4 lutego 1939 r. o godz. 17 w biurze firmy Inż. Jan Nowacki Sp. z ogr. odp. w Kielcach Czarnowska 16 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW TOWARZYSTWA**

z następującym porządkiem obrad:

1) Reasumpcja bilansu otwarcia na dz. 1/I 1925 r.; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków na dzień 31 grudnia 1927 r.; 3) Uchwalenie bilansu otwarcia na dz. 1 stycznia 1928 r.; 4) Reasumpcja bilansu na dz. 31 grudnia 1931 r.; 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.; 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia strat; 7) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 8) Przystosowanie statutu Towarzystwa do nowego ustawodawstwa względnie przekształcenie Towarzystwa na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, obniżenie kapitału zakładowego Towarzystwa, przez zmniejszenie nominalnej wartości udziałów, ustanowienie Rady Nadzorczej w miejsce Komisji Rewizyjnej i uchwalenie nowej redakcji wszystkich artykułów dotychczasowej umowy (statutu) Spółki; 9) Wybór nowych władz Towarzystwa; 10) Udzielenie Zarządowi Towarzystwa upoważnienia do sprzedaży, względnie wydzierżawienia nieruchomości i ruchomego majątku Towarzystwa.

2203-53-2

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Cukrowni i Rafinerii „Klemensów“

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z § 9 statutu Spółki w dn. 25 stycznia 1939 r. o godz. 18 w biurze Zarządu Spółki przy ulicy Żabiej Nr 4 odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Towarzystwa Cukrowni i Rafinerii „Klemensów“, Spółka Akcyjna, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za rok 1937/38 oraz udzielenie władzom Spółki absolutorium za tenże okres; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza na 1938/39 r.; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej w 1938/39 r.; 6) Wybór jednego członka Zarządu ustępującego w drodze kolejności oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w ogólnym zebraniu, winni stosownie do § 17 statutu Spółki przedstawić swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Zabia 4.

2178

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Concordia, Drukarnia i Wydawnictwo

w Poznaniu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 stycznia 1939 r. o godz. 11,30 odbędzie się w naszym gmachu w Poznaniu przy Al. Marsz. Piłsudskiego Nr 25

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Porządek dzienny:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za ubiegły rok sprawozdawczy 1937/38; 2) Uchwała co do pokrycia strat; 3) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybory do Rady Nadzorczej.

42

Zarząd Kompanii Handlu Zamorskiego, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 7 lutego 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Moniuszki 6 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Powzięcie uchwały o powiększeniu kapitału zakładowego Spółki o sumę zł 1 000 000 do sumy zł 2 000 000 w drodze emisji 2 000 sztuk nowych akcji na okaziciela po zł 500 wartości nominalnej każda; 3) Zmiana paragr. 3 statutu Spółki, a mianowicie: uchylenie brzmienia dotychczasowego i zastąpienie go treścią następującą: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 2 000 000 (dwa miliony złotych) i jest podzielony na 4 000 akcji na okaziciela po zł 500 nominalnej wartości każda. Kapitał zakładowy zostanie wpłacony gotówką“; 4) Upoważnienie władz Spółki w sprawie dokonania nowej emisji oraz sposobu przydziału Akcjonariuszom nowych akcji; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mają prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu jeżeli złożą w miejscu, oznaczonym w ogłoszeniu zwołania, przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia swoje akcje, ewentualnie zaświadczenia depozytowe lub zastawne instytucyj kredytowych z oznaczeniem numerów akcji.

63

Towarzystwo Przemysłowe „Florida“, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1936 r.

AKTYWA. Majątek stały; Maszyny i urządzenia techniczne zł 57 742'06; Majątek płynny: Kasa zł 3 640'22; Weksle zł 5 465'75; Zaliczenia zł 555'45; Odbiorcy zł 65 367'92; Dostawcy zł 2 322'55; Różni zł 19 657'80; Należności wątpliwe zł 51 194'52; Remanenty: Surowce i półfabrykaty zł 84 787'01; Gotowe wyroby zł 44 205'19; Strata: z ubiegłych lat zł 47 288'37, za 1936 r. zł 867'42; **Ogółem zł 383 094'26.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000'00; Nowa emisja zł 180 000'00; Zobowiązania: Dostawcy zł 52 250'66; Odbiorcy zł 1 157'55; Różni zł 49 686'05; **Ogółem zł 383 094'26.**

Rachunek strat i zysków 1936 r.

DEBET. — Koszty administracji ogólnej zł 70 390'59; Koszty sprzedaży zł 30 964'42; Amortyzacja inwentarza zł 9 885'68; Podatki i świadczenia zł 10 055'13; Procenty zł 258'46; Straty na odbiorcach zł 103'24; Strata: z lat ubiegłych zł 47 288'37; **Ogółem zł 168 945'89.**

KREDYT. — Zysk na fabrykacji zł 116 581'16; Odzyskane sumy zł 343'26; Różnice kursowe zł 3 865'68; Strata za 1936 r. zł 867'42; Strata z lat ubiegłych zł 47 288'37; **Ogółem zł 168 945'89.**

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Maszyny i urządzenia techniczne zł 53 700'75; Majątek płynny: Kasa zł 8 554'98; Weksle zł 9 319'40; Zaliczenia zł 1 282'55; Dłużnicy: Odbiorcy zł 71 932'38; Dostawcy zł 2 094'02; Różni zł 39 565'12; Należności wątpliwe zł 17 602'24; Remanenty: Surowce i półfabrykaty zł 84 884'74; Gotowe wyroby zł 26 036'59; Strata: z lat ubiegłych zł 48 155'79, za 1937 r. zł 485'20; **Ogółem zł 363 613'76.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000'00; Nowa emisja zł 180 000'00; Zobowiązania: Dostawcy zł 22 730'61; Odbiorcy zł 882'89; Różni zł 60 000'26; **Ogółem zł 363 613'76.**

Rachunek strat i zysków 1937 r.

DEBET. — Koszty administracji ogólnej zł 73 014'03; Koszty sprzedaży zł 24 655'70; Podatki i świadczenia zł 10 212'93; Amortyzacja inwentarza zł 7 044'71; Straty na odbiorcach zł 34 616'81; Strata z lat ubiegłych zł 48 155'79; **Ogółem zł 197 699'97.**

KREDYT. — Zysk na fabrykacji zł 112 853'99; Odzyskane sumy zł 33 609'24; Procenty zł 927'73; Różnice kursowe zł 1 668'02; Strata za 1937 r. zł 485'20, z lat ubiegłych zł 48 155'79; **Ogółem zł 197 699'97.**

51

Zarząd Górniczo-Przemysłowej Spółki Akcyjnej „Dobieszowice“

ogłasza po myśli art. 398 k. h., iż odbyte w dn. 25 listopada 1938 r. w Świętochłowicach Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki zatwierdziło bilans, rachunek strat i zysków oraz sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937/38 r., uchwaliło przenieść wykazaną w bilansie stratę za 1937/38 r. w kwocie zł 12 085 73 na następny rok operacyjny, udzieliło absolutorium, dokonało wyboru Rady Nadzorczej w następującym składzie: 1) Guido Hrabia Henckel von Donnersmarck; 2) Dr Ernest Fukner; 3) Inż. Antoni Borek; 4) Inż. Stanisław Marian Skarbiński; 5) Herbert Peltz; 6) Inż. Rolf Emig; uchwaliło upoważnić P. Mgr. Józefa Mzyka w Świerklańcu do sprzedaży gminie Bobrowniki pasa gruntu pod budowę szkoły o powierzchni ok. 1 ha, do dokonania wszelkich czynności, związanych z wywłaszczeniem na rzecz Wojewódzkiego Zarządu Wodnego w Katowicach 6'6054 ha gruntu pod zmianę łozyska rzeki Brynicy i budowę przegrody ziemnej w Wymysłowie i do uregulowania sprawy dobrowolnej parcelacji dawnego majątku Tępkowice, oraz uchwaliło wydzierżawić majątek rolny Dobieszowice P. Inż. Józefowi Krajewskiemu w Dobieszowicach i upoważnić P. Mgr. Józefa Mzyka w Świerklańcu do zawarcia imieniem Spółki powyższej umowy dzierżawy.

Bilans na dzień 30 czerwca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 665 222'00; Budynki zł 177 683'93; Urządzenia techniczne zł 2 146'00; Inwentarz żywy zł 58 109'56; Inwentarz martwy zł 31 150'12; Ekonomia zł 30 870'12; Koncesje górnicze zł 10'00; Majątek płynny: Kasa zł 4 797'30; P. K. O. Katowice zł 1 108'21; Papiery procentowe zł 1 772'40; Ekonomia zł 2 709'97; Drzewo zł 12 021'79; Dłużnicy zł 3 893'45; Sumy przechodnie zł 5 492'05; Strata zł 130 420'59; **Ogółem zł 1 127 407'49.**

Sum pozabilansowych nie ma.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 600 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 27 389'00; Zobowiązania zł 492 823'42; Sumy przechodnie zł 7 195'07; **Ogółem zł 1 127 407'49.**

Sum pozabilansowych nie ma.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Inwentarz żywy zł 10 397'21; Inwentarz martwy zł 7 610'31; Koszty administracji ogólnej zł 2 988'00; Ubezpieczenia zł 1 790'12; Podatki zł 11 491'66; Odsetki zł 28 506'59; Amortyzacja od budynków zł 2 925'00; Koszty produkcji zł 134 932'81; Koszty sprzedaży zł 14 553'98; Razem zł 215 195'68; Bilans: strata z lat ubiegłych zł 118 334'54; **Ogółem zł 333 530'54.**

ZYSKI. — Ekonomia zł 163 438'25; Leśnictwo zł 7 141'93; Drzewo zł 31 837'37; Parcelacja zł 520'00; Różnice kursowe zł 172'40; Razem zł 203 109'95; Bilans: strata z lat ubiegłych zł 118 334'86, strata za 1937/38 r. zł 12 085'73, razem zł 130 420'59; **Ogółem zł 333 530'54.** 60

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Szczakowa“

zawiadamia, iż Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, odbyte w dn. 28 grudnia 1938 r., powzięło **uchwałę o obniżeniu kapitału akcyjnego Spółki** o kwotę zł 1 000 000, czyli z zł 5 000 000 do kwoty zł 4 000 000 — i wzywa wierzycieli Spółki, aby — jeśli nie zgadzają się na obniżenie — **wnieśli swe sprzeciwy** do Zarządu w ciągu 3 miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia. 53

I OGŁOSZENIE

Zarząd Tomaszowskiej Przędzalni Wełny Czasankowej

Spółka Akcyjna, Łódź, Przejazd 30

stosownie do art. 441 § 1 Kod. Handl. podaje niniejszym do wiadomości, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki w dn. 4 stycznia 1939 r. uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego Spółki

z zł 3 000 000 do zł 2 500 000.

Wierzyciele Spółki, którzy chcą wnieść swe sprzeciwy przeciwko obniżeniu kapitału, winni to uczynić w trybie, przewidzianym w art. 441 § 1 Kod. Handl. 62-2-4-6

Zarząd Spółki Akcyjnej „Prasa Nowa“ Zakłady Wydawnicze i Graficzne we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 lutego 1939 r. o godz. 12 w południe odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie ul. Sokola 4

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego o zł 400 000, tj. do kwoty zł 1 200 000 — przez umorzenie 800 sztuk akcji po zł 500 każda; 3) Uchwalenie następujących zmian statutu: a) § 5 brzmieć będzie: „Wszelkie ogłoszenia, wymagane przez prawo lub statut, uskutecznią się w „Monitorze Polskim” i ewentualnie w piśmie, wskazanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu po myśli art. 338 K. H.; b) § 9 brzmieć będzie: Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 200 000 i jest podzielony na 2 400 akcji na okaziciela po zł 500 każda. Pokrycie kapitału akcyjnego, wynoszącego pierwotnie zł 1 600 000, nastąpiło w ten sposób, że za realność obj. whl. 358 ks. gr. dla I dz. m. Lwowa ocenioną na zł 440 000 i wniesioną jako aport, wydano 880 akcji imiennych; reszta zaś kapitału akcyjnego została w gotówce pełno wypłacona. Akcje imienne zostały zgodnie z ustawą (art. 347 § 1 K. H.) i statutem po drugim roku obrotowym zamienione na akcje okazicielskie; c) skreśla się §§ 10, 11 i 13 statutu; d) w § 29 zamiast słów „art. 69 prawa o spółkach akcyjnych” wstawia się słowa „art. 409 kod. handl.”; e) w § 31 zamiast słów „art. 73 prawa o spółkach akcyjnych” wstawia się słowa „art. 412 kod. handl.”; f) w § 44 zamiast słów „art. 89 prawa o spółkach akcyjnych” wstawia się słowa „art. 376 kod. handl.”; g) § 61 brzmieć będzie: „W wypadkach, statutem nie przewidzianych, obowiązują postanowienia kodeksu handlowego”; h) zmienia się numerację paragrafów statutu wskutek skreślenia §§ 10, 11 i 13; 4) Wolne wnioski.

Jeśli wymagana po myśli § 29 statutu Spółki część kapitału akcyjnego nie będzie reprezentowana, odbędzie się **drugie Walne Zgromadzenie** z tym samym porządkiem dziennym w dn. 10 marca 1939 r. o godz. 12 w tym samym lokalu i poweźmie ważne uchwały bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce swoje akcje lub zaświadczenia — po myśli art. 399 K. H. — przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia. 55

Francuska Spółka Akcyjna

Société de Construction des Batignolles (Towarzystwo Budowlane w Batignolles)

ogłasza — z uwagi na przepis § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 20/XII 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” poz. 919/1928) oraz z powołaniem się na postanowienie Panów: Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dn. 6/XII 1938 r. następujące dane:

Firma Spółki: Francuska Spółka Akcyjna Société de Construction des Batignolles (Towarzystwo Budowlane w Batignolles).

Siedziba prawna: Paryż, 11 rue d'Argenson.

Siedziba przedstawicielstwa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej: Gdynia, ul. 10 Lutego 14.

Kapitał zakładowy: 20 000 000 franków, wpłacony w całości.

Kapitał, przeznaczony na działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej: 1 800 000 franków.

Przedmiot przedsiębiorstwa: Przedsięwzięcie i wykonywanie wszelkich robót i konstrukcyj metalurgicznych, metalowych, mechanicznych i elektrycznych. Przedsiębiorstwo i wykonywanie wszelkich robót publicznych i prywatnych. Uzyskiwanie wszelkich koncesyj, potrzebnych do przedsięwzięcia i wykonywania tychże robót i ich eksploatacji. Udział w jakiegokolwiek postaci w wszystkich przedsiębiorstwach i spółkach, wykonujących czynności, mające związek z sprawami Spółki, lub wpływ na rozwój jej przemysłu i handlu i w ogóle w wszystkich operacjach przemysłowych, handlowych i finansowych, ruchomością i nieruchomością, mających jakiegokolwiek związek bezpośredni lub pośredni z celem jak wyżej. Spółka rozwija swoją działalność we Francji, jej koloniach, krajach Protektoratu i Mandatu francuskiego oraz za granicą.

Imię, nazwisko i miejsce zamieszkania przedstawiciela: Claude Rabaud, Gdynia ul. Korzeniowskiego Nr 7. 59

Zarząd Spółki Akcyjnej „Unia“ Zjednoczone Fabryki Maszyn
dawniej A. Ventzki i Peters, Spółka Akcyjna w Grudziądzu

ogłasza, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki w dn. 15 XI 1938 r. uchwalilo

podwyższenie obniżonego do sumy zł 250 000
kapitału akcyjnego Spółki

do kwoty zł 1 200 000 czyli o kwotę zł 950 000 — przez emisję 9 500 sztuk akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda. Prawo poboru przez Akcjonariuszów „Unii“ podlega 6 375 sztuk akcji na okaziciela nowej emisji wartości nominalnej po zł 100 każda. Cena emisyjna nowych akcji wynosi zł 100, a ponadto zł 3 na koszty.

Wobec tego, że w pierwszym terminie, który minął w dn. 10 I 1939 r. dotychczasowi Akcjonariusze nie dokonali prawa poboru co do 6 375 sztuk akcji — Zarząd Spółki wyznacza drugi termin, tj. do dn. 30 stycznia 1939 r., do którego wszyscy dotychczasowi Akcjonariusze mogą dokonać prawa poboru pozostałych 6 375 sztuk akcji, przy czym dodatkowy ten przydział nastąpi w stosunku do zgłoszeń, złożonych Zarządowi na piśmie.

Wpłata po zł 103 za każdą nową akcję musi być wniesiona w pełnej wysokości w gotówce do kasy Spółki w Grudziądzu ul. Ventzkiego 14 i to wraz z powołanym zgłoszeniem.

Akcje, nieobjęte przez Akcjonariuszów w powołanym drugim terminie, Zarząd przydzieli według swego uznania.

58

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Lwowskiego Towarzystwa Akcyjnego Browarów

Spółka Akcyjna we Lwowie

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 stycznia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu własnym we Lwowie ul. Kleparowska 18

39 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok administracyjny 1937/8;

2) Powzięcie uchwały o użyciu zysków;

3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;

4) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących w myśl § 12 c statutu;

5) Uchwalenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Komitetu Wykonawczego Rady Nadzorczej, jakoteż marek obecności dla członków Rady Nadzorczej.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli akcje zostaną złożone w kasie Spółki we Lwowie ul. Kleparowska 18 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie ul. Fredry 8, względnie w Filii tegoż Banku we Lwowie ul. 3 Maja 14 najdalej do dn. 21 stycznia 1939 r. i nie będą odebrane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.
36-1-2

Komisja Likwidacyjna

Spółki Akcyjnej Mechaniczn. Wyrobu Obuwia Polus w likwidacji

zawiadamia, iż w dn. 11 lutego 1939 r. o godz. 11 w lokalu Nowogrodzka 43 m. 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1938 r. i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 4) Wynagrodzenie Komisji Likwidacyjnej; 5) Wolne wnioski.

Celem udziału należy złożyć akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych w Polsce z podaniem numerów najpóźniej na dni siedem przed terminem Zgromadzenia w kancelarii członka Komisji, Senatorska 22 m. 20, godz. 17—20,
61

Warszawski Młyn Parowy, Spółka Akcyjna w Warszawie

Objazdowa Nr 2

Bilans za czas od 1 sierpnia 1937 r. do 31 lipca 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place zł 149 447'01; Budynek zł 955 241'08; Maszyny i urządzenia zł 2 057 371'09; Utensylia fabryczne zł 89 886'46; Utensylia biurowe zł 18 095'05; Bocznica kolejowa zł 44 958'66; Instalacja elektryczna zł 45 402'04; Konie zł 1 200'00; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 6 035'31; Gotówka w bankach zł 2 559'66; Weksle w portfelu zł 110'00; Zaliczenia kolejowe zł 110'03; Zaliczenia na inkasie zł 364'34; Pożyczka Narodowa zł 5 760'00; Remanent towarów zł 62 098'33; Dłużnicy: Odbiorcy zł 17 995'36; Dostawcy zł 143 743'60; Łuszczarnia Ryżu zł 13 763'36; Kaucja kolejowa zł 950'00; Zaliczki robotnicze zł 681'20; Zaliczki biurowe zł 845'00; Należności wątpliwe zł 181 770'93; Sumy przechodnie zł 16 780'39; Różnica kursu na pożyczce Ł. zł 130 582'45; Rach. strat i zysków: Straty lat ubiegłych zł 186 055'69; Strata za 1937/38 r. zł 33 550'72; **Ogółem zł 4 165 357'76.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 999 500'00; Kapitał zapasowy zł 15 362'51; Kapitał amortyzacyjny zł 1 486 542'98; Zobowiązania krótkoterminowe: Odbiorcy zł 3 050'48; Dostawcy zł 207 731'00; Banki zł 67 751'08; Akcepty stare zł 52 700'00; Akcepty bieżące zł 159 987'93; Podatki zł 22 532'67; Kredyty hipoteczne: Tow. Kredyt. Przemysłu Polskiego (Ł 3 513.4.1) zł 93 569'10; Sumy przechodnie zł 26 252'32; Rach. przejściowy różnic kursowych zł 30 375'69; Fundusz kar zł 2'00; **Ogółem zł 4 165 357'76.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 lipca 1938 r.

WINIEN. — Saldo (straty lat ubiegłych) zł 186 055'69; Strata na koniach zł 5 417'00; Koszty handlowe zł 120 301'33; Podatki zł 36 717'36; Koszty zakupu surowców i mat. pomocn. plus koszty fabryk zł 1 575 087'79; **Ogółem zł 1 923 579'17.**

MA. — Bank Dyskontowy za dzierżawę magazynu zł 200'00; Sumy, osiągnięte ze sprzedaży towarów, plus remanent zł 1 703 772'76; Saldo (strata lat ubiegłych) zł 186 055'69; Strata za 1937/38 r. zł 33 550'72; **Ogółem zł 1 923 579'17.** 56

Fabryka Wyrobów Metalowych „Pelikan“, Spółka Akcyjna

w Warszawie, ul. Stępińska 10/16

Bilans na dz. 31 maja 1938 r.

AKTYWA. — Place zł 84 094'24; Budynek zł 361 252'68; Ruchomości zł 43 680'26; Maszyny i urządzenia zł 346 496'65; Formy i sztance zł 344 902'07; Narzędzia zł 9 664'76; Kasa zł 389'27; Banki zł 116'36; Akcje i udziały zł 2 782'00; Różni dłużnicy zł 1 941'62; Odbiorcy zł 40 737'04; Dostawcy zł 438'06; Materiały zł 19 369'33; Wyroby gotowe zł 13 016'97; Wyroby niewykończone zł 14 374'91; Potrącenia warunkowe wg układu zł 160 658'19; Straty lat ubiegłych zł 232 819'14; **Razem zł 1 676 733'55.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 706 125'00; Kapitał amortyzacyjny zł 315 367'59; Tow. Kred. Przem. Polsk. zł 26 082'00; Akcepty zł 114 500'00; Banki zł 10 494'00; Podatki zł 57 195'62; Dostawcy zł 244 537'52; Różni wierzyciele zł 180 697'07; Odbiorcy zł 21 734'75; **Razem zł 1 676 733'55.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne zł 801 480'61; Zyra zł 34 000'00.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 maja 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 7 832'30; Wyroby gotowe zł 7 956'83; Wyroby niewykończone zł 21 517'12; Materiały zł 13 519'68; Procenty zł 36 502'40; Amortyzacja zł 10 824'13; **Razem zł 98 152'46.**

MA. — Sprzedaż zł 2 950'40; Tenuta dzierżawna zł 68 100'00; Różnice wypłat układowych zł 21'79; Różnice kursowe zł 27 080'27; **Razem zł 98 152'46.** 57

Wysyłajcie listy
pocztą lotniczą

II OGŁOSZENIE

Société Anonyme Belge des Etablissements Industriels Boryszew
Belgijska Spółka Akcyjna Zakłady Przemysłowe Boryszew

Zarząd w Brukseli. 244 Avenue Louise

Rada Zarządzająca zawiadamia, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie mogło się odbyć w dn. 7 stycznia 1939 r. z powodu niezgłoszenia dostatecznej ilości udziałów (akcyj) i wobec tego zaprasza posiadaczy udziałów (akcyj) na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w drugim terminie, ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim udziałów (akcyj), które odbędzie się w dn. 25 stycznia 1939 r. o godz. 11 w Zarządzie Spółki, Bruksela, 244 Avenue Louise, z następującym porządkiem obrad:

1) Uchwała w sprawie podwyższenia kapitału z 5 000 000 franków (1 250 000 złotych) do 10 000 000 franków (2 500 000 złotych) przez emisję 43 000 nowych udziałów bez wartości nominalnej takichże, jak dotychczasowe, z zastrzeżeniem, że nadwyżka ponad jedną piątą część wartości nominalnej udziałów, która musi być wpłacona gołowizną przy objęciu udziałów, może być pokryta przez kompensatę i że cały wpływ z emisji będzie przeznaczony na wykonania powyższej uchwały i do notarialnego stwierdzenia uwierzytelnienia podwyżki kapitału; 2) Udzielenie Radzie Zarządzającej w razie potrzeby uprawnień do wykonania powyższej uchwały i do notarialnego stwierdzenia uwierzytelnienia podwyżki kapitału; 3) Zmiana statutu z zastrzeżeniem, iż te zmiany nabiorą mocy prawnej dopiero z chwilą gdy urzędywistnienie podwyżki kapitału zostanie notarialnie stwierdzone, a mianowicie: a) zmiana art. 6, polegająca na uzgodnieniu go z urzędywistnionym podwyższeniem kapitału, b) zmiana art. 8, polegająca na uzupełnieniu historii powstania kapitału.

PP. posiadacze udziałów (akcyj), pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, są proszeni o zastosowanie się do przepisów art. 35, 36 i 37 statutu. Udziały (akcje) mogą być deponowane w siedzibie Spółki w Brukseli, bądź w Banku F. M. Philipsson & Co. w Brukseli, bądź też w biurze Spółki w Warszawie przy ulicy Mińskiej Nr 25. 66

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłowo-Leśnej „Las”

w Warszawie

podaje do wiadomości Akcjonariuszów, że w dn. 16 lutego 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki, pl. Zel. Bramy 1, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok operacyjny 1937/38 oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok ubiegły; 3) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Rozpatrzenie budżetu i planu działalności na rok operacyjny 1938/39; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki. 64

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni i Rafinerii „Lublin”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 stycznia 1939 r. o godz. 5 po poł., odbędzie się w Warszawie, w Biurze Zarządu, przy ul. Koszykowej Nr 8

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Porządek obrad obejmuje:

1) Wybór jednego członka Rady Nadzorczej.
PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Koszykowa Nr 8, akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji. 70

„Polmet” Polska Fabryka Lamp, Latarni
i Wyrobów Metalowych Wszelkiego Rodzaju, Spółka Akcyjna

we Lwowie, ul. Nowej Rzeźni 25

Bilans zamknięcia 30 IV 1936 r.

AKTYWA.—Ruchomości zł 187 840'00; Remanent zł 18 937'68; Majątek płynny zł 7 240'20; Dłużnicy zł 113 880'01; Sumy przechodnie zł 70 800'00; Straty — zyski zł 93 884'02; Razem zł 492 581'91.

PASYWA.—Kapitał akc. zł 100 000'00; Rezerwa zł 52 762'20; Straty zł 21 907'97; Wierzyciele zł 246 151'20; R-ki przechodnie zł 71 760'54; Razem zł 492 581'91.

Rachunek strat i zysków 30 IV 1936 r.

STRATY.—Amortyzacja zł 10 920'00; Surowce zł 86 260'41; Fabrykacja zł 44 720'29; Administracja zł 46 237'31; Razem zł 188 138'01.

ZYSKI. — Towary zł 178 118'83; Antycypacje zł 779'11; Strata bil. zł 9 240'07; Razem zł 188 138'01.

Bilans zamknięcia 30 IV 1937 r.

AKTYWA. — Ruchomości zł 182 747'10; Majątek płynny zł 3 926'00; Dłużnicy zł 93 191'46; Remanent zł 23 480'57; R-ki przechodnie zł 70 800'00; Straty — zyski zł 131 979'26; Razem zł 506 124'39.

PASYWA. — Kapitał akc. zł 100 000'00; Zobowiązania zł 291 136'14; Rezerwa zł 42 526'52; R-ki przechodnie zł 72 461'73; Razem zł 506 124'39.

Rachunek strat i zysków 30 IV 1937 r.

STRATY. — Amortyzacja zł 7 842'90; Surowiec zł 69 934'29; Fabrykacja zł 51 759'04; Administracja zł 91 314'72; Straty nadzw. zł 16 100'43; Razem zł 236 951'38.

ZYSKI. — Towary zł 188 065'01; Różne zł 15 112'73; Straty-zyski zł 33 773'64; Razem zł 236 951'38.

Bilans zamknięcia 30 IV 1938 r.

AKTYWA. — Ruchomości zł 173 445'60; Majątek płynny zł 2 614'95; Dłużnicy zł 80 428'80; Remanent zł 15 022'72; R-ki przechodnie zł 70 800'00; Straty — zyski zł 135 354'11; Razem zł 477 666'18.

PASYWA.—Kapitał akc. zł 100 000'00; Rezerwa zł 41 036'37; Zobowiązania zł 264 824'84; R-ki przechodnie zł 71 804'97; Razem zł 477 666'18.

Rachunek strat i zysków 30 IV 1938 r.

STRATY. — Amortyzacje zł 8 954'50; Surowiec zł 47 912'84; Fabrykacja zł 31 293'00; Administracja zł 37 429'22; Straty nadzw. zł 8 509'85; Razem zł 134 099'41.

ZYSKI. — Towary zł 130 331'95; Różne zł 392'61; Strata bil. zł 3 374'85; Razem zł 134 099'41. 68

Browar w Częstochowie dawniej K. Szwede

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans z dn. 30 września 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 307 882'53; Maszyny i urządzenia zł 486 398'48; Inwentarze zł 219 621'81; Gotówka zł 16 304'35; Papiery procentowe zł 7 109'00; Towary zł 81 750'22; Wierzytelności zł 113 098'30; Straty zł 135 199'67; Razem zł 1 367 364'36.

Sumy pozabilansowe zł 271 408'26.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 720 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 597 630'40; Zobowiązania zł 46 796'11; Zysk zł 2 937'85; Razem zł 1 367 364'36.

Sumy pozabilansowe zł 271 408'26.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Remanenty początkowe zł 42 136'43; Różne wydatki zł 466 924'93; Podatki zł 142 544'01; Odpis na amortyzację zł 34 069'19; Zysk zł 2 937'85; Razem zł 688 612'41.

ZYSKI. — Różne wpływy zł 630 059'89; Remanenty końcowe zł 58 552'52; Razem zł 688 612'41. 71

Warszawskie Towarzystwo Terenowe, Spółka Akcyjna
w likwidacji

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały zł 1 027 297'63; Majątek płynny zł 32 909'76; Straty z lat ubiegłych zł 204 106'25; Ogółem zł 1 264 313'64.

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 1 108 733'66; Kapitał amortyzacyjny zł 24 244'24; Zobowiązania zł 117 766'48; Zysk za 1935 r. zł 13 569'26; Ogółem zł 1 264 313'64.

Rachunek strat i zysków

Procenty zł 10 159'50; Podatki zł 13 812'88; Koszty ogólne zł 23 519'26; Amortyzacja zł 24 244'24; Zysk za 1935 r. zł 13 569'26; Ogółem zł 85 305'14.

Tenuty z wydzierżawionych terenów zł 4 760'00; Sprzedane tereny zł 43 493'64; Różnice kursowe zł 37 051'50; Ogółem zł 85 305'14.

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały zł 1 030 491'51; Majątek płynny zł 31 362'94; Straty z lat ubiegłych zł 204 106'25; Strata za 1936 r. zł 31 051'71; Ogółem zł 1 297 022'41.

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 1 108 733'66; Kapitał amortyzacyjny zł 49 599'30; Zobowiązania zł 125 120'19; Zysk za 1935 r. zł 13 569'26; Ogółem zł 1 297 022'41.

Rachunek strat i zysków

Amortyzacja zł 25 355'06; Procenty zł 458'51; Koszty ogólne zł 21 184'68; Ogółem zł 46 998'25.

Sprzedane tereny zł 6 628'36; Podatki zł 5 968'18; Tenuty z wydzierżawionych terenów zł 3 340'00; Strata za 1936 r. zł 31 061'71; Ogółem zł 46 998'25.

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały zł 1 034 522'28; Majątek płynny zł 34 730'71; Straty z lat ubiegłych zł 204 106'25; Strata za 1936 r. zł 31 061'71; Strata za 1937 r. zł 24 340'08; Ogółem zł 1 328 761'03.

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 1 107 553'66; Kapitał amortyzacyjny zł 76 522'24; Zobowiązania zł 131 115'87; Zysk za 1935 r. zł 13 569'26; Ogółem zł 1 328 761'03.

Rachunek strat i zysków

Koszty ogólne zł 9 122'50; Amortyzacja zł 26 922'94; Podatki zł 3 201'16; Procenty zł 1 139'22; Ogółem zł 40 385'82.

Tenuty z wydzierżawionych terenów zł 3 075'00; Sprzedane tereny zł 12 970'74; Strata za 1937 r. zł 24 340'08; Ogółem zł 40 385'82.

II OGŁOSZENIE

Likwidator firmy Dom Handlowy „Elma“, Spółka Akc.

w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 stycznia 1939 r. o godz. 17 odbędzie się w kancelarii likwidatora przy ul. Zielnej Nr 35 m. 7

WALNE ZGROMADZENIE TEJŻE SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1938 r.;
- 3) Sprawozdanie likwidatora;
- 4) Zmiana i wybór likwidatora;
- 5) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Kołomyjskie Koleje Lokalne, Spółka Akcyjna w likwidacji

II Ogłoszenie o otwarciu likwidacji Spółki

XLV Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej „Kołomyjskie Koleje Lokalne” uchwaliło w dn. 6 grudnia 1938 r. otwarcie likwidacji Spółki z dniem 1 stycznia 1939 r.

Wobec tego wzywa się wierzycieli Spółki do zgłoszenia ich wierzytelności do dn. 11 sierpnia 1939 r. w lokalu Spółki we Lwowie, ul. Jagiellońska 5-7.

67

Likwidatorowie

POLSKIE
USTAWODAWSTWO
DEWIZOWE

ZBIÓR USTAW ZASADNICZYCH, ROZPORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH, ZARZĄDZEŃ, INSTRUKCYJ, OKÓLNIKÓW I UCHWAŁ, ZWIĄZANYCH Z REGULACJĄ DEWIZOWĄ

OPATRZONY ZASADNICZYM KOMENTARZEM ORAZ PRAKTYCZNYMI WYJAŚNIENIAMI I WSKAZÓWKAMI TECHNICZNYMI

ZESTAWILI I OPRACOWALI:

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki
i Tadeusz Bielobradek

ZBIÓR JEST PERIODYCZNIE UZUPEŁNIANY

Cena Zbioru — zł 18. Prenumerata Uzupełnień — zł 6 półrocznie

600 STRON DRUKU SKOROWIDZ

SKŁAD GŁÓWNY:

BANK SPÓŁDZIELCZY SKARBOWCÓW, Sp. z o.o.

Warszawa, Leszno 5

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O. 27

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniądza i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i za granicą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18. PÓLROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1'50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓLROCZNA zł 6

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ZŁ 8.-

Stacyja. Chyż. Polid. Polidechwilizji. Polia 3.

POLMIN TRISELEKTOL

ZIMOWY OLEJ
AUTOMOBILOWY
NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI
USZŁACHETNIONY
SELEKTYWNĄ RAFINACJĄ

UŁATWIA
ZAPUSZCZANIE SILNIKA NAWET
PRZY NAJWIĘKSZYCH MROZACH,

DOPŁYWA
JUŻ W PIERWSZEJ CHWILI
PRACY MOTORU DO MIEJSC
PODLEGAJĄCYCH SMAROWANIU,

UTRZYMUJE
POWŁOKĘ OLEJOWĄ W NAJWYŻ-
SZYCH TEMPERATURACH PRACY.

CZY WŁAŚCICIEL SAMOCHODU, DBAJĄCY
O DOSKONAŁY STAN SWEGO SILNIKA,
MOŻE SIĘ JESZCZE ZASTANAWIAĆ PRZY
DOBORZE OLEJU WOBEC WYSOKICH,
NIEZRÓWNANYCH WŁAŚCIWOŚCI OLEJU

POLMIN TRISELEKTOL